

HE 86/2006 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunnallisen eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnallista eläkelakia siten, että lain säännökset sovitetaan yhteen vuoden 2007 alusta voimaan tulevan yksityisen sektorin työeläketurvaa koskevan uuden työntekijän eläkelain kanssa. Ehdotetuilla muutoksilla selkiytetään

ja täsmennetään lain säännöksiä sekä kirjataan lakiin nykyistä soveltamiskäytäntöä. Esitykseen ei sisälly eläkepoliittisia muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2007 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	3
3. Esityksen vaikutukset	5
4. Asian valmistelu	5
5. Riippuvuus muista esityksistä	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1. Lakiehdotuksen perustelut	6
Kunnallinen eläkelaki	6
2. Voimaantulo	31
LAKIEHDOTUS	33
kunnallisen eläkelain muuttamisesta	33
LIITE	58
RINNAKKAISTEKSTIT	58
kunnallisen eläkelain muuttamisesta	58

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Vuoden 2005 alussa voimaan tullut laaja työeläkeuudistus on toteutettu kunnallisen eläkejärjestelmän osalta kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetulla lailla (713/2004). Mainitulla lailla muutettiin muun muassa eläkkeen karttumista, eläkkeen perusteena olevien ansioiden laskentatapaa ja eläkeikää koskevia säännöksiä.

Lain voimaantulon jälkeen eduskunta on hyväksynyt uuden työntekijän eläkelain (395/2006; TyEL), jossa on koottu yhteen lakiin aikaisemmin useisiin lakeihin sisältynyt yksityisten alojen palkansaajien eläketurvaa koskeva lainsäädäntö. Samassa yhteydessä säännöksiä on yhtenäistetty, ajanmukaistettu ja selkiytetty. Kuitenkaan olennaisia muutoksia eläkeoikeuksiin tai eläkkeen määräytymiseen ei tässä yhteydessä ole tehty. Työntekijän eläkelaki ja työntekijän eläkelain voimaantulolaki (396/2006) tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Yksityisten ja julkisten alojen eläkelait muodostavat työeläkelainsäädännön kokonaisuuden. Yksityisen sektorin lainmuutoksista johtuen tulee myös kunnallisen eläkelain säännöksiä tarkistaa, jotta varmistetaan eläkelakien yhteensopivuus eläkettä myönnettäessä. Kunnallinen eläkelaki sisältää myös lukuisia viittauksia työntekijäin eläkelakiin ja viittaukset tulee tarkistaa uutta lainsäädäntöä vastaavaksi.

Kunnalliseen eläkelakiin ehdotetaan tehtäväksi pääosin vastaavat muutokset kuin mitä on tehty yksityisen sektorin palkansaajien työeläkettä koskevaan lainsäädäntöön TyEL:n säätämisen yhteydessä. TyEL:n osalta muutokset on perusteltu hallituksen esityksessä HE 45/2005 vp. Ehdotettavilla muutoksilla selkeytetään eläkkeitä koskevia säännöksiä sekä kirjataan lakiin nykyistä soveltamiskäytäntöä. Varsinaisia eläkepoliittisia muutoksia säännöksiin ei ehdoteta.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Aikoja, joilta eläke voidaan myöntää takautuvasti, tarkistettaisiin. Vanhuuseläke voitaisiin myöntää takautuvasti kolmelta eläkkeen hakemiskuukaudelta edeltävältä kuukaudesta ja pätevistä syistä vanhuuseläke voitaisiin myöntää takautuvasti tätä pidemmältäkin ajalta. Laista poistuisi vaatimus siitä, että eläkettä olisi haettu kolmen kuukauden sisällä työsuhteen päättymisestä. Perhe-eläke voitaisiin maksaa takautuvasti nykyisen vuoden sijasta kuuden kuukauden ajalta ennen hakemuksen tekemistä ja pätevistä syistä tätä pidemmältäkin ajalta.

Lykätyn vanhuuseläkkeen osalta laista poistuisi myöntämisen edellytyksenä ollut vaatimus kunnallisen palvelussuhteen päättymisestä. Työssä jatkamisen kannustamiseksi lakiin ehdotetaan säännöstä siitä, että vanhuuseläke voitaisiin työntekijän hakemuksesta lakkauttaa tilanteessa, joissa työntekijälle myönnetty määräaikainen kuntoutustuki muuttuu vanhuuseläkkeeksi työntekijän täytettyä 63 vuotta. Kun vanhuuseläke olisi lakkautettu, tällöin työskentelystä 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen karttuisi työntekijälle eläkettä 4,5 prosenttia vuodessa.

Osa-aikaeläkettä koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että säännökset mahdollistavat nykyistä paremmin tilapäiset osa-aikatyön muutokset. Lakiin otetaan mahdollisuus osa-aikaeläkkeen tilapäisestä keskeyttämisestä, jos osa-aikaeläkkeen saajan ansiot tai työstä poissaoloaika tilapäisesti muuttuisivat. Tarkoituksena on lisätä joustavuutta osa-aikaeläkkeeseen.

Myös perhehoitajalle tulisi mahdollisuus saada osa-aikaeläkettä. Perhehoito on ympärivuorokautisen hoidon järjestämistä, eikä perhehoitajan ole mahdollista lyhentää työaikaansa nykyisten säännösten edellyttämällä tavalla. Ehdotuksen mukaan perhehoitajia koskisi erityissäännös, jossa on osa-aikaeläkkeen saamiselle yleisiä edellytyksiä lievemmat säännöt. Vastaavaa säännöstä so-

velletään jo nyt perhepäivähoitajiin.

Kuntoutusta koskevia säännöksiä pyritään selkiyttämään ja yksinkertaistamaan kuntoutuksen saamisedellytyksiä. Kuntoutusmahdollisuuksien varmistamista koskevaa säännöstä tarkistettaisiin siten, että eläkelaitoksen tehtävänä on antaa hakijalle tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja ohjata hakija kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen myös silloin kun työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään. Lääkinnällinen kuntoutus poistettaisiin ammatillisen kuntoutuksen muotona, koska sitä on käytetty hyvin harvoin. Sen sijaan lisättäisiin ammatillisen kuntoutuksen muodoksi työkokeilu, joka käytännössä on käytetyimpiä ammatillisen kuntoutuksen muotoja.

Ammatillisen kuntoutuksen sisältöä koskeva valituskielto poistettaisiin laista. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 30/2005 vp katsonut perustuslain 21 §:n 2 momentissa turvatun muutoksenhakuoikeuden puoltavan tällaisiakin etuuksia koskevien päätösten saattamista valitusmahdollisuuksien piiriin.

Perhe-eläke muuttuisi siten, että täysorvon lisä poistuisi. Täysorpo lapsi saa vuoden 2005 alusta voimaan tulleiden säännösten mukaan perhe-eläkkeen kummankin vanhemman jälkeen vähentämättömänä ilman yhteensovitusta, joten tarve täysorvon lisälle on poistunut. Laista poistetaan myös säännös, jonka perusteella leskeneläke on palautettu, jos lesken uusi avioliitto on päätyneet eroon viiden vuoden kuluessa. Lesken oikeusturvan takaamiseksi lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan leskellä on oikeus pyynnöstä saada eläkelaitokselta päätös lesken laskennallisen eläkkeen määrästä, jos eläkelaitos antaa siitä tiedon muulle eläkelaitokselle muun eläkelain mukaisen leskeneläkkeen määräämistä varten.

Lakiin lisättäisiin säännös eläkkeen maksamisen keskeyttämisestä, jos eläkelaitoksella on syytä epäillä, että eläkkeen saaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Tarkoituksena on pyrkiä estämään tilanteita, joissa eläkettä maksetaan pitkältikin ajalta eläkkeensaajan kuoleman jälkeen sen vuoksi, että esimerkiksi tietoa ulkomailta asuvan eläkkeensaajan kuolemasta ei tule eläkelaitokseen. Lisäksi lakiin ehdotetaan uutta

säännöstä eläkkeen lakkauttamisesta niissä tilanteissa, joissa eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi. Myös säännöstä, joka koskee perhe-eläkkeen myöntämistä määrääjäksi vastaavissa katoamistilanteissa, täsmennettäisiin.

Esityksessä on huomioitu osasairauspäivärahan käyttöönoton vaikutukset kunnalliseen eläkelakiin. Osapäivärahaa koskevat muutokset on toteutettu sairausvakuutuslain (1224/2004, SVL) muutoksella (459/2006).

Lakiin sisältyviä vanhentumisaikoja ehdotetaan lyhennettäväksi viiteen vuoteen. Ehdotettu viiden vuoden vanhentumisaika koskisi kunnalliseen eläkelakiin perustuvan maksun määräämistä, aiheettomasti suoritettujen maksun palautusta, aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintää sekä eläkkeen maksamista. Ehdotettu viiden vuoden vanhentumisaika tulisi voimaan asteittain siten, että vuosina 2007 ja 2008 vanhentumisaika olisi vielä kymmenen vuotta. Vanhentumisaika lyhentyisi vuosittain siten, että vuonna 2013 sovellettaisiin viiden vuoden vanhentumisaikaa.

Kunnalliseen eläkelakiin ehdotettavat muutokset vastaavat pääosin TyEL:n säännöksiä. Kunnallisen eläkejärjestelmän ominaispiirteistä johtuen kuitenkin tietyissä tilanteissa TyEL:n säännöksistä poiketen eläke kunnallisen järjestelmän piirissä laskettaisiin työkyvyttömyyseläkkeenä, mutta myönnettäisiin vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Näin tehtäisiin, jos työntekijä olisi täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslaissa tarkoitettua ensisijaisuusajan päättymistä tai jos työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslaissa tarkoitettua ensisijaisuusajaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta. Tarkoituksena on estää kunnallisen eläkejärjestelmän mukaisen eläkkeen normeeraamisen vaikutus eläkkeeseen näissä tilanteissa.

TyEL sisältää säännökset eläkeoikeuden vanhenemisesta. Vastaavia säännöksiä ei ehdoteta kunnalliseen eläkelakiin. TyEL:n mukaan yksityisten eläkelaitosten velvollisuus selvittää työntekijän eläkeoikeuteen vaikuttavia ansiotietoja on rajattu takautuvalta ajal-

ta kuluvaan ja viiteen sitä edeltävään vuoteen. Sitä aikaisemmalta ajalta ansiotietojen oikeellisuutta ei selvitetä eikä pääsääntöisesti muuteta. Työntekijä velvoitettaisiin itse tarkistamaan vuosittain lähettävältä rekisteriotteelta, ovatko hänen kaikki yksityiset työnantajansa ilmoittaneet hänen ansionsa oikein eläkelaitokselle. Jos työntekijä ei viiden vuoden kuluessa ilmoita, että rekisteristä puuttuu häntä koskevia eläkkeeseen oikeuttavia ansiotietoja tai tiedot ovat muutoin virheellisiä, eläkelaitoksella ei ole enää myöhemmin velvollisuutta niitä selvittää.

Kunnallisen eläkelain mukaisen eläketurvan piiriin kuuluvat kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa olevien henkilöt. Julkisen työnantajan palveluksessa olevilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä on oikeus olettaa, että heidän työnantajansa on huolehtinut heidän eläketurvastaan. Tästä syystä kunnalliseen eläkejärjestelmään ei ehdoteta vastaavaa vanhentumisaikaa. Kuntien eläkevakuutus julkisoikeudellisena eläkelaitoksena selvittää henkilön eläketurvaan liittyvät ansiot takautuvasti viittä vuotta pidemmältäkin ajalta. Kunnallisen eläkelain piiriin kuuluvien työnantajien palkkatiedot säilyvät, vaikka kunta tai kuntayhtymä lakkaisikin. Kuntaliitoksissa tiedot siirtyvät uudelle kunnalle ja kuntayhtymien purkautuessa ne siirretään jollekin tai joillekin kuntayhtymään kuuluneille kunnille. Näin ollen ansiotiedot ovat pääsääntöisesti saatavissa, jos niissä ilmenee myöhemmin tarkistamisen tarvetta. Tahallisia eläketurvan järjestämisen laiminlyöntejä ei kuntasektorilla ole esiintynyt.

Koska eläketurvaan vaikuttaville tiedoille ei aseteta vanhentumisaikaa, ei ole myöskään tarpeellista lähettää vuosittain rekisteriotetta kaikille järjestelmän piiriin vuoden aikana kuuluneille henkilöille. Eläkelaitos kohdentaa tulevaisuudessakin tiedonantoa karttuneesta eläkkeestä varttuneemmille työntekijöille. Sen lisäksi, että he voivat tarkistaa eläkkeeseen oikeuttavat ansionsa, heille annetaan tietoa siitä, miten työssä jatkaminen kartuttaa eläkettä ja tätä kautta pyritään vaikuttamaan myös siihen, että eläkkeellesiirtymistä myöhennettäisiin. Pyynnöstä jokainen on aina oikeutettu saamaan rekisteriotteen.

Kunnallisessa eläkejärjestelmässä on otettu

vuoden 2006 alusta käyttöön varhaiseläkemenerusteinen maksu. Eläkemaksun muut osat ovat palkkaperusteinen ja eläkemenerusteinen maksu. Varhaiseläkemaksun kokonaismäärän päättää kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunta ja se jaetaan jäsenyhteisöjen maksettavaksi maksuvuonna ja kahtena sitä edeltävänä vuonna alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden, kuntoutustukien, työttömyyseläkkeiden ja yksilöllisten varhaiseläkeiden yhteenlaskettujen eläkemenojen perusteella. Säännöstä maksuosuuksien jaosta muutettaisiin varhaiseläkemenerusteisen maksun käyttöönnoton vuoksi.

Tämän esityksen kanssa rinnakkain on valmisteltu hallituksen esitys työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta, jossa ehdotetaan kuntien eläkelautakunnan ja valtion eläkelautakunnan yhdistämistä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan kanssa. Toteutuessaan muutokset merkitsevät kuntien eläkelautakunnan lakkauttamista. Tässä ehdotuksessa on tehty kunnalliseen eläkelakiin asian edellyttämät muutokset. Muutoksen hakemisesta säädetäisiin edelleen kunnallisessa eläkelaisissa, sen sijaan muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetäisiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005).

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla pyritään selkiyttämään ja täsmentämään lakia sekä kirjaamaan lakiin nykyistä soveltamiskäytäntöä. Ehdotukset eivät sisällä olennaisia muutoksia työntekijöiden kannalta. Eläkepoliittisesti merkittävät muutokset on toteutettu vuoden 2005 alusta voimaan tulleella lainmuutoksella.

Muutokset aiheuttavat jonkin verran muutoksia kunnallisen eläkejärjestelmän toimeenpanoon ja toimeenpanossa käytettäviin tietojärjestelmiin. Muutoksilla ei ole olennaisia vaikutuksia kuntien talouteen. Esityksellä ei ole myöskään valtiontaloudellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäasiainministeriös-

sä. Sisäasiainministeriö asetti valmistelua varten työryhmän, jossa on ollut edustettuina kunnalliset pääsopijajärjestöt ja kunnallinen eläkelaitos. Työryhmässä on käyty kunnallisen eläkelain 165 §:ssä edellytetyt neuvottelut. Esitys pohjautuu työryhmän yksimieliseen loppuraporttiin.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnalle on annettu erikseen hallituk-

sen esitys työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta, jossa on ehdotettu kuntien ja valtion eläkelautakunnan yhdistämistä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset on tehty olettaen, että mainitussa hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset tulevat nyt ehdotetun lain kanssa voimaan samasta ajankohdasta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Kunnallinen eläkelaki

3 §. Lain soveltamisala. Pykälän 2 momentin 2 kohdan lakiviittausta ehdotetaan muutettavaksi, koska omaishoitajaa koskevat säännökset ovat 1 päivästä tammikuuta 2006 olleet omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005). Mainitun lain 2 §:n 3 kohdan mukaan omaishoitajalla tarkoitetaan hoidettavan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen.

4 §. Yleiset määritelmät. Pykälässä määritellään laissa yleisesti käytettyjä käsitteitä. Pykälän määrittelyissä viitataan työntekijän eläkelakiin (395/1961). Pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi lakiviittausten osalta, koska yksityisten alojen palkansaajien työeläkettä koskeva lainsäädäntö on yhdistetty työntekijän eläkelaiaksi, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Tämän johdosta pykälän 3, 4, 5 ja 10 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä viitattaisiin TyEL:n vastaavansisältöisiin pykäliin.

Pykälän 8 kohdassa määritellään tuleva aika. Tulevan ajan päättymisajankohdan määritelmää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että tuleva aika päättyisi 63 vuoden iän täyttämiskuukauden viimeiseen päivään. Ehdotettu täsmennys vastaa nykyistä soveltamiskäytäntöä.

11 §. Vanhuuseläke. Pykälässä säädetään

oikeudesta saada vanhuuseläkettä ja vanhuuseläkkeen alkamisesta. Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku. Työntekijä ei myöskään voi saada vanhuuseläkettä jo aikaisemmin päättyneistä kunnallisista palvelussuhteista kunnallisen palvelussuhteen jatkuessa. Pykälän 1 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin tältä osin.

Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että vanhuuseläke myönnettäisiin aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä ja palvelussuhteen päättämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Lisäksi vanhuuseläkkeen takautuva myöntäminen ehdotetaan muutettavaksi TyEL:n 13 §:n 1 momentin vastaavansisältöisen säännöksen mukaiseksi. Vanhuuseläke voitaisiin myöntää takautuvasti kolmelta eläkkeen hakemiskuukaudelta edeltävältä kuukaudelta ja pätevästä syystä eläke voitaisiin myöntää myös pidemmältä ajalta takautuvasti. Säännös poikkeaisi nykyisestä siten, ettei edellytyksenä kolmen kuukauden takautuvalle myöntämiselle enää olisi, että eläkettä olisi haettu kolmen kuukauden sisällä työsuhteen päättymisestä. Siten edellytykset saada vanhuuseläke takautuvasti lieventyisivät.

13 §. Varhennettu ja lykätty vanhuuseläke. Pykälän 1 momentin mukaan varhennetun ja lykätyn vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että palvelussuhteen jatkuminen estäisi vain varhennetun vanhuuseläk-

keen saamisen. Sen sijaan lykätyn vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksiin sovellettaisiin, mitä pykälän 4 momentissa säädetäisiin.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti. Siinä säädetäisiin vanhuuseläkkeen alkamisesta, jos työntekijä jatkaa työntekoa 68 vuotta täytettyään. Vanhuuseläke myönnettäisiin tällöin eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Näissä tilanteissa ei edellytetäisi, että työntekijä on lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Ehdotettu säännös vastaa TyEL:n 13 §:n 2 momenttia.

14 §. Osa-aikaeläke. Pykälässä säädetään osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa täsmennettäisiin siten, että osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttäisi, ettei työntekijä saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa eläkettä tai vastaavaa ulkomaista taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Voimassa olevassa laissa mainitaan estävänä ainoastaan työeläke. Ehdotettu sanamuodon täsmennys ei merkitsisi muutosta nykyiseen soveltamiskäytäntöön. Täsmennettynä momentti vastaisi TyEL:n 16 §:n 1 momentin 3 kohdan säännöstä.

Pykälän 1 momentin 5 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi nykyistä soveltamiskäytäntöä vastaavaksi. Pykälän viittaussäännöstä ehdotetaan lisäksi tarkistettavaksi teknisesti siten, että siinä viitataan kumotun sairausvakuutuslain (364/1963) sijasta vuoden 2005 alusta voimaan tulleeseen sairausvakuutuslakiin. Osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksenä on, ettei osa-aikaeläkkeen saaja ole työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa. Voimassa olevan säännöksen mukaan tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta osa-aikaeläkkeen saajalla on oikeus SVL:n mukaiseen päivärahaan. Poissaoloaikaan ei luettaisi myöskään aikaa, jolta työntekijä on saanut sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä omaan vammaan perustuvaa ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa. Kun työntekijä saa liikennevakuutuslain tai tapaturmavakuutuslain mukaisista edellä mainittua etuutta, hänelle ei makseta

SVL:n mukaista päivärahaa sen vuoksi, että mainitut etuudet ovat ensisijaisia. Siten nämä tilanteet ovat asiallisesti samanlaisia kuin tilanne, jossa työntekijä saa SVL:n mukaista päivärahaa. Jos työnantaja maksaa työntekijälle sairausajalta palkkaa, SVL:n mukainen päiväraha maksetaan työnantajan hakemuksesta työnantajalle. Tällaisessakin tilanteessa työntekijällä on oikeus SVL:n mukaiseen päivärahaan, vaikka päiväraha maksetaan hänen työnantajalleen. Näiden etuuksien saantiaikaa hyväksyttäisiin poissaoloaikaan enintään 12 kuukauden ajalta. Ehdotetun täsmennyksen jälkeen säännös vastaisi TyEL:n 16 §:n 4 momentin 2 kohtaa.

Edellytyksenä osa-aikaeläkkeen saamiselle 1 momentin 4 kohdan mukaisesti on, että palvelussuhteessa työaika ja ansio vähentyvät. Työajan vähentäminen ei saa merkittävästi poiketa ansiotulojen vähentämisestä. Tämän lain mukaisen eläketurvan piiriin kuuluvan perhehoitajan työstä säädetään sosiaalihuoltolaisissa (710/1982) nimenomaisesti, että perhehoito on ympärivuorokautisen hoidon järjestämistä. Nykyisten säännösten mukaan pelkästään perhehoitajan työtä tekevä ei voi siten jäädä osa-aikaeläkkeelle, koska perhehoidossa ei voida lyhentää työaikaa 1 momentin 4 kohdan edellyttämällä tavalla. Pykälän 2 momentissa on perhepäivähoitajan osa-aikaeläkeoikeutta koskeva erityissäännös, jossa on säädetty perhepäivähoitajan osa-aikaeläkkeen saamiselle yleisiä edellytyksiä lievemmat edellytykset. Perhepäivähoitajalla osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksistä kolmen vuoden ansiovaatimus täyttyy, jos ansioita on kolmena kalenterivuotena vähintään 10 500 euroa vuodessa. Perhepäivähoitajiin sovelletaan myös alempaa koko-aikatyön ansiorajaa, joka on 875 euroa kuukaudessa, ja heidän kohdalla ei edellytetä työajan vähentymistä. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se koskisi myös perhehoitajaa, koska perhehoitajan osa-aikaeläkeoikeuden puuttumista ei voida pitää perusteltuna.

Pykälään ehdotetaan uutta 4 momenttia, jossa tarkennettaisiin sitä, mitä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetaan työansioiden vähentymisellä. Jos työntekijän kokoaikaiseen työansioon sisältyy ylityökorvauksia, sunnuntai-, yötyö- tai vuorotyölisää taikka muuta lisää

tai korvausta, joka ei sisälly osa-aikatyön ansioon, tällaista korvausta ei otettaisi huomioon, kun arvioidaan täyttääkö osa-aikatyön ansio osa-aikaeläkkeen saamisedellytykset. Muutos vastaa TyEL:n 16 §:n 5 momenttia.

15 §. *Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen, lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen.* Pykälässä säädetään osa-aikaeläkkeen lakkauttamisesta ja uudelleen alkamisesta. Pykälään lisättäisiin säännökset osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä ja pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaavasti. Pykälän 1 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen lakkauttamisesta ja tilanteesta, jossa osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke. Momentin sisältö ehdotetaan uudistettavaksi ja sen nykyinen sisältö otettavaksi tarkistettuna pykälän 3 ja 5 momenttiin. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä. Osa-aikaeläkkeen saaja voisi hakea osa-aikaeläkkeen keskeyttämistä, jos hänen osa-aikatyön ansionsa tai työstä poissaoloaikansa muuttuisi tilapäisesti siten, etteivät osa-aikaeläkkeen edellytykset täyty. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa keskeytysmahdollisuutta, vaan tällaisessa tilanteessa osa-aikaeläke tulisi lakkauttaa. Ehdotettu säännös sallisi tilapäiset osa-aikatyön muutokset ja lisäisi siten joustavuutta osa-aikaeläkkeeseen. Osa-aikaeläkkeen maksaminen keskeytettäisiin muutoksesta lukien. Vastaava säännös on TyEL:n 21 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan uudistettavaksi. Siinä säädettäisiin lakkautetun osa-aikaeläkkeen uudelleen alkamisen sijasta keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamisesta. Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdyttäisiin eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset jälleen täytyisivät. Keskeytys ei voisi jatkua pidempään kuin kuuden kuukauden ajan. Eläke lakkautettaisiin keskeyttämisajankohdasta lukien, jos sen uudelleen maksamista ei olisi pyydetty kuuden kuukauden kuluessa keskeyttämisestä lukien. Vastaava säännös on TyEL:n 21 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin nykyiset 1 momentin säännökset osa-aikaeläkkeen lakkauttamisesta tarkistettuna siten, että osa-

aikaeläkkeen lakkauttamisajankohdasta säädettäisiin laissa. Lisäksi todettaisiin nimenomaisesti se, että osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti. Osa-aikaeläke lakkautettaisiin sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos edellytykset osa-aikaeläkkeelle lakkaisivat kuukauden ensimmäisenä päivänä, osa-aikaeläke lakkautettaisiin siitä lukien. Jos lakkauttaminen johtuisi ansiotulojen kasvusta eikä tulojen muutosajankohtaa voitaisi osoittaa, osa-aikaeläke lakkautettaisiin tulojen muutosvuoden alusta lukien. Osa-aikaeläkettä ei kuitenkaan lakkautettaisi, jos muutos olisi tilapäinen ja osa-aikaeläkkeen maksaminen voitaisiin 1 momentin mukaan keskeyttää. Vastaava säännös on TyEL:n 22 §:n 1 momentissa.

Pykälän 4 momenttiin siirrettäisiin tarkistettuna nykyisen 2 momentin säännökset lakkautetun osa-aikaeläkkeen uudelleen alkamisesta. Voimassa olevan säännöksen mukaan työntekijällä, jonka osa-aikaeläke on lakkautettu, on oikeus saada osa-aikaeläke uudelleen, kun hän täyttää sen saamisen edellytykset. Jos osa-aikaeläke alkaa kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman osa-aikaeläkkeen päättymisestä, eläke myönnetään entisin perustein. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa-aikaeläke myönnettäisiin entisin perustein, jos se olisi ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta. Säännöksen vähäinen sisältömuutos helpottaa sen toimeenpanoa. Vastaava säännös on TyEL:n 22 §:n 2 momentissa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa osa-aikaeläkettä saavalle työntekijälle myönnetään vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osa-aikaeläkettä. Osa-aikaeläke otettaisiin huomioon myönnetyn eläkkeen osamaksuna. Vastaava säännös on nykyisin pykälän 1 momentissa työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen osalta. Vanhuuseläkkeen osalta ehdotetussa 5 momentissa tarkoitettu tilanne toteutuisi ainoastaan silloin, kun työkyvyttömyyseläkettä hakeneelle työntekijälle myönnetään 32 §:n 2 momentin mukaisessa tilanteessa työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke.

16 §. *Siirtyminen osa-aikaeläkkeeltä van-*

huuseläkkeelle. Pykälä sisältää säännökset osa-aikaeläkettä saavan työntekijän vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksistä. Lisäksi pykälässä on säännökset siitä, miten osa-aikatyötä yli 68 vuoden iän jatkavan työntekijän eläke määräytyy. Jos työntekijä tällöin edelleen jatkaa osa-aikatyössä, osa-aikaeläke muutetaan samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Pykälään lisättäisiin säännös siitä, että kun työntekijä tällaisessa tapauksessa lopettaa osa-aikatyön, vanhuuseläke laskettaisiin hakemuksesta uudelleen. Vastaava säännös on TyEL:n 24 §:ssä.

17 §. Ammatillinen kuntoutus. Pykälässä säädetään siitä, millä edellytyksillä työntekijällä on oikeus saada ammatillista kuntoutusta. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että siihen lisättäisiin edellytys alle 63 vuoden iästä. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 2 kohdassa määritellystä kuntoutustapahtumapäivä-käsitteestä luovuttaisiin. Kuntoutustapahtumapäivä-käsite korvattaisiin kuntoutushakemuksen vireilletulohetkellä. Tarkoituksena on selkeyttää ja yksinkertaistaa kuntoutuksen saamisedellytyksiä. Kuntoutuksen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on vähimmäismäärä työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan tarkasteluajan ansioita. Edellytystä tarkennettaisiin siten, että vähimmäismäärään laskettavien ansioiden tulisi olla tulevan ajan perusteena olevia työansioita. Vähimmäismäärään ei näin ollen luettaisi etuusansioita.

Pykälän 2 momentin säännöstä täsmennettäisiin siten, että kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa huomioon otettava hakijan yhteys työelämään korvattaisiin vakiintumisella työelämään. Nuoren henkilön osalta otettaisiin huomioon se, moneltako vuodelta hänelle on karttunut työeläkettä työnteon perusteella. Jos työntekijän vakiintuneen ansiotyön päättymisestä olisi kulunut useampia vuosia, ei työelämään vakiintumisen osoitukseksi riittäisi pelkästään se, että työntekijällä olisi vähäisessä määrin tulevan ajan ansioita. Pykälän 2 momentti vastaisi täsmennettynä TyEL:n 25 §:n 2 ja 3 momentteja.

Pykälän 3 momentissa määritellään, mitä ammatillisella kuntoutuksella tarkoitetaan. Voimassa olevaan 3 momenttiin nähden luettelosta ehdotetaan poistettavaksi kuntoutus-

tutkimuksien tekeminen ja lääkinnällinen kuntoutus ammatillisen kuntoutuksen muotoina. Lääkinnällistä kuntoutusta on ammatillisena kuntoutuksena käytetty hyvin harvoin. Luetteloon lisättäisiin työkokeilu, joka on usein käytetty ammatillisen kuntoutuksen muoto. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että ammatillisen kuntoutuksen käynnistäminen edellyttäisi, että työntekijä esittää eläkelaitokselle suunnitellun ammatillisesta kuntoutuksesta. Tämä säännös selventäisi työntekijän toimintavollisuutta kuntoutusasiassa. Eläkelaitos tukisi kuntoutussuunnitelman laatimista antamalla neuvoja tai 19 §:n mukaisella harkinnanvaraisella kuntoutusavustuksella. Tarpeen mukaan eläkelaitos voisi olla yhteydessä työnantajaan. Jos työntekijä ei voisi jatkaa omassa työpaikassaan, työntekijä ohjattaisiin tarvittaessa työvoimatoimistoon tai kuntoutuksen palveluntuottajalle kuntoutussuunnitelman laatimiseksi työelämässä jatkamista varten. Pykälän 3 momentti vastaisi muutettuna TyEL:n 26 §:ää.

21 §. Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen kuntoutusrahan aikana. Pykälässä säädetään kuntoutusrahan ensisijaisuudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että termi ”painava syy” korvattaisiin termillä ”pätevä syy”. Pykälän viittaussäännöstä ehdotetaan tarkistettavan teknisesti siten, että siinä viitataan kumotun kuntoutusrahain (611/1991) sijasta lokakuun alusta 2005 voimaan tulleen Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin (566/2005). Pykälän sanamuoto vastaisi tarkistuksen jälkeen TyEL:n 32 §:n 2 momentin säännöstä.

22 §. Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen. Pykälässä säädetään eläkelaitoksen velvollisuudesta varmistaa ennen työkyvyttömyyseläkeasian ratkaisua, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Lisäksi pykälässä säädetään eläkelaitoksen huolehtimisvelvollisuudesta siinä tapauksessa, että eläkehakemus hylätään. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että pykälässä säädetty huolehtimisvelvollisuus koskisi myös tapauksia, joissa työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään. Pykälä vastaisi tarkistettuna TyEL:n 36 ja 53

§:ää.

23 §. *Työkyvyttömyysetuudet.* **24 §.** *Työkyvyttömyyseläke.* **26 §.** *Täysi- ja osatyökyvyttömyyseläke.* Pykälien sanamuotoa täsmennettäisiin TyEL:n säännöksiä vastaavaksi siten, että käsitteen ”työkyvyn alentuminen” sijaan käytettäisiin käsitettä ”työkyvyn heikentyminen”. Täsmennyksellä ei muutettaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä. Tämän lisäksi 24 §:n 2 momentti kirjoitettaisiin sanamuodoltaan selkeämmäksi muuttamatta pykälän asiasisältöä.

27 §. *Selvitys työkyvyttömyyden jatkumisesta.* Pykälä ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Pykälässä säädetään työkyvyttömyyseläkkeen epäämisestä ja vähentämisestä. Laista ehdotetaan poistettavaksi pykälän 1 momentin säännös työkyvyttömyyseläkkeen epäämisestä silloin, kun työntekijä on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan. Vakuutusosasto on katsonut, että laissa tarkoitetun tahallisuuden on tullut kohdistua nimenomaan eläkkeen saamisen tarkoitukseen. Säännöstä ei ole käytännössä sovellettu. Samoin laista ehdotetaan poistettavaksi 2 momentin säännös työkyvyttömyyseläkkeen vähentämisestä, kun työntekijä on aiheuttanut työkyvyttömyyden törkeällä tuottamuksella tai saanut sairautensa, vikansa tai vammansa rikollisella teolla tai työkyvyttömyys aiheutuu alkoholin tai muiden päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä ja työntekijä kieltäytyy hakeutumasta hoitoon, jonka eläkelaitos kustantaa. Pykälään siirrettäisiin nykyisin 99 §:ssä oleva säännös tarkistettuna. Pykälässä säädetäisiin eläkkeensaajan velvollisuudesta käydä eläkelaitoksen määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämistä varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Määräyksen edellytyksenä olisi, että eläkelaitoksella on perusteltua syytä olettaa, että eläkkeensaajan työkyky on palautunut. Nykyistä sanamuotoa täsmennettäisiin siten, että eläkelaitoksen nimeämän lääkärin tulisi olla laillistettu lääkäri. Lisäksi eläkelaitoksen määräys käydä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämiseksi tutkittavana tulisi kysymykseen vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Nykyistä säännöstä vastaavasti säädetäisiin, että kun eläkelaitos määräisi tällaisen tutki-

muksen, sen olisi korvattava työntekijälle tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Tutkimuksesta ja matkoista aiheutuviin kustannuksiin kuuluisi myös päiväraha, jos tutkimus tehtäisiin toisella paikkakunnalla. Ehdotettu säännös vastaisi TyEL:n 46 §:ää.

28 §. *Työkyvyn muutoksen vaikutus.* Pykälässä säädetään työkyvyn muutoksen vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen. Pykälän 2 momentin lauserakennetta ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että ensin säädetäisiin tilanteesta, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta ja sen jälkeen tilanteesta, jossa työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta. Muutosten edellytyksenä olisi, ettei ansiorajan ylitys olisi tilapäistä.

Pykälän 3 momentissa säädetään täyden työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta osatyökyvyttömyyseläkkeeksi ja työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta tai sen maksamisen keskeyttämisestä. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska eläkkeen tarkistamisesta säädetäisiin 28 §:n 1 ja 2 momentissa ja lakkauttamisesta 29 §:ssä. Maksamisen keskeyttämisestä ehdotetaan säädetäväksi 30 §:ssä.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja sen sisältö siirrettäväksi 29 §:n 2 momenttiin.

29 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen.* Pykälässä säädetään työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta ja keskeyttämisestä sekä kuntoutusrahan lakkauttamisesta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momentissa säädetäisiin työkyvyttömyyseläkkeen, kuntoutusrahan ja kuntoutuskorotuksen lakkauttamisesta.

Pykälän 2 momentin nykyinen sisältö ehdotetaan siirrettäväksi 30 §:n 2 momenttiin. Pykälän 2 momentiksi siirrettäisiin voimassa olevan 28 §:n 4 momentin säännös tarkistettuna. Siinä säädetäisiin työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutustuen jatkamisesta työhön paluun tukemiseksi osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältä ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voitaisiin maksaa täytenä eläkkeenä 17 §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta kuten nykyisinkin. Säännöstä tarkistettaisiin siten,

että osatyökyvyttömyyseläke voitaisiin maksaa korotettuna kuntoutuskorotuksella. Pykälän 2 momentti vastaisi muutoksen jälkeen TyEL:n 30 §:n 2 momentissa ja 49 §:n 2 momentissa olevia säännöksiä.

30 §. Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen. Pykälässä säädetään työhönsijoittumisrahasta. Pykälä muutettaisiin kokonaan. Työhönsijoittumisrahaa koskevat säännökset ehdotetaan poistettaviksi. Säännöstä on käytännössä sovellettu harvoin ja pykälän tarkoittamissa tilanteissa työhönsijoittumisrahan käyttö voitaisiin korvata jatkamalla kuntoutustukea tarvittava ajanjakso. Vastaavaa säännöstä ei myöskään ole muissa eläkelaeissa ja siten sen poistaminen yhtenäistäisi kuntoutustukea koskevia säännöksiä eri eläkejärjestelmissä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttämisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joilla työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä ja tästä työstä saadut ansiot ovat tilapäisesti yli 28 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ansiorajojen. Eläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää myös silloin, kun eläkkeensaaja ilman hyväksyttävää syytä jättäisi noudattamatta eläkelaitoksen määräyksen käydä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämiseksi tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Lisäksi eläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää silloin, kun työntekijä ei toimittaisi mainitun tutkimuksen tuloksia eläkelaitokselle tämän määräämässä kohtuullisessa ajassa. Edelleen eläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää, jos eläkkeensaaja kieltäytyisi eläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta tai koulutuksesta. Vastaava säännös on TyEL:n 50 §:ssä.

Pykälän 2 momentiksi siirrettäisiin nykyisen 29 §:n 2 momentin sisältö siten tarkennettuna, että momenttiin lisättäisiin viittaus myös 29 §:ään.

32 §. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttumisen vanhuuseläkkeeksi ja oikeus eläkkeen aikana karttuneeseen uuteen eläkkeeseen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Siihen siirrettäisiin tarkistettuna 112

§:n säännökset työkyvyttömyyseläkkeenä myönnetyn eläkkeen maksamisesta vanhuuseläkkeenä. Momentin 1 kohdan mukaan eläke laskettaisiin työkyvyttömyyseläkkeenä mutta myönnettäisiin vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain ensisijaisuusajan päättymistä. Momentin 2 kohtaan ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan eläke laskettaisiin työkyvyttömyyseläkkeenä mutta myönnettäisiin vanhuuseläkkeenä myös silloin, kun työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta. Pykälän 1 momentin mukaan työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Tästä syystä 63 vuotta täyttäneelle ei ole enää perusteltua myöntää työkyvyttömyyseläkettä vaan eläke myönnettäisiin suoraan vanhuuseläkkeenä.

40 §. Karttumisprosentit. Pykälässä säädetään eläkkeen karttumisprosentista. Pykälän 4 momenttia tarkistettaisiin niin, että siinä viitattaisiin 1—3 momenttien lisäksi myös pykälään ehdotettuun 5 momenttiin. Pykälän uudessa 5 momentissa säädettäisiin teoreettisen eläkkeen laskemisesta. EY:n sosiaaliturva-asetus edellyttää muissa ETA-maissa tehdyn työn rinnastamista Suomessa tehtyyn työhön myös eläkkeen karttumisesta määrättäessä. Siksi myös teoreettisen eläkkeen laskemisessa otettaisiin huomioon 1 momentin mukainen 1,5 prosentin karttumaa suurempi karttuma sen jälkeen kun työntekijä täyttää 53 tai 63 vuotta. Tämä toteutettaisiin siten, että 1,5 prosentin karttumalla laskettuun teoreettiseen eläkkeeseen lisättäisiin suurempien karttumaprosenttien ja 1,5 prosentin mukaisen karttumisprosentin erotuksesta laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä laskettaisiin Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella. Vastaava säännös on TyEL:n 64 §:n 3 momentissa.

41 §. Eläkkeen karttuminen luottamustoitusta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi ja sen sisältö siirrettäväksi 68 §:n 1 momenttiin.

43 §. Osa-aikaeläkkeen määrä. Pykälän 4 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen enimmäismäärästä. Momentissa aikaisemmin käytetty termi yhteensovitus korvattaisiin 76

§:ään ehdotettujen muutosten johdosta termillä eläkkeen vähentäminen. Pykälän 4 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että enimmäismäärää laskettaessa huomioon otettavaan eläkkeeseen rinnastettaisiin EY:n sosiaaliturva-asetusta soveltavassa maassa tai Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen tehneessä maassa karttunut vastaava etuus. Tällä korvattaisiin voimassa olevassa säännöksessä mainittu mahdollisuus rinnastaa Suomessa karttuneeseen eläkkeeseen vieraassa valtiossa tai kansainvälisen järjestön palveluksessa karttunut vastaava etuus. Määritelmä vastaisi TyEL:n 17 §:n 4 momentin vastaavaa kohtaa. Momenttiin lisättäisiin myös säännös siitä, että osa-aikaeläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä 76 §:ssä tarkoitettua päivärahaa tai ansionmenetyksen korvausta, jos se on myönnetty osa-aikaeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella.

44 §. Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen. Pykälässä säädetään osa-aikaeläkkeen uudelleen laskemisesta. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että osa-aikaeläke laskettaisiin uudelleen myös silloin, kun osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään muun työeläkelain mukainen uusi osa-aikaeläke. Ehdotettu säännös vastaa nykyistä soveltamiskäytäntöä. Vastaava säännös on TyEL:n 20 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä tarkistettaisiin, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään 76 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu. Eläke on näissä tilanteissa vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tarkistettu, vaikka voimassa olevassa säännöksessä ei säädetä enimmäismäärän tarkistamisesta. Vastaava säännös on TyEL:n 17 §:n 3 momentissa.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin osa-aikaeläkkeen tarkistusajankohdasta. Tarkistaminen tehtäisiin muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta tai kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, jos muutos tapahtuisi silloin. Jos ansiotulojen muutos todettaisiin vasta vuosivalvonnan yhteydessä eikä selvitystä muutoksen ajankohdasta saataisi, osa-aikaeläkkeen määrä tarkistettaisiin sen vuoden alusta lukien, jona ansiot ovat muuttuneet. Ehdotettu säännös vastaa nykyistä soveltamiskäytäntöä. Vastaava

säännös on TyEL:n 20 §:n 2 momentissa.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa olisi säännös vakiintuneen ansiotulon määräytymisestä, kun osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan. Tällöin vakiintuneena ansiotulona pidettäisiin ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrätessä. Ehdotettu säännös vastaa nykyistä soveltamiskäytäntöä. Vastaava säännös on TyEL:n 20 §:n 3 momentissa.

45 §. Kuntoutusrahan määrä. Pykälässä säädetään kuntoutusrahan suuruudesta. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi 17 §:n 1 momentin 2 kohtaan ehdotettuja muutoksia vastaavat tarkistukset. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että kuntoutustapahtumapäivä-käsitteestä luovuttaisiin ja kuntoutusrahan suuruus määräytyisi pääsääntöisesti kuntoutushakemuksen vireilletulohetken perusteella. Pykälän 1 momentti vastaisi muutoksen jälkeen TyEL:n 28 §:n 1 ja 2 momentissa olevia säännöksiä.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirrettäisiin tarkistettuna 3 momentiksi ja sen sijasta 2 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa työntekijä on jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa. Tällöin kuntoutusraha määräytyisi sairausloman alkamishetken perusteella. Säännöksellä varmistettaisiin, että sairauslomajakso ennen kuntoutuksen alkamista ei alenna kuntoutusrahan määrää. Lisäksi säännös varmistaisi sen, ettei kuntoutusraha voisi jäädä määrältään pienemmäksi kuin se työkyvyttömyyseläke, jonka työntekijä saisi, jos hänen kuntoutuksen sijaan katsottaisiin tulleen työkyvyttömäksi. Säännös vastaisi TyEL:n 28 §:n 3 momentin säännöstä.

Pykälän 3 momentiksi siirrettäisiin nykyinen 2 momentti siten, että sen sanamuotoa tarkistettaisiin TyEL:n 29 §:n sanamuotoa vastaavaksi. Momentissa säädetään osakuntoutusrahan määrästä. Säännöksessä käytetty sanamuoto eläkkeen perusteena oleva ansio korvattaisiin termillä vakiintunut ansio. Jos työntekijän ansiot olisivat ammatillisen kuntoutuksen aikana enemmän kuin puolet vakiintuneesta työansiesta, kuntoutusrahan määrä olisi puolet täyden kuntoutusrahan määrästä.

46 §. Kuntoutuskorotuksen määrä. Pykälän

sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siitä poistetaan tarpeettomana sana yhteensovitus.

47 §. *Harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen määrä.* Pykälästä ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi harkinnanvaraista kuntoutusavustusta koskeva kuuden kuukauden enimmäisaika. Samoin ehdotetaan poistettavaksi säännös siitä, että harkinnanvarainen kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Vastaava säännös harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen määrästä on TyEL:n 31 §:ssä, eikä myöskään siinä ole poistettavaksi ehdotettuja kohtia vastaavia säännöksiä.

48 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä.* Pykälässä säädetään täyden ja osatyökyvyttömyyseläkkeen määräytymisestä. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä olisi 40 §:n mukaan määräytyvän eläkkeen ja 53 ja 54 §:n mukaisen tulevan ajan eläkkeenosan yhteismäärä. Säännöksen sanamuodon tarkistaminen ei aiheuttaisi muutoksia täyden ja osatyökyvyttömyyseläkkeen nykyiseen määräytymiseen. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan pykälän sisältöä. Vastaava säännös on TyEL:n 38 §:ssä.

49 §. *Työttömyyseläkkeen määrä.* Pykälän sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että työntekijän oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määräytyisi samalla tavoin kuin se määräytyisi, jos työttömyyseläkkeen eläketapahtumana olisi 31 päivää joulukuuta 2006. Edellä mainittuna päivänä voimassa olevan lain mukaan työttömyyseläkkeen tuleva aika määräytyy 2004 voimassa olleiden säännösten perusteella. Siten työttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkepalkka lasketaan työttömyyseläkettä myöhemminkin myönnettäessä vuoden 2004 säännösten perusteella vuoden 2006 lopun tilanteen mukaisena. Vuoden 2007 ja sen jälkeen tehdystä työstä saadut ansiot eivät muuttaisi työttömyyseläkkeen tulevan ajan palkkaa tai tulevan ajan eläkettä. Vastaava säännös on työntekijän eläkelain voimaannpanolain 28 §:ssä.

52 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet.* Pykälässä säädetään eläkkeen kartumisesta palkkatomilta ajoilta. Etuuksista karttuu eläkettä nykyisen säännöksen mukaan eläketapahtu-

maa edeltävän kalenterivuoden loppuun. Pykälän 1 momentin johdantokappale ehdotetaan muutettavaksi TyEL:n 74 §:n 2 momenttia vastaavaksi siten, että vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otettaisiin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun. Muutoin mainittu tulo otettaisiin huomioon eläketapahtumaa edeltävän kalenterivuoden loppuun. Lisäksi 1 momentin johdantokappaleen sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi TyEL:n 74 §:n 5 momenttia vastaavaksi siten, että etuudet oikeuttaisivat eläkkeeseen myös siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelain mukaista osa-aikaeläkettä. Edelleen 1 momentin johdantokappaleeseen ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että palkattoman ajan perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Vastaava säännös on TyEL:n 74 §:n 3 momentissa.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että työtömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio otettaisiin huomioon siltä osin kuin päivärahaa on saatu 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä. Säännös vastaisi tarkennettuna TyEL:n 74 §:n 3 momentin 3 kohtaa. Pykälän 1 momentin 7 kohdan viittaus kuntoutusrahalakiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi sen korvanneeseen Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista annettuun lakiin. Lailla sairausvakuutuslain muuttamisesta (459/2006) muutetaan sairausvakuutuslakia siten, että päivärahaetuudella tarkoitetaan myös osasairauspäivärahaa. Laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Pykälän 8 kohtaa ehdotetaan tästä johdun tarkennettavaksi siten, että eläkkeeseen oikeuttavana etuutena otettaisiin huomioon myös osasairauspäiväraha.

Pykälän 3 momenttia tarkistettaisiin 1 momentin 8 kohtaan ehdotetun muutoksen johdosta. Osasairauspäivärahan osalta etuuden perusteena oleva työtulo olisi puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta, koska osasairauspäiväraha on puolet sairauspäivärahasta.

Pykälän 4 momentissa olevat viittaukset TyEL:n 10 d §:n 1 momenttiin ja 12 §:n 1 momentin 6 kohtaan ehdotetaan korvattavak-

si viittauksilla vastaaviin TyEL:n 106 ja 178 §:iin.

53 §. Tuleva aika. Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi. Äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo otettaisiin huomioon 117 prosentin suuruisena siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle ja 17 prosentin suuruisena siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle. Säännös vastaisi tarkennuksen jälkeen TyEL:n 76 §:n 2 momentin säännöstä.

Pykälän 4 momentissa säädetään tulevan ajan ansiossa huomioon otettavista etuuksista, jotka eivät ole ansiosidonnaisia. Momentin sanamuotoon ehdotetaan tehtäväksi tekninen tarkistus muuttamalla muutamia etuuksista käytettyjä nimityksiä. Tulevan ajan ansiota määrättäessä otettaisiin huomioon peruspäivärahan suuruinen koulutuspäiväraha tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukainen koulutustuki perustuksena. Pykälän sanamuoto vastaisi tarkistuksen jälkeen TyEL:n 76 §:n 4 momenttia.

Pykälän 6 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi. Kun tarkasteluajan ansioina käytetään työntekijän hakemuksesta sellaisia työansioita, joita lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt, työansiot otettaisiin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta. Kymmenen vuoden enimmäisaika tarkastelujaksolle on nykyisin määritelty lain perusteluissa. Säännös vastaisi täsmennettynä TyEL:n 77 §:ää.

54 §. Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa. Pykälän 2 momentissa säädetään nuorten tulevan ajan eläkkeen määräytymisestä. Tarkasteluajana otetaan huomioon 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja työkyvyttömyyden alkamiskuukauden päättymisen välinen aika. Tulevan ajan ansio on tarkasteluajana saatujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä. Momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että tarkasteluajana saatujen työansioiden summa jaettaisiin enintään 60:llä. Lisäyksen jälkeen säännös vastaisi TyEL:n 78 §:n 2 momenttia.

55 §. Tulevan ajan ansion jakaantuminen. Pykälässä olevat viittaukset 53 §:n 2-4 ja 6 momenttiin sekä 54 §:n 1 ja 2 momenttiin

ehdotetaan säännöksen selkeyttämiseksi muutettavaksi viittauksiksi kyseisiin pykäliin kokonaisuudessaan.

59 §. Eläkkeelläoloajan lukeminen eläkeajaksi. Pykälässä on säännökset siitä, että työkyvyttömyyseläkettä saaneelle karttuu uutta eläkettä ajalta, jolta työntekijällä oli oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä. Säännöksen sanamuotoa täsmennettäisiin siten, että eläkkeelläoloajalta karttuisi eläkettä, jos työntekijälle myönnettäisiin vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella uusin perustein eläke. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi lisäksi siten, että eläkkeeseen oikeuttavaksi luettaisiin aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Pykälän toinen virke siirrettäisiin tarkistettuna pykälän 2 momentiksi. Säännös vastaisi täsmennettynä TyEL:n 68 §:n 1 ja 3 momentteja.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, johon siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuna nykyisin pykälän 1 momentissa oleva rajoitus eläkkeelläoloajan lukemisesta eläkeajaksi. Sen mukaan uutta eläkettä laskettaessa eläkkeeseen ei kuitenkaan oikeuttaisi työkyvyttömyyseläkeajaksi, jos työntekijä olisi saanut työkyvyttömyyseläkettä aiheettomasti. Ehdotettu säännös vastaisi TyEL:n 68 §:n 4 momenttia.

68 §. Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot. Pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että eläkkeen perusteena oleviin ansioihin lisättäisiin tulospalkkio. Tulospalkkausta ovat esimerkiksi ryhmätasolla maksettava bonus, tuotantopalkkio ja tuotantolisä. Tulospalkkiossa maksetun palkkion määrä ei ole suoraan riippuvainen yksilön tekemästä työstä, vaan palkkio voi määräytyä työntekijäryhmien tai työyksiköiden aikaansaannosten perusteella. Tulospalkkio on kuitenkin selkeästi vastiketta työntekijän tekemästä työstä, koska työntekijä voi työpanoksellaan vaikuttaa tulospalkkion suuruuteen. Tulospalkkio sisältyy myös TyEL:n 70 §:n 1 momentin määritelmään eläkkeeseen oikeuttavista työansioista. Lisäksi 1 momenttiin siirrettäisiin nykyisen 41 §:n säännökset eläkkeen karttumisesta luottamustoimesta. Näin ollen kaikista eläkkeessä huomioon otettavista työansioista säädetäisiin samassa pykälässä. Luottamushenki-

lön työansiona pidettäisiin ansionmenetyksen korvauksia ja määräajalta maksettuja erillisiä palkkioita.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi. Siihen lisättäisiin täsmennys, jonka mukaan yleisöltä saadut maksut ja lunastukset otetaan huomioon samansuuruisena kuin viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä. Säännös vastaisi tarkennuksen jälkeen TyEL:n 70 §:n 2 momentin 1 kohdan säännöstä.

Pykälän 3 momentissa luetellaan ne suoritukset, joita ei oteta huomioon eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä. Luetteloon ehdotetaan lisättäväksi 11 kohta, jonka mukaan yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa ei otettaisi huomioon eläkkeessä. Työntekijän työpanoksella ei voida katsoa olevan välitöntä vaikutusta palkkion saamiseen tai sen määrään. Vastava säännös on TyEL:n 70 §:n 3 momentin 11 kohdassa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena olevan työansion määräytymisestä. Kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena oleva työansio määräytyisi kuten tähänkin asti, mutta määräytymistä koskeva säännös otettaisiin kunnalliseen eläkelakiin. Momentissa säädettäisiin siitä, miten eläinlääkärin eläke karttuu jäsenyhteisön maksaman palkan lisäksi eläinlääkärin eläimen omistajalta tai haltijalta perimistä palkkioista. Momentissa viitattaisiin eläinhuoltoasetukseen (1039/90), jonka mukaan kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena olevana palkkana otetaan huomioon kunnan virkatehtävistä suorittamien palkkausetujen lisäksi eläinlääkärin eläimen omistajilta tai haltijoilta periminä palkkioina kunnan eläinlääkintähuollon toimeenpanosta ja valvonnasta huolehtivan toimielimen vuosittain vahvistama rahamäärä.

69 §. Palkansaaajan eläkemaksun vähentäminen. Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana kohta, jonka mukaan palkansaaajien eläkemaksua vähennettäessä sovelletaan soveltuvin osin, mitä TEL:n 7 a §:ssä säädetään. Sen lisäksi eläinlääkärin osalta eläintenhoidosta perittyjen palkkioiden osalta viitattaisiin 68 §:n uuteen

6 momenttiin.

70 §. Eläkkeen karttumien eläketapahtumavuodelta. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan, eläkettä karttuisi eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain alaisista ansioista, jos työntekijä on saanut 52 §:ssä tarkoitettuja etuuksia vanhuuseläketapahtumavuonna. Säännös olisi tarpeen, koska 52 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vanhuuseläkettä laskettaessa palkattomat ajat kartuttaisivat eläkettä vanhuuseläketapahtumaan saakka. Ehdotetulla säännöksellä olisi tarkoitus estää päällekkäinen karttuma eläketapahtumavuodelta 1 momentin mukaisesti sitä edeltäneen vuoden ansioiden perusteella ja 52 §:n mukaisesti palkattomilta ajoilta maksettavien etuuksien perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta.

71 §. Palkkakerroin. TyEL:n säätämisestä johtuen viittaus TEL:n 7 b §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi vastaavansisältöisiin TyEL:n 96, 97 ja 100 §:ään.

72 §. Ikäkorotus. Pykälässä säädetään nuorten työkyvyttömyyseläkkeiden, osatyökyvyttömyyseläkkeiden ja kuntoutustukien korottamisesta erityisellä kertoimella. Pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että ikäkorotus tehtäisiin sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen tai kuntoutustuen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotus ei siten enää edellyttäisi, että työkyvyttömyyseläke olisi maksussa viisi vuotta ennen korotuksen tekemistä. Niissä tilanteissa, joissa eläkkeen maksamisessa on välillä katkoja, mutta eläke myönnetään uudelleen entisiin perustein, katkot eivät katkaisisi pykälän tarkoittaman viiden kalenterivuoden kulumista.

Lisäksi momentin sanamuotoa täsmennettäisiin siten, että siinä todettaisiin, ettei kertakorotusta lisätä kuntoutuskorotukseen. Pykälä vastaisi täsmennettynä TyEL:n 81 §:ää.

73 §. Elinaikakerroin. TyEL:n säätämisestä johtuen pykälän 3 momentin viittaussäännös TEL:n 7 h §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi TyEL:n 83 §:ään.

76 §. Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet. Säännöksen sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan TyEL:n 92 ja 93 §:n terminologiaa, jotta taattaisiin yhtenäinen käytäntö ensisijaisten etuuksien vähentämi-

sessä eri eläkejärjestelmissä. Yhteensovitus muuttui jo vuoden 2005 alusta voimaantulleella lainmuutoksella niin, ettei eläkkeitä enää yhteensoviteta toisten eläkkeiden kanssa. Yhteensovitus säilyi vain ensisijaisten etuuksien kanssa ja siinäkin työntekijän sama ensisijainen etuus käytännössä vähennetään työeläkkeestä. Yhteensovitustermistä ehdotetaan selkeyden vuoksi luovuttavaksi ja säädettäväksi yhteensovituksen sijasta ensisijaisten etuuksien vähentämisestä eläkkeestä. Pykälän otsikko muutettaisiin pykälän sisältöä vastaavaksi.

Pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin käsite yhteensovitus. Pykälän 2 momentissa säädetään 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen myönnetyn lykätyn vanhuuseläkkeen yhteensovituksesta. Säännös ehdotetaan kumottavaksi. Palvelussuhteen jatkuminen ei enää ole esteenä vanhuuseläkkeen hakemiseen 68 vuoden iässä.

Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 4 momentissa määritellyyn peruseläkkeeseen korvattaisiin sanalla työeläke. Työeläke on määriteltä 4 §:n 6 kohdassa.

Pykälän 4 momentissa määritellään peruseläkkeiksi työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitut eläkkeet. Pykälän 4 momentti kumottaisiin 3 momenttiin ehdotetun muutoksen johdosta tarpeettomana.

Pykälän 5 momentin mukaan työntekijän vähintään kolmen vuoden ajan välittömästi ennen eläketapahtumaa saamasta tapaturmavakuutuslakiin, liikennevakuutuslakiin tai sotilasvammalakiin perustuvasta korvauksesta otetaan yhteensovituksessa huomioon vain se osa, joka ylittää eläketapahtumaa edeltänyttä tasoa vastaavan korvauksen. Säännös ehdotetaan kumottavaksi, koska sitä on käytännössä sovellettu harvoin. Vastaavaa säännöstä ei ole myöskään työntekijän eläkelaisissa.

Pykälän 6 momentissa säädetään vieraan valtion maksaman tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutuslain säännöksiä vastaavan etuuden vähentämisestä. Lisäksi siinä säädetään kahdesta tai useammasta valtiosta myönnettävästä tulevan ajan eläkkeen päällekkäisyyden estämisestä. Säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin vastaamaan TyEL:n 93 §:ää. Vieraasta valtiosta myönnetty tule-

van ajan eläke otettaisiin huomioon, jos se on myönnetty EY:n sosiaaliturva-asetusta soveltavasta valtiosta tai sellaisesta valtiosta, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus. Viittaus kumottavaksi ehdotettuun 4 momenttiin poistettaisiin.

77 §. Ensisijaisen etuuden muutoksen vaikutus eläkkeen määrään. Pykälässä säädetään eläkkeiden uudelleen yhteensovituksesta. Selkeyden vuoksi myös termistä uudelleen yhteensovitus esitetään luovuttavaksi 76 §:ään ehdotetun muutoksen mukaisesti ja sen sijaan säädettäisiin eläkkeen tarkistamisesta. Pykälän otsikko ja 1 momentin johdantokappale, 1 momentin 3 kohta sekä 2, 3 ja 4 momentit tarkistettaisiin vastaamaan ehdotettua muutosta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siinä käytettäisiin yhteensovituksen sijasta 76 §:ään ehdotetun muutoksen mukaisesti käsitettä vähentäminen. Pykälän 3 momentin mukaan eläkettä ei tarkisteta, jos ensisijainen etuus myönnetään tai se muuttuu lyhyemmäksi ajaksi kuin neljä kuukautta. Momentin sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi siten, että tarkistusta ei tehdä, jos muutos on enintään neljän kuukauden pituinen. Pykälän terminologia vastaisi tarkistuksen jälkeen TyEL:n 94 §:ssä käytettyä terminologiaa.

78 §. Indeksitarkistus. TyEL:n säätämisestä johtuen pykälässä oleva viittaus TEL:n 9 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi TyEL:n 98 §:ään.

83 §. Lapsi. Pykälän 2 momentissa on rajoitettu lapsen oikeutta useampaan kuin kahteen perhe-eläkkeeseen, siten että lapseneläkettä maksetaan aina ensisijaisesti oman vanhemman jälkeen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lain selkeyttämiseksi lisättäväksi TyEL:n 56 §:n 2 momenttia vastaava säännös muun kuin oman vanhemman jälkeen myönnetyn lapseneläkkeen lakkaamisesta. Jos lapsi saisi lapseneläkettä kahden edunjättäjän jälkeen ja hänelle tulisi myönnettäväksi perhe-eläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen ensiksi myönnetty perhe-eläke lakkaisi siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä perhe-eläke alkaisi.

84 §. Perhe-eläkkeen peruste. Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi TyEL:n 84 §:n 2 momentin sanamuoto-

toa vastaavaksi. Nykyisen säännöksen mukaan perhe-eläkkeen perusteeksi voidaan määrittellä myös sellainen työkyvyttömyyseläke, joka edunjättäjälle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut aikaisemmin kuin kuolinpäivänään työkyvyttömäksi, jos edunsaaja esittää selvityksen aikaisemmasta työkyvyttömäksi tuloajasta. Nykyinen säännös on turvannut sen, että edunjättäjän eläkkeeseen on tullut tulevan ajan eläke siinäkin tapauksessa, että edunjättäjä ei kuollessaan enää sairauden takia ole työssä. Tulevan ajan eläkkeen laskeminen on muuttunut vuoden 2005 alusta voimaantulleiden lainmuutosten perusteella siten, että tulevan ajan eläke lasketaan perhe-eläkkeeseen edunjättäjän kuolemaa edeltäneiden viiden kalenterivuoden ansioiden perusteella. Siten tulevan ajan eläkeoikeus säilyy selvästi pidempään kuin aikaisemmin, eikä säännökselle edunsaajan esittämästä selvityksestä huomioon otettavasta aikaisemmasta työkyvyttömäksi tuloajasta enää ole tarvetta.

Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan selkiytettäväksi siten, että siitä poistetaan tarpeettomina sanat ”yhteensovituksesta johtuvaa”.

86 §. Lapseneläkkeen määrä. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Täysorpo lapsi saa vuoden 2005 alusta voimaan tulleiden säännösten mukaan perhe-eläkkeen kummankin vanhempansa jälkeen vähentämättömänä ilman eläkkeiden yhteensovitusta. Tarvetta täysorvon lisäksi ei siten enää ole ja vastaavasta säännöksestä on luovuttu myös TyEL:a säädettäessä.

87 §. Perhe-eläkkeestä vähennettävät etuudet. Pykälän sanamuotoa tarkistettaisiin vastaamaan 76 §:ään ehdotettuja muutoksia. Perhe-eläkkeen yhteensovituksen sijasta pykälässä säädettäisiin perhe-eläkkeestä vähennettävistä etuuksista. Perhe-eläkkeestä vähennettäisiin 76 §:ssä tarkoitettuja etuuksia vastaava perhe-eläke tai korvaus. Perhe-eläkkeen määrä tarkistettaisiin, jos eläkkeensaajalle myönnettäisiin ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai jos hänelle myönnettäisiin uusi työeläkelakien mukainen perhe-eläke ja tämän lain mukaisesta eläkkeestä olisi vähennetty ensisijainen etuus. Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti nykyistä säännöstä. Pykälä vastaisi tarkistuksen jälkeen TyEL 92 §:n 1 momentin johdantokappaletta ja 94

§:n 2 momenttia.

88 §. Leskeneläkkeen vähentäminen. Voimassa olevassa laissa lesken tulojen huomioon ottaminen leskeneläkettä määrättäessä on nimitetty eläkesovitukseksi. Eläkesovitus-sanasta ehdotetaan luovuttavaksi, koska se ei kerro selvästi sitä, että kyseessä on leskeneläkkeen vähentäminen lesken omien työeläkkeiden perusteella. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi leskeneläkkeen vähentämisestä ja muutoksen jälkeen pykälän sanamuoto vastaisi TyEL:n 88 ja 89 §:ssä käytettyä terminologiaa.

Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin nykyisin 89 §:n 3 momentissa oleva säännös siitä, että lesken saamat työeläkkeet otetaan huomioon ennen 76 §:n mukaisten ensisijaisten etuuksien vähentämistä. Edelleen 1 momenttia tarkennettaisiin ulkomailta saatujen etuuksien huomioon ottamisen osalta. Leskeneläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella. Voimassa olevassa laissa ulkomailta maksettavien etuuksien huomioon ottaminen eläkevähennyksessä on ehdollisessa muodossa, eli tällainen etuus voidaan ottaa huomioon. EY:n toimielimen palveluksen perusteella maksettavaa etuutta ei mainita lainkaan. Nämä etuudet otettaisiin aina huomioon eläkevähennyksen alkuperäisen tarkoituksen vuoksi. Jos tällainen etuus myönnettäisiin kertakorvauksena, se otettaisiin huomioon 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Pykälän 1 momentti vastaisi muutettuna TyEL:n 88 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi eläkesovitus-sanasta luopumisesta johtuvat muutokset.

Pykälän 3 momentissa säädetään tilanteesta, jossa leski ei vielä saa omaa työeläkettä. Momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi. Ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksessa työskentelyn osalta lesken eläkkeenä pidettäisiin sellaista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen edellä mainittuihin palveluksiin perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentely olisi tämän lain alasta. Säännös vastaisi muutettuna TyEL:n 88 §:n 2 momenttia.

Pykälään lisätään uusi 4 momentti. Voimassa olevien säännösten mukaan leskellä ei ole mahdollisuutta hakea muutosta tämän lain mukaisen laskennallisen eläkkeen määrään. Tämän epäkohdan korjaamiseksi ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan leskellä olisi pyynnöstä oikeus saada päätös siitä laskennallisen eläkkeensä määrästä, jonka eläkelaitos ilmoittaa muulle eläkelaitokselle muun eläkelain mukaisen leskeneläkkeen määräämistä varten. Pyyntönä pidettäisiin myös sitä, että leski hakee muutosta muiden eläkelakien mukaisen perhe-eläkkeen määrään. Laskennallisen eläkkeen määrää koskevaan päätökseen leski voisi hakea muutosta siten kuin tämän lain 12 luvussa säädetään. Vastaava säännös on TyEL:n 88 §:n 3 momentissa.

89 §. Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä. Pykälän 1 ja 2 momentin sanamuotoja tarkistettaisiin 88 §:ään ehdotettujen muutosten mukaisesti siten, että eläkesovituksen sijasta säädettäisiin leskeneläkkeen vähentämisestä. Eläkesovitusperuste-sanana tilalla käytettäisiin termiä leskeneläkkeen vähennyksen peruste. Pykälän sanamuoto vastaisi muutoksen jälkeen TyEL:n 90 §:ssä käytettyä terminologiaa.

Pykälän 3 momentti uudistettaisiin kokonaan. Siinä säädetään muiden korvausten kuin työeläkkeiden vaikutuksesta leskeneläkkeen määrään. Säännös ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana, koska ensisijaisten etuuksien vaikutuksesta eläkkeen määrään ehdotetaan säädettäväksi 88 §:n 1 momentissa. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että eläkkeen vähentämisen perustetta määrättäessä otettaisiin huomioon mainittuja eläkkeitä vastaava ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus. Jos ulkomaan eläketurvasta ei saataisi riittäviä tietoja, eläketurva määriteltäisiin samoin kuin lesken laskennallista työeläkettä määrättäessä menetellään. Vastaava säännös on TyEL:n 90 §:n 2 momentissa.

90 §. Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa. Pykälässä säädetään eläkesovitukselta, kun leskellä ei ole oikeutta saada työeläkettä tai kun leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä ja pykälässä määritellyt poik-

keuksellisen eläkesovituksen edellytykset täyttyvät. Tällöin eläkesovitus voidaan tehdä lesken hakemuksesta eläkkeiden asemasta lesken tulojen perusteella. Pykälässä säädettäisiin 88 §:ään ehdotettujen muutosten mukaisesti poikkeuksellisen eläkesovituksen sijasta leskeneläkkeen vähentämisestä erityistilanteissa ja pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaavasti.

Tilanteet, joissa leskeneläkettä vähennetään lesken tulojen perusteella, ehdotetaan yhdistettäväksi 1 momenttiin ja momentti jaettaisiin alakohtiin. Nykyisen 1 momentin säännökset sisältyisivät momentin 1 ja 3 kohtiin. Momentin 2 kohdassa edellytettäisiin, että leski olisi tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. Pykälän voimassa olevan 2 momentin mukaan leskeneläkkeen määrä voidaan hakemuksesta tarkistaa, jos lesken olosuhteissa tapahtuu viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta muutos, jonka perusteella poikkeuksellisen eläkesovituksen edellytykset täyttyvät. Siten aika, jonka kuluessa edunjättäjän kuolemasta lukien leskeneläkkeen vähentämistä tulee hakea, lyhenisi nykyisin voimassa olevaan nähden. TyEL:n 91 §:n 1 momentissa on ehdotettua 1 momenttia vastaava säännös.

Pykälän 2 momentin säännös poikkeuksellisen eläkesovituksen määräajasta ehdotetaan siirrettäväksi tarkistettuna 1 momenttiin. Pykälän 2 momenttiin jäisi säännökset keskimääräisen ansiotulon laskemisesta. Säännöstä muutettaisiin siten, että lesken keskimääräinen ansiotulo laskettaisiin aina lesken kuudelta kuukaudelta ennen hakemuksen tekemistä saamista ansioista. Eläkkeen vähentäminen tehtäisiin aikaisintaan tämän kuuden kuukauden alusta lukien. TyEL:n 91 §:n 2 momentissa on ehdotettua 2 momenttia vastaava säännös.

Pykälän 3 momentin mukaan poikkeuksellisella eläkesovituksella tarkistettuun eläkkeeseen tehdään tarkistus kahden vuoden välein. Pykälässä nyt ehdotettavalla tavalla vähennettyä leskeneläkettä maksettaisiin toistaiseksi ja siksi 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Kun lesken olosuhteet muuttuisivat siten, etteivät pykälän mukaiset edellytykset enää täyttyisi, leskeneläkkeen määrä tarkistettaisiin ehdotetun 91 §:n mukaisesti.

91 §. Leskeneläkkeen tarkistus. Pykälässä säädetään uudesta eläkesovituksista, jos leskelle myönnetään eläke muuna kuin osaaikaeläkkeenä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi leskeneläkkeen tarkistamisesta, koska eläkesovitus-käsitteestä ehdotetaan luovuttavaksi. Lisäksi leskeneläkkeen määrä ehdotetaan tarkistettavaksi myös, kun lesken olosuhteet muuttuisivat siten, etteivät poikkeuksellisen eläkesovituksen edellytykset enää täytyisi. Lisäys on tarpeellinen, koska 90 §:n 3 momentti eläkkeen tarkistamisesta kahden vuoden välein ehdotetaan kumottavaksi ja siten 90 §:n mukaisesti vähennettyä leskeneläkettä ei enää tarkistettaisi määräajoin. Leskeneläkettä tarkistettaessa käytettäisiin samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä. TyEL:n 91 §:n 3 ja 4 momentissa on ehdotettua 1 momenttia vastaava säännös.

94 §. Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi. Säännöstä perhe-eläkkeen myöntämisestä määräajaksi esitetään täsmennettäväksi. Eläkelaitos arvioisi edunjättäjän kuolinhetken myöntäessään eläkkeen tämän pykälän perusteella. Arvioitua kuolinhetkeä noudatettaisiin tätä lakia sovellettaessa, vaikka tuomioistuimien vahvistaisi edunjättäjän kuolinhetkeksi muun myöhemmän päivän. Tuomioistuimen on kuolleeksi julistamisesta annetun lain (127/2005) 11 §:n mukaisesti määrättävä kuolinpäiväksi se päivä, jona kadonnut henkilö todennäköisimmin on kuollut. Jollei sitä voida määrittää, kuolinpäiväksi on määrättävä se päivä, jona hän todennäköisesti on viimeistään kuollut. Kuolinpäiväksi on määrättävä kuitenkin viimeistään se päivä, jona on kulunut viisi vuotta siitä, kun kadonnut henkilö on tietävästi viimeksi ollut elossa. Tilanteissa, joissa perheen huoltaja katoaa ja hänen oletetaan kuolleen, perhe tarvitsee perhe-eläkettä heti oletetusta kuolinhetkestä lukien. Perhe saattaisi joutua tulemaan toimeen ilman perhe-eläkettä viisi vuotta, jos eläkelaitos ei voisi arvioida kuolinpäivää. Edunsaajien lukumäärä voisi pienentyä tämän viiden vuoden aikana, jos lapsi täyttää 18 vuotta. Lisäksi viiden vuoden odotusajan noudattaminen voisi johtaa perhe-eläkkeen olennaiseen pienenemiseen johtuen tulevan ajan eläkkeen määräytymisestä työntekijän viimeisen viiden kalenterivuoden ansioiden

perusteella. Jos perhe-eläke määrättäisiin vasta sen jälkeen, kun edunjättäjä on ollut kadoksissa viisi vuotta, perhe-eläkkeen perusteena olevaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen ei tulisi tulevan ajan eläkettä lainkaan. Tällä voisi olla huomattava vaikutus perhe-eläkkeen määrään riippuen edunjättäjän iästä. Pykälän 1 momentti vastaisi täsmennyksen jälkeen TyEL:n 61 §:n 1 momenttia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Sen mukaan edunjättäjän työeläke lakkautettaisiin perhe-eläkkeen alkamispäivään niissä tilanteissa, joissa perhe-eläke on myönnetty arvioitun kuolinpäivän perusteella. Ei ole perusteltua maksaa samalta ajalta perhe-eläkettä ja edunjättäjän omaa eläkettä. Myöskään edunjättäjän oman eläkkeen lakkauttamisaikaa ei myöhemmin muutettaisi, vaikka tuomioistuin vahvistaisi edunjättäjän kuolinpäiväksi myöhemmän päivän kuin sen päivän, jota eläkelaitos on käyttänyt perhe-eläkettä määräajaksi myöntäessään. Vastaava pykälä on TyEL:n 61 §:n 2 momentissa.

95 §. Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan tarpeettomana säännös, jonka mukaan leskeneläkettä aletaan maksaa uudelleen, jos sen maksaminen on lakkautettu lesken uuden avioliiton takia, mutta uusi avioliitto purkautuu viiden vuoden kuluessa. Säännöstä on sovellettu hyvin harvoin eikä sitä ole myöskään otettu TyEL:iin.

96 §. Leskeneläkkeen maksaminen kerta-suorituksena. Pykälästä esitetään poistettavaksi säännös lakkautetun leskeneläkkeen uudelleen maksamisen yhteydessä leskeneläkkeestä tehtävästä vähennyksestä, koska säännös leskeneläkkeen uudelleen maksamisesta on 95 §:ssä esitetty kumottavaksi.

97 §. Perhe-eläkkeen uudelleen laskeminen. Pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan viittaus kumottavaksi esitettyyn täysoson lapseneläkettä koskevaan 86 §:n 3 momenttiin.

Pykälän nykyinen 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 3 momentiksi ja 2 momenttiin otettavaksi TyEL 87 §:n 2 moment-

tia vastaava säännös. Kun perhe-eläkkeen perusteena olevaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään 72 §:n mukainen kertakorotus, perhe-eläkkeen määrää tarkistettaisiin samasta ajankohdasta kuin kertakorotus lisätään.

98 §. Eläkkeen hakeminen. Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi TyEL:n 104 §:n säännöstä vastaavaksi siten, että hakemus katsottaisiin tehdyksi, kun se on saapunut eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen valtuuttamalle asiamiehelle. Eläketurvakeskuksen valtuuttamana asiamiehenä toimii tällä hetkellä Kansaneläkelaitos. Eläkelaitoksen valtuuttamana asiamiehenä voi toimia myös vahinkovakuutusyhtiö.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan tarkemmat säännökset eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista annettaisiin tarvittaessa sisäasiainministeriön asetuksella.

99 §. Selvitys terveydentilasta. Pykälän 2 momentissa säädetään eläkkeenhakijan tai saajan velvollisuudesta käydä eläkelaitoksen määräyksestä työkyvyttömyyden selvittämiseksi eläkelaitoksen nimeämän lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetun ammattihenkilön luona tai eläkelaitoksen osoittamassa potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992) tarkoitetussa terveydenhuollon toimintayksikössä. Säännöstä täsmennettäisiin siten, että velvollisuus koski työkyvyttömyyseläkkeen hakijaa ja hänen olisi käytävä työkyvyn heikentymisen selvittämiseksi tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Eläkehakemus voitaisiin ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla, jos hakija ilman hyväksyttävä syytä jättää noudattamatta säännöksen tarkoittaman eläkelaitoksen määräyksen työkyvyn selvittämisestä. Ehdotettujen tarkennuksien jälkeen säännöksen sanamuoto vastaisi TyEL:n 102 §:n 2 momentin sanamuotoa. Eläkkeensaajan velvollisuudesta käydä eläkelaitoksen määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämistä varten tutkittavana ehdotetaan säädettäväksi 27 §:ssä.

100 §. Päätöksenteko ja päätöksen tiedoksiantaminen. Pykälän 2 momentin sanajärjes-

tystä ehdotetaan selkiytettäväksi. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännökset päätöksen koneellisesta allekirjoittamisesta ja päätöksen koneellisesta tiedoksiantamisesta. Koneelliseen allekirjoittamiseen ja päätöksen koneelliseen tiedoksiantamiseen sovelletaan lakia sähköisestä asioinnista viranomaistoiminna (13/2003).

104 §. Työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä. Pykälän 1 momentin säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan TyEL:n 107 §:n 3 momentin säännöstä, jotta viimeisen eläkelaitoksen säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaiset eri eläkejärjestelmissä. Tulevan ajan eläkeasian käsittelisi ja ratkaisisi se eläkelaitos, jossa työntekijän eläketurva oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi ennen sitä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Voimassa olevien säännösten mukaan eläkehakemuksen käsittelyyn ei sovelleta viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, jos muun kuin perhe-eläkkeen määrää laskettaessa on tai olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio sekä yksityisten alojen että julkisten alojen eläkelakien mukaisessa eläkkeessä.

Vastuunjakoa koskevien yksityisen puolen säännösten muutosten jälkeen viimeisen eläkelaitoksen järjestelmää ei noudatettaisi niissä tilanteissa, joissa julkisen puolen eläkelaitos on viimeinen eläkelaitos ja työntekijällä on yksityisellä puolella työansioita eläketapahtumavuotta edeltäneen kahden kalenterivuoden aikana vähintään 12 566,70 euroa vuoden 2004 indeksitasossa. Tämän vuoksi viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn ulkopuolelle rajattaisiin vain tällaiset tilanteet. Muissa tilanteissa viimeisen eläkelaitoksen järjestelmää noudatettaisiin, vaikka tuleva aika tulisi useammasta kuin yhdestä eläkejärjestelmästä. Säännös vastaisi TyEL:n 107 §:n 4 momenttia. Mitä 1 momentissa ja 103 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen myöskään, jos työntekijällä on eläketapahtumavuonna alkanut jatkuva kunnallinen palvelus ja hänen eläketurvansa oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen yksityisten alojen eläkelaitoksessa tai muun julkisen alan

eläkelaitoksessa. Säännöksessä rajattaisiin siten viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän ulkopuolelle myös edellä mainitut tilanteet, joissa työkyvyttömyyseläkeasia tulee julkisen puolen eläkelakien mukaan ratkaista ammatillista työkyvyttömyysmääritelmää käyttäen. Yksityisten alojen eläkelaeissa ei ole ammatillista työkyvyttömyysmääritelmää.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, johon siirrettäisiin nykyisin 2 momentissa oleva säännös siitä, ettei viimeisen eläkelaitoksen periaatetta sovelleta, kun osa-aikaeläke myönnetään useammasta kuin yhdestä eläkejärjestelmästä. Säännös vastaisi TyEL:n 107 §:n 5 momentin säännöstä.

105 §. Neuvotteluvollisuus. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä oleva viittaus TEL:n 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun rahamäärään kolminkertaisena korvattaisiin kirjoittamalla lakiin vastaava rahamäärä. Rahamäärän suuruus ei muuttuisi. Neuvottelu käytäisiin tilanteissa, joissa yksityisen puolen eläkkeen määrä on suurempi kuin 688,02 euroa kuukaudessa vuoden 2004 indeksitasossa.

106 §. Eläkettä maksava eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi TyEL:n 109 §:n 1 momentin sisältöä vastaavaksi. Kun vanhuus-, työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkettä saavalle työntekijälle myönnetään vanhuuseläke, eläkkeen myöntävä viimeinen eläkelaitos olisi aikaisempaa eläkettä maksava eläkelaitos. Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työttömyyseläkettä jo saava työntekijä hakisi työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä maksava eläkelaitos toimisi viimeisenä eläkelaitoksena myös työkyvyttömyyseläkkeen osalta. Osa-aikaeläkettä saavan osa-aikatyön vakuuttanut eläkelaitos määräytyisi viimeiseksi laitokseksi työkyvyttömyyseläkettä haettaessa samoilla perusteilla kuin viimeisen työn vakuuttanut laitos muutoinkin määräytyy. Tällöin osa-aikaeläkettä saavan työkyvyttömyyseläkeasian käsittelisi ja ratkaisisi aina osa-aikatyön vakuuttanut eläkelaitos.

107 §. Tarkemmat säännökset viimeisestä eläkelaitoksesta. Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi TyEL:n 110 §:n sisältöä vastaavaksi. Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyyn kuuluvat eläkelaitok-

set voisivat sopia viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn noudattamisesta niissäkin tilanteissa, joissa sitä ei lain mukaan noudateta. Lisäksi viittaussäännöstä tarkistettaisiin niin, että säännökseen lisättäisiin viittaus 104 §:ään ehdotettuun uuteen 3 momenttiin.

108 §. Eläkkeen maksaminen. Pykälän 1 momentista ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi säännös eläkkeen maksamisesta silloin, kun eläkkeensaajalla on edunvalvoja. Holhustoimesta annettua lakia (442/1999) sovelletaan ilman erillistä säännöstäkin.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta mahdollisuudesta maksaa eläke myös eläkkeensaajan ulkomailla olevalle tilille. Säännös vastaisi tarkistuksen jälkeen TyEL 112 §:n 2 momentin säännöstä.

110 §. Takautuva maksaminen ja eläkesaatan vanhentuminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perhe-eläke voitaisiin maksaa takautuvasti kuuden kuukauden ajalta. Nykyisten säännösten mukaan perhe-eläke voidaan maksaa taannehtivasti vuoden ajalta eläkkeen hakemisesta. Määräaika vastaisi muutoksen jälkeen TyEL:n 58 §:n 2 momentin vastaavaa määräaika. Pätevistä syistä perhe-eläke ja työttömyyseläke voitaisiin maksaa kuutta kuukautta pidemmältäkin ajalta. Osa-aikaeläkettä ei enää maksettaisi takautuvasti kuutta kuukautta pidemmältä ajalta.

Pykälän 3 momentin säännöstä ehdotetaan muutettavaksi. Voimassa olevan säännöksen mukaan tämän lain mukaisen etuuden saaminen vanhentuu kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä lukien, jona se olisi pitänyt maksaa. Muutosehdotuksen mukaan tällainen saatava vanhentuisi viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jolloin se olisi pitänyt maksaa, jos vanhentumista ei olisi sitä ennen katkaistu. Vanhentuminen katkeaisi vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 §:n mukaisesti, jos etuuden saaja vaatisi maksua tai muutoin muistuttaisi eläkelaitosta siitä, jos eläkelaitos maksaisi saatavaa tai muutoin tunnustaisi sen tai jos osapuolet sopisivat esimerkiksi saatavan maksujärjestelyistä. Saatavan vanhentuminen katkeaisi myös vanhentumislain 11 §:n mukaisilla oikeudellisilla keinoilla. Kun vanhentuminen olisi katkaistu, sen katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Säännös ei nykyisen oike-

uskäytännön mukaisesti estäisi eläkelaitosta maksamasta eläkettä pidemmältäkin ajalta takautuvasti. Säännös tulisi voimaan asteittain siten, että vanhentumisaika olisi vuonna 2007 ja 2008 vielä kymmenen vuotta ja aika lyhentyisi vuosittain vuoden kerrallaan siten, että vuonna 2013 vanhentumisaika olisi viisi vuotta. Säännös vastaisi TyEL:n 125 §:n säännöstä.

112 §. *Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen.* Pykälän 1 momentin viittaussäännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi teknisesti siten, että siinä viitattaisiin uuden sairausvakuutuslain ensisijaisuusaikaa koskeviin säännöksiin. Lisäksi säännös työkyvyttömyyseläkkeenä lasketun eläkkeen myöntämisestä vanhuuseläkkeenä ehdotetaan poistettavaksi, koska näistä tilanteista ehdotetaan säädettäväksi 32 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja nykyisen 2 ja 3 momentin säännökset ehdotetaan sanamuodoiltaan tarkistettuna yhdistettäväksi uuteen 2 momenttiin. Tarkoitus ei ole muuttaa nykykäytäntöä. Ehdotettu 2 momentti vastaisi TyEL:n 41 §:n 2 momentin säännöstä.

114 §. *Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke.* Pykälän 1 momentin säännöstä ehdotetaan muutettavaksi. Voimassa olevan säännöksen mukaan työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Muutosehdotuksen mukaan työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä maksettaisi takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneen kuuden kuukauden ajalta. Käytännössä työntekijä saa SVL:n mukaista päivärahaa noin vuoden ajalta ennen kuin hänellä on oikeus työkyvyttömyys-eläkkeeseen, eikä eläkettä yleensä tule myönnettäväksi pitkälti takautuvalla ajalta. Jos eläke myönnetään takautuvalla ajalta, se useimmiten maksetaan jollekin viranomaiselle, joka on maksanut työntekijälle samalta ajalta muuta etuutta tai korvusta. Muutoksen jälkeen säännös vastaisi TyEL:n 43 §:n 1 momentin säännöstä.

Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi tarkentamalla niiden lakien nimiä, joiden mukaiset etuudet ovat esteenä työkyvyttömyyseläkkeen takautuvalle

maksamiselle. Tarkistuksen jälkeen pykälän 2 momentti vastaisi TyEL:n 43 §:n 2 momentin säännöstä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Siihen siirrettäisiin nykyisen lain 125 §:n 2 momentti tarkistettuna sairausvakuutuslain osasairauspäivärahaa koskevien muutosten johdosta.

115 §. *Kertasuoritus.* Pykälässä säädetään eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena. Pykälän sisältöä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan TyEL:n 114 §:ää, jotta eläkkeen kertasuoritusta koskevat säännökset olisivat mahdollisimman yhdenmukaiset eri eläkejärjestelmissä.

Pykälän 1 momentin sisältöä ehdotetaan osittain muutettavaksi. Kertasuoritettavan eläkkeen rajamäärää ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä 12,72 eurosta. Vanhuuseläke, perhe-eläke tai täysi työkyvyttömyyseläke voitaisiin maksaa kertasuorituksena, jos sen määrä ennen ensisijaisen etuuden vähentämistä olisi pienempi kuin 20 euroa kuukaudessa. Säännöksestä poistettaisiin kohta, jonka mukaan eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena 12,72 euroa pienemmän Suomesta lapselle maksettavan eläkkeen, joka maksetaan lapselle sosiaaliturva-asetuksen perusteella niiden etuuksien, joihin lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotuksena. Säännöksessä käytetty termi yhteensovitus ehdotetaan säännöksen selkeyttämiseksi korvattavaksi termillä vähentäminen ehdotetun 76 §:n mukaisesti. Lisäksi momentissa oleva viittaus TEL:iin korvattaisiin viittauksella TyEL:iin.

Pykälän 2 momentissa säädetään kertasuorituksen vaikutuksesta. Pykälän sisältö ehdotetaan kokonaan uudistettavaksi. Siinä säädettäisiin siitä, että eläke voitaisiin maksaa kertasuorituksena myös silloin, kun sen määrä on vähintään 20 euroa, mutta enintään 50 euroa kuukaudessa ennen ensisijaisen etuuden vähentämistä. Tällöin kertasuorituksen edellytyksenä olisi, että eläkkeensaajalle olisi ilmoitettu esimerkiksi eläkepäätöksen yhteydessä eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena, ja hän ei sitä vastusta. Kertasuorituksen saaneella ei edelleenkaan olisi sen jälkeen saman eläketapahtuman johdosta oikeutta eläkkeeseen niiden palvelussuhteiden perusteella, joihin kertasuoritus perustui. Jos kun-

toutustuki on maksettu kertasuorituksena, eläkkeensaajalle voitaisiin edelleenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määräajan jälkeen jatkuu.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan uudistettavaksi. Säännös, jonka mukaan työkyvyttömyyseläkkeen ensisijaisuusaikaa ei noudateta maksettaessa eläke kertasuorituksena, ehdotetaan poistettavaksi. Eläkettä ei vastaisuudessa nykyisestä poiketen myöskään maksettaisi kertasuorituksena siltä takautuvalla ajalta, jolta työntekijä saa työeläkelakien tai kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella. Kertasuorituksena maksettavan eläkkeen maksuaika yhdenmukaistettaisiin näin kuukausittain suoritettavan eläkkeen maksuajan kanssa. Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan kertasuorituksena maksettua eläkettä ei maksettaisi sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin samalta ajalta on maksettu SVL:n mukaista päivärahaa.

117 §. Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi säännös vanhuuseläkkeen lakkauttamisesta. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijä täyttää 63 vuotta. Jos määräaikaisesti työkyvyttömäksi lähellä 63 vuoden ikää tullut työntekijä kuitenkin haluaisi jatkaa työn tekemistä työkyvyttömyytensä päättymisen jälkeen, hän voisi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista. Edellytyksenä olisi, että hänelle olisi myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden vuoksi, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan vielä sen jälkeen, kun työntekijä täyttää 63 vuotta. Työntekijän tulisi hakea vanhuuseläkkeen lakkauttamista kuukauden sisällä työkyvyttömyyden päättymisestä. Jos lakkauttamisen edellytykset täyttyisivät, työntekijälle karttuisi eläkettä lakkautuksen jälkeisestä työskentelystä saaduista työansioista 4,5 prosenttia vuodessa. Uusi vanhuuseläke työntekijälle myönnettäisiin hakemuksesta. Vanhuuseläkkeen myöntäminen ennen 68 vuoden ikää edellyttäisi työsuhteen päättymistä. Pykälä vastaisi TyEL:n 14 §:n säännöstä

118 §. Eläkkeen maksamatta jättäminen. Pykälässä säädetään eläkkeen maksamatta

jättämisestä, jos eläkkeensaaja on suorittamassa vankeusrangaistusta tai sakon muuntorangaistusta taikka on vaarallisena rikoksenuusijana pakkolaitoksessa. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska sitä on käytännössä sovellettu harvoin. Vastaavaa säännöstä ei myöskään ole TyEL:ssä.

119 §. Eläkkeen maksamisen päättymisen. Pykälää muutettaisiin siten, että siihen lisätäisiin uudet 2 ja 3 momentit. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että eläkkeen maksaminen voitaisiin keskeyttää, jos eläkelaitoksella olisi syytä epäillä, ettei eläkkeensaaja enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Edellytyksenä keskeyttämiselle olisi, ettei eläkkeensaaja eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa esittäisi eläkelaitoksen pyytämää selvitystä siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen maksamisen edellytykset. Säännöksen tarkoituksena olisi estää tilanteita, joissa eläkettä maksetaan pitkältikin ajalta aiheetta esimerkiksi, kun tieto eläkkeensaajan kuolemasta ulkomailta ei ole välittynyt eläkelaitokselle. Säännös vastaisi TyEL:n 113 §:n 2 momentin säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkkeen lakkauttamisesta eläkkeensaajan kaatoispäivään, jos eläkkeensaajan kuolemasta ei voitaisi esittää selvitystä, mutta olisi todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettava syyn vuoksi. Kun henkilö julistetaan kuolleeksi, kuolinpäiväksi määrätään viimeistään se päivä, jona on kulunut viisi vuotta siitä, kun henkilö on ollut tiettävästi viimeksi elossa. Jotta työeläkettä ei tulisi maksaa tällaisessa tilanteessa aiheetta näiltä viideltä vuodelta, eläkelaitoksella olisi mahdollisuus lakkauttaa eläke siihen päivään, jolloin on todennäköistä, että eläkkeensaaja on kuollut. Säännös vastaisi TyEL:n 113 §:n 3 momentin säännöstä.

120 §. Liikaa maksetun eläkkeen takaisinperintä. Pykälän 2 momentin säännös ehdotetaan kirjoitettavaksi sanamuodoltaan selkeämmäksi muuttamatta pykälän asiasisältöä. Pykälän vastaisi tarkistuksen jälkeen TyEL:n 126 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momenttia tarkistettaisiin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) muutosten johdosta poistamalla lähdeveroa kos-

keva kohta.

Pykälän 5 momenttiin tehtäisiin 110 §:n 3 momenttia vastaavat muutokset. Aiheettomasti maksettu eläke olisi perittävä takaisin nykyisen kymmenen vuoden sijaan viiden vuoden kuluessa sen maksupäivästä lukien. Kun takaisinperintäpäätös olisi tehty, saatava olisi perittävä viiden vuoden kuluessa päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista olisi sitä ennen katkaistu. Vanhentumisajan katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Säännös tulisi voimaan asteittain siten, että vuonna 2007 ja 2008 aiheetta maksetun eläkkeen voisi periä takaisin kymmeneltä vuodelta. Aika lyhenisi vuosittain vuodelta siten, että vuonna 2013 aiheetta maksetun eläkkeen voisi periä takaisin viideltä vuodelta. Säännös vastaisi muutoksen jälkeen TyEL:n 126 §:n 4 momenttia.

124 §. Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle tai sairauskassalle. Pykälässä säädetään siitä, että eläkkeensajalla ei pääsääntöisesti ole oikeutta sekä palkkaan että eläkkeeseen samalta ajalta. Pykälän sisältö ehdotetaan selvytyden vuoksi jätettäväksi viideksi momentiksi ja sen otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälän sisältöä. Ehdotettua pykälää vastaavat säännökset ovat TyEL:n 117 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläkkeen tai kuntoutusetuuden maksamisesta työnantajalle, kun työkyvyttömyyseläke tai kuntoutusraha myönnetään takautuvasti ajalle, jolta työnantaja on maksanut työntekijälle sairausajan palkkaa. Säännöstä täsmennettäisiin nykyiseen nähden siten, että takautuvasti myönnetty eläke maksettaisiin vakuutuskaasalaissa tarkoitettulle sairauskassalle siltä osin kuin sairausajan palkka on maksettu työntekijälle vakuutuskaasalaissa tarkoitetun sairauskassan täydennyspäivärahana.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan uutta säännöstä takautuvasti myönnetyn vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle siltä osin kuin työnantaja on maksanut työntekijälle samalta ajalta sairausajan palkkaa. Säännöksessä tarkoitettaisiin työnantajaa siinä työsuhteessa, jonka perusteella työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Siten työntekijän jatkaessa työsuhdetta vanhuuseläkkeellä ollessaan, eläkettä ei maksettaisi tällaisen työsuhteen työnantajalle. Pääsääntöisesti

vanhuuseläkkeen myöntäminen edellyttää, että työskentely, jonka perusteella vanhuuseläkettä haetaan, on päättynyt. Ehdotetussa 2 momentissa tarkoitettu tilanne toteutuukin ainoastaan silloin, kun työkyvyttömyyseläkettä hakeneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke sen vuoksi, että työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen SVL:n mukaisen ensisijaisuusajan täyttymistä tai kun työntekijälle ei vahvisteta ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta. Tällöin vanhuuseläke myönnetään työntekijän 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, vaikka työsuhte tuolloin olisi vielä voimassa.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan uutta säännöstä takautuvasti myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen, tai ehdotetussa 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa vanhuuseläkkeen, maksamisesta työnantajalle siltä osin kuin työnantaja on maksanut työntekijälle samalta ajalta irtisanomisajan palkkaa. Momentin säännöstä sovellettaisiin niissä tilanteissa, joissa työntekijä on irtisanomisaikanaan tullut työkyvyttömäksi, mutta palkka maksetaan sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkana.

Pykälän 4 momentiksi siirrettäisiin aiemmin 1 momentissa ollut säännös takautuvasti myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen ja siihen liittyvän kuntoutuskorotuksen maksamisesta työnantajalle, kun työnantaja maksaa samalta ajalta työntekijälle palkkaa. Momentissa ehdotetaan myös säädettäväksi kuntoutusrahan maksamisesta työnantajalle vastavassa tilanteessa.

Pykälän 5 momentiksi siirrettäisiin tarkistettuna nykyisin 1 momentissa oleva säännös tilanteista, joissa eläkettä ei makseta työnantajalle. Eläkettä, kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta ei maksettaisi työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on maksettu sairausvakuutusrahastolle tai jos työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain nojalla.

125 §. Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen sairausvakuutusrahastolle. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi sairausvakuutuslain osasairauspäivärahaa koskevien muutosten johdosta.

Pykälän nykyisen 2 momentin sisältö siirrettäisiin 114 §:n 3 momentiksi. Uuteen 2

momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan takautuvasti myönnettävä kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin ne vastaavat määrältään samalta ajalta maksettua SVL:n mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahää. Ehdotettu uusi säännös ei muuttaisi nykyistä käytäntöä. Pykälän otsikkoa tarkistettaisiin vastaavasti. Vastaava säännös on TyEL:n 118 §:n 3 momentissa.

Pykälän uudeksi 3 momentiksi siirrettäisiin 126 §:n 4 momentin sisältö tarkistettuna sairastuvuutuksen osasairauspäivärahää koskevien muutosten johdosta.

126 §. Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle. Pykälän 1 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että ansiotuki korvattaisiin termillä koulutuspäiväraha.

Pykälän 2 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen regressioikeudesta tilanteissa, joissa työntekijä on saanut väliaikaisesti kansaneläkettä ja hänelle myönnetään tämän lain mukainen eläke takautuvasti. Kansaneläkelaitoksen regressioikeutta takautuvasti myönnettävään työeläkkeeseen ehdotetaan laajennettavaksi. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että jos eläkkeensaaja olisi väliaikaisesti saanut kansaneläkettä ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkelaitoksen olisi maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle myös siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta liikaa maksetun asumistuen määrää. Eläkettä ei kuitenkaan maksettaisi Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi. Laajennuksen tarkoituksena on helpottaa takaisinperintää myös eläkkeensaajan kannalta. Kansaneläkelaitoksen ei näissä tilanteissa tarvitsisi vaatia liikasuuritusta takaisin eläkkeensaajalta itseltään. Pykälän 2 momentti vastaisi muutoksen jälkeen TyEL:n 126 §:n 1 ja 2 momenttia.

Pykälän 3 momentti siirrettäisiin 4 momentiksi ja pykälän 3 momentiksi otettaisiin säännös, jonka mukaan eläkettä ei makseta Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei

makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi. Vastaava säännös on TyEL:n 120 §:n 3 momentissa.

Pykälän 4 momentti siirrettäisiin 125 §:n 4 momentiksi ja sen paikalle siirrettäisiin pykälän nykyinen 3 momentti sen sisältöä muuttamatta.

127 §. Eläkkeen maksaminen sosiaalihuollon toimielimelle. Pykälän 1 momentin lakiviittausta ehdotetaan täsmennettäväksi.

128 a §. Eläkkeen maksamisjärjestys. Pykälä on uusi. Nykyisin työeläkelaeissa ei ole säännöstä siitä, missä järjestyksessä eläke on maksettava silloin, kun siihen lain mukaan on oikeus usealla taholla samanaikaisesti. Selvää säännöstä ei ole myöskään siitä, mikä osa eläkkeestä on ulosmitattavissa eläkkeensaajan muiden velkojen maksamiseen silloin, kun eläkettä on lain säännöksen mukaan maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi takautuvan eläkkeen maksujärjestyksestä silloin, kun takautuvaan eläkkeeseen on lain mukaan oikeus useammalla taholla. Säännös perustuu nykyisin noudatettuun käytäntöön, johon on päädytty eri laeissa olevia takautumissääntöjä tulkitsemalla. Koska eläkettä on lain säännöksen mukaan maksettava takautumissaatavana muille sosiaalivakuutusta hoitaville tahoille sillä perusteella, että ne ovat maksaneet sosiaalivakuutusetuutta eläkkeen kanssa päällekkäin, on katsottu, että näillä tahoilla on oikeus eläkkeeseen ennen eläkkeen ulosmittausta. Ulosottoviranomaiselle ja sitä kautta muille velkojille ei voisi syntyä parempaa oikeutta eläkkeeseen kuin mitä eläkkeensaajalle itsellään on. Vastaava säännös on TyEL:n 123 §:ssä.

129 §. Eläkkeen siirtäminen tai panttaaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei tämän lain mukaista etuutta voi siirtää toiselle. Voimassa oleva säännös sallii eläkkeen siirtämisen toiselle, jos eläkelaitos suostuu siihen. Käytännössä tällaisia eläkkeen siirtoja toiselle ei ole tehty, joten eläkkeen siirtokielto ehdotetaan säädettäväksi ehdottomana. Pykälän 1 momentti vastaisi muutettuna TyEL:n 124 §:n 1 momenttia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti, jossa säädettäisiin siitä, ettei tämän lain mukaista kustannusten korvausta voitaisi

ulosmitata. Kustannusten korvauksella tarkoitettaisiin esimerkiksi niitä kustannusten korvauksia, joita eläkelaitos maksaa työkyvyttömyyseläkkeen hakijalle tai -saajalle sen vuoksi, että on velvoittanut tämän käymään tutkittavana nimeämänsä laillistetun lääkärin luona tai osoittamassaan kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Vastaava säännös on TyEL:n 124 §:n 2 momentissa.

131 §. Jäsenyhteisöjen maksusuudet. Pykälän 1 momentissa säädetään kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisöjen maksusuuksien määrittämisestä. Eläkelaitoksen valtuuskunta päättää eläkelaitoksen menojen jakamisesta jäsenyhteisöjen vastattaviksi. Kunnallinen eläkemaksu koostuu palkkaperusteisesta maksusta, eläkemenoperusteisesta maksusta sekä varhaiseläkkeiden omavastuumaksusta.

Palkkaperusteisten maksujen perusteena olevien ansioiden käsitettä ehdotetaan täsmennettäväksi. Momentin nykyisen sanamuodon mukaan valtuuskunnan päättämä osuus kustannuksista jaetaan jäsenyhteisöjen tämän lain soveltamisalaan kuuluville henkilöille maksamien palkkojen, palkkioiden ja ansionmenetysten korvausten sekä muiden valtuuskunnan edellä lueteltuihin rinnastamisen ansioiden suhteessa. Momentin selkeyttämiseksi ehdotetaan ansioiden osalta viitattavaksi 68 §:ssä tarkoitettuihin työansioihin. Muutos ei vaikuta maksujen perusteena olevaan ansiopohjaan.

Maksusuuksien jakaminen voidaan tehdä useilla eri perusteilla. Teknisesti jako on toteutettu nykyisin niin sanotulla kerroinmenettelyllä, jonka avulla ansiot ja muut eläkevastuisiin vaikuttavat tekijät on yhdistetty kustannusten jyvitysperusteeksi. Lisäksi momentissa on erikseen mainittu mahdollisuus jakaa osa kustannuksista varainhoitovuoden eläkemenojen perusteella.

Kerroinmenettelyn käyttöönotto liittyi tilanteeseen, jossa sekä peruseläketurvaa parempaan eläkekarttumaan että ammatilliseen eläkeikäjärjestelmään liittyvät erot palkansaajien eläke-etuuksissa haluttiin ottaa huomioon kustannusten jaossa. Ammatillisen eläkeikäjärjestelmän kumoamisen jälkeen kerroinmenettely oli käytössä vielä määrättäessä maksua ennen vuotta 1940 syntyneistä palkansaajista, joiden eläke-edut suojattiin

vuoden 1995 muutoksilta. Tämän ryhmän saavutettua kokonaisuudessaan vanhuuseläkeiän valtuuskunta päätti käyttää vuodesta 2003 lähtien kaikkien KuEL:n piiriin kuuluvien palvelussuhteiden osalta painokertoimenä lukua 1. Kerroinmenettely on siten menetänyt alkuperäisen merkityksensä ja tästä syystä säännös kerroinmenettelystä poistettaisiin laista.

Kunnallisessa eläkejärjestelmässä on käytössä vuoden 2006 alusta kaksi eläkemenoihin perustuvaa maksusuutta, eläkemenoperusteinen maksu ja varhaiseläkemenoperusteinen maksu. Näistä eläkemenoperusteinen maksu perustuu varainhoitovuonna maksettuun eläkemenoon, mutta varhaiseläkemenoperusteisessa maksussa otetaan huomioon vuodesta 2007 lähtien myös varainhoitovuotta edeltäviä eläkemenoja.

Momentin nykyinen sanamuoto edellyttää eläkemenoihin perustuvan maksusuuden jakamista varainhoitovuonna maksettujen eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärien suhteessa. Koska varhaiseläkemenoperusteisen maksua määritettäessä huomioidaan kuitenkin eläkemenoja myös muilta kuin kyseiseltä varainhoitovuodelta, momentista poistettaisiin maininta varainhoitovuodesta. Kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunnan päätöksen mukaisesti varhaiseläkemenoperusteisen maksun kokonaismäärä jaetaan jäsenyhteisöjen maksettavaksi maksuvuonna ja kahtena sitä edeltävänä vuonna alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden, kuntoutustukien, työttömyyseläkkeiden ja yksilöllisten varhaiseläkkeiden yhteenlaskettujen eläkemenojen perusteella. Vuonna 2006 maksuja määrättäessä eläkemenoja otetaan huomioon kuitenkin vain vuodelta 2006 ja vuonna 2007 otetaan huomioon eläkemenot vuosilta 2006 ja 2007.

132 §. Valvontamaksu, oikeushallintomaksu ja lisäturvan maksusuudet. Kuntien eläkelautakunta on ehdotettu yhdistettäväksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnaksi ja pykälän otsikkoon ja 1 momenttiin tehtäisiin tästä johtuvat muutokset. Eläkelaitosten työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle suorittamaa maksu on nimeltään oikeushallintomaksu ja siitä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:ssä.

133 §. Palkansaajien eläkemaksu. TyEL:n säättämisestä johtuen pykälän 2 momentissa oleva viittaus työntekijäin eläkelain 12 b §:n 1 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 3 momentissa säädettyä jäsenyhteisön velvollisuutta pidättää palkansaajan eläkemaksu täsmennettäisiin siten, että maksu olisi pidätettävä palkanmaksun yhteydessä.

Pykälän uudeksi 5 momentiksi ehdotetaan säännöstä eläkemaksun pidättämisestä jälkikäteen, kun palkansaajan eläkemaksu olisi ilmeisen virheen takia jäänyt pidättämättä palkanmaksun yhteydessä. Eläkemaksu voi jäädä pidättämättä palkanmaksun yhteydessä esimerkiksi palkanmaksujärjestelmissä olevan virheen vuoksi. Tällöin jäsenyhteisö voisi pidättää työntekijän eläkemaksun edellisen palkanmaksun yhteydessä maksamistaan palkoista vielä enintään kahden seuraavan palkanmaksun yhteydessä. Säännös vastaisi TyEL:n 154 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä.

Pykälän 6 momentiksi ehdotetaan uutta säännöstä. Siinä säädettäisiin tilanteesta, jossa palkansaajan eläkemaksua ei voitaisi pidättää sen vuoksi, ettei maksun pidättämiseen riittävää rahapalkkaa makseta. Jäsenyhteisö voisi tällöin pidättää palkansaajan eläkemaksun myöhempien palkanmaksujen yhteydessä. Aika, jolta eläkemaksuja voitaisiin takautuvasti pidättää, olisi yksi vuosi. Säännös vastaisi TyEL:n 154 §:n 2 momentissa olevaa säännöstä.

Pykälän uudeksi 7 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan jäsenyhteisön olisi työntekijän vaatimuksesta palautettava työntekijälle tältä aiheettomasti tai määrältään liian suurena peritty palkansaajan eläkemaksu. Tällainen voi olla esimerkiksi maksu, joka on peritty työntekijälle maksetusta kulukorvauksesta tai vahingonkorvauksen luonteisesta erästä taikka muusta sellaisesta erästä, jota ei oteta huomioon eläkettä määrättäessä. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä, joka velvoittaa jäsenyhteisön palauttamaan aiheettomasti pidätetyn eläkemaksun työntekijälle. Tästä johtuen muutoksenhakuasteet eivät ole voineet velvoittaa jäsenyhteisöä palauttamaan aiheettomasti pidätettyä palkansaajan

eläkemaksua työntekijälle, vaikkakin ovat päätöksessään todenneet, että maksu on pidätetty aiheettomasti. Säännöksen perusteella työntekijä saisi tämän lain mukaiselta muutoksenhakuelimeltä täytäntöönpanokelpoisen päätöksen eläkemaksun palauttamisesta, eikä palautusta tarvitsisi hakea yleisestä alioikeudesta. Vastaavaa säännös on TyEL:n 161 §:n 1 momentissa.

134 §. Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 ja 2 momentissa olevia kymmenen vuoden vanhentumisaikoja lyhennettäisiin viiteen vuoteen. Muutos olisi yhdenmukainen 110 §:n 3 momenttiin ja 120 §:n 5 momenttiin ehdotettujen muutosten kanssa. Ehdotettu viiden vuoden vanhentumisaika tulisi voimaantulosäännösten mukaan voimaan asteittain siten, että vuonna 2007 ja 2008 vakuutusmaksu voitaisiin määrätä vielä kymmeneltä vuodelta takautuvasti. Takautuva aika lyhenisi vuoden kerrallaan, kunnes vuonna 2013 sovellettaisiin viiden vuoden vanhentumisaikaa. Sen lisäksi 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi edellä 133 §:ään lisättyjen palkansaajan maksun palauttamista koskevien säännösten vuoksi myös sitä koskeva viiden vuoden vanhentumisaika kuten TyEL 162 §:ssä säädetään.

144 §. Eläkelaitoksen oikeus saada tietoja. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 198 §:ää vastaavat muutokset. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa olevat Suomea sitova sosiaaliturvasopimus ja sosiaaliturvaa koskeva muu kansainvälinen säädös korvattaisiin EY:n sosiaaliturva-asetuksella tai sen täytäntöönpanoasetuksella taikka sosiaaliturvasopimuksella. Momentin 2 kohtaa täydennettäisiin niin, että eläkelaitoksella ja muutoksenhakuelimellä olisi oikeus saada pyynnöstä momentissa mainittujen tahojen laatima lausunto 1 kohdassa mainittujen tehtävien hoitamista eli eläkeasian ratkaisemista varten.

Pykälän 2 momentissa on säännös siitä, että eläkelaitoksella ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta on kuitenkin oikeus saada antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio. Edellä on ehdotettu, että oikeus saada lausunto koskisi aikaisemmin samassa asiassa laa-

dittua lausuntoa. Tällainen lausunto tulisi antaa eläkelaitokselle ja muutoksenhakuelimelle maksutta. Jos asiassa tarvitaan uusi lausunto, eläkelaitoksen tulisi velvoittaa työntekijä laillistetun lääkärin tutkimuksiin. Näistä palkkiosta säädetään 99 §:n 2 momentissa. Sen sijaan, jos eläkelaitos edellyttää, että tiedot annetaan sille tietyssä muodossa ja siitä aiheutuu luovuttajalle lisäkustannuksia, ne olisi korvattava. Säännös vastaisi muutettuna TyEL:n 202 §:n sisältöä.

145 §. Eläkkeenhakijan ja –saajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 4 momentin säännöksiä osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta ehdotetaan täsmennettäväksi. Momentin 4 kohtaa täsmennettäisiin siten, että osa-aikaeläkkeensaaja olisi velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle niistä yli kuuden viikon mittaisista työstä poissaoloista, jotka eivät johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa etuuksia, jotka on ehdotettu lisättäväksi 14 §:n 1 momentin 5 kohtaan ja joiden saajalta osa-aikaeläkettä ei enää keskeytettäisi. Momentin 6 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi ilmoitusvelvollisuus myös EU- ja ETA-maasta myönnettävästä eläkkeestä. Lisäksi momenttiin ehdotetaan uutta 7 kohtaa, jossa eläkkeensaaja velvoitettaisiin ilmoittamaan ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen määrän muutoksesta, koska ne aiheuttavat osa-aikaeläkkeen tarkistamisen 44 §:n 2 momentin mukaisesti.

Pykälän 6 momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös siitä, että jollei eläkkeensaaja toimita eläkelaitokselle sen vaatimia selityksiä eläkelaitoksen vaatimassa kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista käytettävissä olevilla tiedoilla. Vastaavaa säännöstä ei ole enää TyEL:ssä.

148 §. Eläkelaitoksen oikeus antaa tietoja. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan vastaavaa muutosta kuin 144 §:n 1 momenttiin. Momentin 2, 3 ja 7 kohdan viittaukset TEL:iin ehdotetaan korvattavaksi vastaavilla viittauksilla TyEL:iin.

149 §. Tekninen käyttöyhteys. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi eläkelaitokselle oikeus antaa myös muutoksenhakuelimelle tekninen käyttöoikeus henkilöstörekisterinsä niihin tietoihin, joita sillä on oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa

varten. Muutoksenhakuelimillä saattaa olla tarvetta tarkistaa esimerkiksi eläkelaitokselle ilmoitettuja palvelussuhdetietoja tai ansiotietoja eläkepäätöksestä tehdyn valituksen johdosta. Momentin 2 kohta on uusi, ja siinä ehdotetaan teknisen käyttöyhteyden antamista 148 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainituille viranomaisille. Nykyinen 2 kohta siirrettäisiin 3 kohdaksi, ja sitä täsmennettäisiin 148 §:n 1 kohdan muutoksen vuoksi. Nykyinen 3 kohta, jossa säädetään teknisen käyttöyhteyden antamisesta vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkemaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi, poistettaisiin. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen verotuskohtelu on muuttunut, joten säännös on käynyt tarpeettomaksi.

Pykälän 4 momentin viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi nykyisen 1 momentin 3 kohdan poistamisen vuoksi.

151 §. Työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeus saada tietoja. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan TyEL 193 §:n otsikkoa niin, että siinä säädettäisiin työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeudesta saada tietoja nykyisen eläkelaitoksen tietojen luovuttamisvelvollisuuden sijasta.

Pykälään ehdotetaan uutta 1 momenttia, jossa säädettäisiin työntekijän oikeudesta saada eläkelaitokselta häntä koskevia tietoja. Henkilöllä olisi oikeus saada eläkelaitoksen hallussa olevat hänen eläkeoikeuttaan koskevat tiedot. Tiedonsaantioikeuteen sovellettaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) ja henkilötietolain (523/1999) säännöksiä.

Nykyinen 1 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 2 momentiksi ja siinä säädettäisiin eläkelaitoksen velvollisuudesta antaa eläkkeenhakijalle eläkehakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla tiedot siitä, mistä häntä koskevat tiedot voidaan hankkia tai minne ne voidaan luovuttaa.

153 §. Muutoksen hakeminen. Työeläkeasioiden muutoksenhaku on ehdotettu yhdistettäväksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan myös kunnallisen eläkelain piirin kuuluvien eläkkeiden osalta. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tästä johtuvaa muutosta. Kuntien eläkelautakunnan sijasta en-

siasteena eläkettä koskevassa asiassa muutosta haettaisiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta ja tämän lautakunnan päätöksestä vakuutusoikeudelta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan viitattavaksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan ja sen kokoonpanon osalta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annettuun lakiin. Selvyyden vuoksi pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaus vakuutusoikeuslakiin (132/2003).

Pykälän 3 momentin nykyinen säännös ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 4 momenttiin siten, että sanamuotoa tarkistettaisiin lautakuntien yhdistämisen vuoksi. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi sanamuodoltaan tarkistettuna nykyisin 156 §:n 2 momentissa oleva säännös muutoksen hakemisesta muussa kuin eläkeoikeutta koskevassa asiassa. Nykyiseen nähden säännöstä tarkistettaisiin siten, että siinä yksilöitäisiin ne tahot, jotka voivat antaa muuta kuin eläkettä koskevan päätöksen.

154 §. Valitusoikeus. Pykälän nykyiset säännökset kuntien eläkelautakunnasta ja sen kokoonpanosta ehdotetaan poistettaviksi, ja pykälään ehdotetaan siirrettäväksi nykyisin 156 §:ssä olevat säännökset valitusoikeudesta. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen kokoonpanosta on säännökset työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annettussa laissa.

Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin nykyisen 156 §:n 1 momentin säännös muutoksenhakuoikeudesta eläkelaitoksen päätökseen eläkettä koskevassa asiassa. Nykyisen säännöksen mukaan valitusoikeus on eläkkeenhakijalla tai –saajalla ja eläkeasiamiehellä. Säännöstä muutettaisiin niin, että valitusoikeus eläkepäätöstä koskevassa asiassa olisi asianosaisella. Lisäksi säännöstä tarkennettaisiin siten, että siihen lisättäisiin mahdollisuus valittaa myös eläkelaitoksen antamista ennakkopäätöksistä. Ennakkopäätösten antamisesta säädetään 101 ja 102 §:ssä. Valitusoikeus olisi esimerkiksi jäsenyhteisöillä silloin, kun se on pyytänyt 101 §:n 3 momentin mukaisesti eläkelaitokselta päätöstä siitä, onko sen työntekijälleen maksama palkka tai muu vastike 68 §:ssä tarkoitettua tämän lain mukaista eläkettä kartuttavaa työansiota. Asianosaisena voi olla myös kunnallinen

eläkelaitos. Täten erillinen maininta eläkelaitoksen hallituksen oikeudesta valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin tarkistettuna nykyisin 156 §:n 2 momentissa oleva säännös valitusoikeudesta muussa kuin eläkettä koskevassa asiassa. Nykyiseen nähden säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä yksilöitäisiin ne tahot, jotka voivat antaa muuta kuin eläkettä koskevan päätöksen. Eläkelaitoksen valtuuskunnan ja hallituksen päätöksestä muussa kuin eläkeoikeutta koskevassa asiassa haetaan muutosta eläkelaitoksen kotipaikan hallinto-oikeudelta. Valitusoikeus on asianosaisella ja jäsenyhteisöllä.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin nykyisin 156 §:n 3 momentissa oleva säännös. Säännöksen olevaa viittausta tarkistettaisiin, koska muutoksen hakemisesta muussa kuin eläkettä koskevassa asiassa ehdotetaan säädettäväksi 153 §:n 3 momentissa.

155 §. Muutoksen hakeminen EU-päätösten yhteenvetoon. Pykälän nykyinen kuntien eläkelautakunnan talousarviota, tilinpäätöstä, järjestysmuotoa, esittelijöitä sekä asian käsittelyä koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana kuntien eläkelautakunnan yhdistyessä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä muutoksen hakemisesta EU-päätösten yhteenvetoon. Siinä säädettäisiin muutoksenhakemisesta silloin, kun asianosainen on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa. Tällöin työntekijän työkyvyttömyyseläkkeen määrä riippuu muiden EU-maiden vakuutuskausista. EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 mukaan EU-maiden eläkelaitosten antamista päätöksistä annetaan yhteenveto, jonka liitteenä olevista päätöksistä on muutoksenhakuoikeus. Mainitun säännöksen mukaan muutoksenhakuaika lasketaan siitä, kun hakija saa yhteenvetona esitetyn selvityksen.

Koska eläkehakemusten käsittely ulkomailta kestää usein yli vuoden, jopa vuosia, on eläkkeenhakijan oikeusturvan kannalta välttämätöntä voida hakea muutosta työkyvyttömyyseläkeoikeudesta jo ennen päätösten yhteenvettoa. Tämä on tarpeen silloin, kun elä-

keoikeus on evätty tai eläke on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeenä, vaikka hakija on hakenut täyttä työkyvyttömyyseläkettä, tai kun eläke on myönnetty määrääjäksi kuntoutustukena, vaikka eläkettä on haettu toistaiseksi. EY:n sosiaaliturva-asetuksessa ei säädetä työkyvyn arvioinnista, vaan se on puhtaasti kansallista lainsäädäntöä. Näin ollen voidaan EY:n sosiaaliturva-asetuksen estämättä säätää mahdollisuudesta antaa päätös työkyvyttömyyseläkeoikeudesta ja oikeudesta hakea tällaiseen päätökseen muutosta.

Säännös on tarpeen yhdenmukaisen oikeuskäytännön varmistamiseksi. Vastaava säännös on TyEL 129 §:n 2 momentissa.

156 §. Valitusoikeus. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi ja sen 1 momentin sisältö siirrettäväksi tarkistettuna 154 §:n 1 momenttiin ja sen 2 momentin sisältö siirrettäväksi tarkistettuna 153 §:n 3 momenttiin sekä 154 §:n 2 momenttiin. Pykälän 3 momentin sisältö ehdotetaan siirrettäväksi tarkistettuna 154 §:n 3 momenttiin.

157 §. Valitusaika. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksenhakulautakunnan muuttumisesta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnaksi johtuva muutos.

158 §. Valituskielto kuntoutuksen sisällöstä. Pykälä kumottaisiin ja ammatillista kuntoutusta koskevan päätöksen sisältöön voisi jatkossa hakea muutosta valittamalla.

159 §. Eläkelaitoksen itseoikaisu. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksenhakulautakunnan muuttumisesta johtuva muutos.

160 §. Muutoksenhaku päätösyhdistelmään. Pykälän 3 ja 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksenhakulautakunnan muuttumisesta johtuva muutos ja 3 momenttiin lisättäväksi viittaus TyEL:n muutoksenhakua koskevaan 9 lukuun TEL:n sijasta.

161 §. Päätöksen täytäntöönpano. Pykälän 1 momentin sananmuotoa päätöksen täytäntöönpanosta ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan TyEL 136 §:n 1 momentin sananmuotoa. Nykyisen sananmuodon mukaan eläkelaitoksen päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevanakin. Ehdotuksen mukaan päätöstä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes muutoksenhakuelin on antanut oman päätöksensä. Pykä-

län 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksenhakulautakunnan muuttumisesta johtuva muutos ja siitä esitetään poistettavaksi rajoitus, että täytäntöönpano koskisi vain takaisinperintää koskevaa päätöstä. Säännöksen sisältö vastaa TyEL 136 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska 153 §:n 3 momenttiin ehdotetussa muutoksessa päätösyhdistelmään sovelletaan eläkelaitoksen päätöstä koskevia säännöksiä. Näin ollen 3 momentin tarkennus on tarpeeton.

162 §. Lainvoimaisen päätöksen muuttaminen. Pykälään ehdotetaan vastaavat muutokset, jotka on TyEL:n 140 §:ssä. Kunnallisen eläkelaitoksen antaman lainvoiman saaneen päätöksen poistamista voisi hakea työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta, kun sitä nykyisin haetaan vain vakuutusosueudelta. Poistamista voisi hakea kunnallinen eläkelaitos tai asianosainen. Poistamista voisi hakea viiden vuoden määräajassa ja erityisen painavista syistä tätä pidemmän ajan kuluessa. Jos eläkelaitos hakee päätöksen poistamista, asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muutoksenhakulautakunnan antamaan päätöksen poistamista koskevaan päätökseen voi hakea muutosta kuten muutoksenhakulautakunnan päätöksestä yleensäkin vakuutusosueudelta.

Pykälän 2 momentin nykyinen säännös ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 4 momenttiin ja 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan ja vakuutusosueuden päätöksen poistamisesta. Poistamista haettaisiin vakuutusosueudelta ja siihen sovellettaisiin vastaavia säännöksiä kuin haettaessa päätöksen poistamista muutoksenhakulautakunnalta.

Pykälän nykyisen 3 momentin sisältö ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 5 momenttiin. Nykyisestä 1 momentista ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 3 momenttiin säännös siitä, että eläkelaitos voi väliaikaisesti keskeyttää eläkkeen maksamisen päätöksen poistamista koskevan vaatimuksensa mukaiseksi. Jos eläkelaitos keskeyttäisi eläkkeen maksamisen hakiessaan päätöksen poistamista muutoksenhakulautakunnalta, joka poistaisi päätöksen ja vakuutusosueus myöhemmin kumoaisi lautakunnan päätöksen, eläkelaitos olisi velvollinen suorittamaan eläkkeen saajalle keskeytyneenä olleesta eläkkeestä 121 §:n mu-

kaisen viivästyskorotuksen.

Pykälän uuteen 4 momenttiin siirrettäisiin nykyisen 2 momentin säännös sekä uuteen 5 momenttiin nykyisen 3 momentin säännös ja samalla tehtäisiin muutoksenhakulautakunnan muuttumisesta johtuvat muutokset.

167 a §. Päätös teoreettisen eläkkeen määrästä. Pykälä on uusi. Kansaneläkettä laskettaessa sitä vähentävänä otetaan huomioon EU- tai ETA-maassa työskennelleen työntekijän Suomen työeläke teoreettisena eläkkeenä. Tämä teoreettinen eläke lasketaan kaikkien EU- ja ETA-maassa työskentelyaikojen perusteella. Näin myös EU- tai ETA-maassa työskentely pienentää kansaneläkkeen määrää samoin kuin Suomessa tehdyn työn perusteella karttunut eläkekin pienentää. Työeläkelaitos laskee työntekijän teoreettisen eläkkeen määrän ja ilmoittaa sen Kansaneläkelaitokselle. Vaikka teoreettisen eläkkeen määrä pienentää kansaneläkkeen määrää, voimassa olevat säännökset eivät oikeuta työntekijää saamaan teoreettisesta eläkkeestä erillistä päätöstä. Myöskään kansaneläkettä koskevan muutoksenhaun yhteydessä teoreettisen eläkkeen määrää ei tutkita, koska se ei ole Kansaneläkelaitoksen laskema. Tämän epäkohdan poistamiseksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan työntekijällä olisi oikeus pyynnöstä saada eläkelaitokselta valituskelpoinen päätös siitä teoreettisen eläkkeen määrästä, jonka työeläkelaitos ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle työntekijän kansaneläkkeen laskemista varten. Vastaava säännös on TyEL:n 214 §:ssä.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa ehdotetaan tarkennettavaksi, että 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa edellytetyn 25 133,40 euron ansiovaatimuksen täyttymisessä otetaan huomioon työansiot viideltä kuntoutushakemuksen tekemistä edeltävältä kalenterivuodelta.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädetäisiin 40 §:n 5 momentin soveltamisesta. Jos työntekijä työskentelee muussa EU- tai ETA-maassa kuin Suomessa 53 vuotta täytet-

tyään, teoreettiseen eläkkeeseen lisätään erillinen lisä, joka lasketaan 40 §:n mukaisten karttumisprosenttien perusteella. Jos työntekijä ei ole työskennellyt Suomessa 31 päivänä joulukuuta 2004 jälkeen, tämä erillinen lisä lasketaan sen palvelussuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio voimassa olleen kunnallisen eläkelain perusteella.

Kumottavaksi ehdotetun 76 §:n 5 momentin mukaan eläkkeitä yhteensovitettaessa ei oteta huomioon tapaturmavakuutuslakiin, liikennevakuutuslakiin tai sotilasvammalakiin perustuvaa sellaista korvausta, jota työntekijä on saanut vähintään kolmen vuoden ajan välittömästi ennen eläketapahtumaa siltä osin kuin korvaus ei ylitä eläketapahtumaa edeltänyttä tasoa vastaavaa korvausta eikä tällaiseen korvaukseen perustuvaa perhe-eläkettä. Voimaantulosäännöksen 4 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan mainittua 76 §:n 5 momentin mukaista säännöstä kuitenkin sovellettaisiin sellaiseen lain voimaantulon jälkeenkin myönnettävään eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen lain voimaantuloa. Säännöksen perusteella tällaista etuutta ei otettaisi huomioon ensisijaisena etuutena myöskään silloin, kun tällaisen eläkkeen määrä tulisi tarkistettavaksi lain voimaantulon jälkeen. Ehdotetun 4 momentin mukaan myöskään kunnallisen eläkelain mukaista eläkettä vähentävänä etuutena ei oteta huomioon sellaista sotilasvammalain mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939 -1945 sodissa saatuun vammaan.

Lain voimaantulon yhteydessä poistetaan mahdollisuus saada lapsen eläkkeeseen täysorvon lisä. Jos tällainen täysorvon lisä on jo myönnetty ja se sisältyy lapseneläkkeeseen, oikeus täysorvon lisään ennen lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaisena säilyy myös silloin, kun lapsen eläkkeen määrä tulisi tarkistettavaksi lain tultua voimaan. Tästä säädettäisiin voimaantulosäännöksen 5 momentissa.

Laila kumottaisiin säännös, jonka mukaan lesken solmiman uuden avioliiton takia lakautettua leskeneläkettä voitaisiin ryhtyä maksamaan uudelleen, jos uusi avioliitto purkautuu viiden vuoden kuluessa sen sol-

mimisestä. Tämän vuoksi voimaantulosäännöksen 6 momentissa säädettäisiin, että lesken eläkettä voidaan ryhtyä maksamaan uudelleen ennen lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jos uusi avioliitto on purkautunut ennen lain voimaantuloa. Edellytyksenä kuitenkin on, että leski toimittaa hakemuksen leskeneläkkeen uudelleen maksamisesta eläkelaitokseen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Lain 110 §:n 3 momentin mukaan oikeus saada eläkettä vanhentuu viiden vuoden kuluessa siitä päivästä lukien, jona eläke olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vastaavasti myös aiheettomasti maksettu eläke on 120 §:n 5 momentin mukaan perittävä takaisin viiden vuoden kuluessa sen maksupäivästä. Lisäksi 134 §:n mukaan kunnallisen eläkelaitoksen on määrättävä kunnalliseen eläkelakiin perustuva maksu viiden vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Näillä säännöksillä lyhennetään voimassa olevan lain mukaisia mainittujen saatavien vanhentumisaikoja kymmenestä vuodesta viiteen vuoteen. Viiden vuoden määräaika tulee voimaan asteittain siten, että vuosina 2007 ja 2008 tämä vanhentumisaika on kymmenen vuotta. Vanhentumisaika lyhenee vuoden kerrallaan niin, että lakiin ehdotettua viiden vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan vuoden 2013 alusta. Näiden saatavien vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kullut aika. Tästä säädettäisiin voimaantulosäännöksen 7 momentissa.

Lain 162 §:ään ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan eläkelaitoksen lainvoimaisen päätöksen purkuasiat siirretään vakuutusoi-

keudelta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle. Säännöstä sovellettaisiin sellaisiin purkuasioihin, jotka tulevat vireille tämän lain voimaantulon jälkeen. Ne poistohakemukset, jotka ovat vakuutusosoikeudessa vireillä 31 päivänä joulukuuta 2006, tulisi käsitellä vakuutusosoikeudessa. Tässä ehdotetaan säädettäväksi voimaantulosäännöksen 8 momentissa.

Maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annettu laki (1317/1990) ja maatalousyrittäjien luopumiskorvauksessa annettu laki (1330/1992) ovat olleet voimassa vuoteen 1995. Kuitenkin näiden lakien mukaista eläkettä tai korvausta voi tulla maksettavaksi aina vuoteen 2010, jolloin tällainen korvaus tai eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi. Sen vuoksi voimaantulosäännöksen 9 momenttiin ehdotetaan säännöstä niistä tilanteista, joissa mainittu korvaus tai eläke on otettava huomioon kunnallista eläkelakia sovellettaessa. Mainittujen lakien mukaiset perusmäärät otettaisiin huomioon osaaikaeläkkeen estävänä eläkkeenä, leskeneläkkeen määrää laskettaessa huomioon otettavana eläkkeenä sekä 76 §:n 3 momentissa tarkoitettuna työeläkkeiden yhteismäärää laskettaessa huomioon otettavana eläkkeenä. Lisäksi Maatalousyrittäjien eläkelaitos toimisi 106 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena, jos Maatalousyrittäjien eläkelaitos maksaa eläkkeellä jäävälle luopumistukea.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kunnallisen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 28 §:n 3 ja 4 momentti, 41 §, 76 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 86 §:n 3 momentti, 112 §:n 3 momentti sekä 118, 156 ja 158 §,

sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 3 ja 4 momentti, 41 § sekä 76 §:n 2, 4 ja 5 momentti laissa 713/2004 ja 158 § laissa 921/2003,

muutetaan 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 3—5, 8 ja 10 kohta, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohta sekä 2 momentti, 15 ja 16 §, 17 §:n 1—3 momentti, 21 ja 22 §, 23 §:n suomenkielinen sanamuoto, 24 §:n 1 momentin 2 kohdan suomenkielinen sanamuoto, 2 momentti ja 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 26 §:n suomenkielinen sanamuoto, 27 §, 28 §:n 2 momentti, 29 ja 30 §, 40 §:n 4 momentti, 43 §:n 4 momentti, 44—49 §, 52 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3, 7 ja 8 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 53 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 54 §:n 2 momentti, 55 ja 59 §, 68 §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 momentin 9 ja 10 kohta, 69 §:n 2 momentti, 70 §:n 2 momentti, 71 §, 72 §:n 1 momentti, 73 §:n 3 momentti, 76 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 6 momentti, 77 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 2—4 momentti, 78 §, 83 §:n 2 momentti, 84 §:n 2 ja 3 momentti, 87—91 ja 94 §, 95 §:n 1 momentti, 96 ja 97 §, 98 §:n 2 momentti, 99 §:n 2 momentti, 100 §:n 2 momentti, 104—106 §, 107 §:n 3 momentti, 108 §:n 1 ja 2 momentti, 110 §:n 1 ja 3 momentti, 112 §:n 1 ja 2 momentti, 114 §, 115 §:n 1—3 momentti, 120 §:n 2, 3 ja 5 momentti, 124—126 §, 127 §:n 1 momentti, 129 §, 131 §:n 1 momentti, 132 §:n otsikko ja 1 momentti, 133 §:n 2 ja 3 momentti, 134 ja 144 §, 145 §:n 4 momentin 4—6 kohta sekä 6 momentti, 148 §:n 1 momentin 1—3 ja 7 kohta, 149 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 4 momentti, 151 ja 153—155 §, 157 §:n 1 momentti, 159 §:n 3 momentti, 160 §:n 3 ja 4 momentti sekä 161 ja 162 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 8 ja 10 kohta, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §, 23 §:n suomenkielinen sanamuoto, 24 §:n 2 momentti ja 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 26 §:n suomenkielinen sanamuoto, 27 §, 28 §:n 2 momentti, 29 ja 30 §, 40 §:n 4 momentti, 43 §:n 4 momentti, 45—49 §, 52 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3, 7 ja 8 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 53 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 54 §:n 2 momentti, 55 ja 59 §, 68 §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 momentin 9 ja 10 kohta, 69 §:n 2 momentti, 70 §:n 2 momentti, 71 §, 72 §:n 1 momentti, 73 §:n 3 momentti, 76 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 6 momentti, 77 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 2—4 momentti, 78 §, 83 §:n 2 momentti, 87 ja 105 §, 110 §:n 1 momentti, 112 §:n 1 momentti, 115 §:n 1 momentti, 133 §:n 2 momentti ja 148 §:n 1 momentin 7 kohta mainituissa laissa 713/2004, 4 §:n 4 ja 5 kohta, 104 ja 106 § sekä 107 §:n 3 momentti laissa 1188/2003, 17 §:n 1 momentti mainituissa laeissa 921/2003 ja 713/2004, 17 §:n 2 ja 3 momentti, 21 ja 22 § sekä 132 §:n otsikko ja 1 momentti mainituissa laissa 921/2003, 88, 89, 125 ja 126 § osaksi mainituissa laissa 713/2004, 100 §:n 2 momentti, 110 §:n 3 momentti, 120 §:n 5 momentti ja 134 § laissa 1216/2004, 153 § osaksi mainituissa laeissa 921/2003 ja 1188/2003, 154 § osaksi mainituissa laeissa 921/2003 ja 713/2004 sekä 155 § osaksi mainituissa laissa 921/2003, sekä

lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laissa 713/2004, uusi 4 momentti, 14 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainituissa laissa, uusi 4 momentti, 32 §:ään, sel-

laisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, 40 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 momentti, 68 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 11 kohta ja pykälään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 6 momentti, 98 §:ään uusi 4 momentti, lakiin siitä viimeksi mainitulla lailla kumotun 117 §:n tilalle uusi 117 §, 119 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lakiin uusi 128 a §, 133 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa, uusi 5—7 momentti, 145 §:n 4 momenttiin uusi 7 kohta ja lakiin uusi 167 a § seuraavasti:

3 §

Lain soveltamisala

Eläketurvan piiriin kuuluu myös:

2) omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 2 §:n mukainen omaishoitaja;

4 §

Yleiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) työeläkeläillä työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittuja lakeja ja eläkesääntöjä sekä muita niihin verrattavia säädöksiä, joissa määritellään työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva eläke;

4) julkisten alojen eläkeläillä tätä eläkelakia ja työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 2, 3 ja 5 kohdassa mainittua lakia;

5) yksityisten alojen eläkeläillä työntekijän eläkelakia ja mainitun lain 3 §:n 1 momentissa mainittuja lakeja;

8) tulevalla ajalla sen vuoden alun, jona työkyvyttömyys alkaa, ja henkilön 63 vuoden iän täyttämiskuukauden viimeisen päivän välistä aikaa;

10) rahamäärillä summia, jotka vastaavat työntekijän eläkelain 96, 97 ja 100 §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004;

11 §

Vanhuuseläke

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku.

Vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä ja palvelussuhteen päättämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Vanhuuseläkettä ei kuitenkaan myönnetä ilman pätevää syytä takautuvasti pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta.

13 §

Varhennettu ja lykätty vanhuuseläke

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna aikaisintaan 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vähennettynä 42 §:n mukaisella varhennusvähennyksellä tai lykättynä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen korotettuna mainitun pykälän mukaisella lykkäyskorotuksella. Varhennetun vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku.

Jos työntekijä jatkaa työntekeä 68 vuotta täytettyään, vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta.

14 §

Osa-aikaeläke

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 58—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

1) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa eläkettä;

5) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa; tähän kuuden viikon jaksoon ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja etuuksia yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Perhepäivähoidtajalla ja perhehoitajalla 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kolmen kalenterivuoden ansiovaatimus kuitenkin täytyy, jos ansioita on vähintään 10 500 euroa vuodessa. Tällöin kokoaikaisena palveluna pidetään sellaista työtä, jossa työansiot ovat vähintään 875 euroa kuukaudessa. Työajan vähentymistä ei edellytetä.

Jos työntekijän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu ansiotulojen vähentyminen poikkeaa työajan lyhentymisestä sen vuoksi, että kokoaikaisen ansiotyön ansiotuloon on sisällynyt palkkaukseen kuuluvaa ylityökorvausta, sunnuntai-, yötyö- tai vuorolisää taikka muuta sellaista erityistä lisää tai korvausta, jota ei sisälly osa-aikatyöstä saatavaan ansiotuloon, tällainen lisä tai korvaus jätetään huomioon ottamatta 1 momentin 4 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä arvioitaessa.

15 §

Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen, lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Jos työntekijän osa-aikatyön ansio tai työstä poissaoloaika muuttuu tilapäisesti siten, etteivät osa-aikatyölle 14 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetty edellytykset täyty, keskeytetään osa-aikaeläkkeen maksaminen eläkkeensaajan ilmoituksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta. Maksaminen keskeytetään seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta al-

kaen edellyttäen, että syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa. Maksettu osa-aikaeläke peritään takaisin 120 §:ssä säädetyllä tavalla ajalta, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdytään eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamista ei ole pyydetty kuuden kuukauden kuluessa osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä, eläke lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä ei täytä enää osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksiä ja 1 momentista ei muuta johdu. Jos päivä, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät täyty, on kalenterikuukauden ensimmäinen päivä, sen estämättä, mitä 119 §:n 1 momentissa säädetään, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin tästä päivästä lukien. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös ta-
kautuvasti.

Jos osa-aikaeläke on 3 momentin mukaisesti lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläkettä hänen täyttäessään sen saamisen edellytykset. Jos osa-aikaeläke on ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta, eläke myönnetään entisiin perustein, jollei 44 §:stä muuta johdu.

Jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke samalle ajalle, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi.

16 §

Siirtyminen osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle

Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä täytettyään 68 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke,

sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Kun työntekijä lopettaa osa-aikatyön, vanhuuseläke lasketaan hakemuksesta uudelleen.

17 §

Ammatillinen kuntoutus

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta:

1) jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa uhkan, että työntekijä tulee työkyvyttömäksi 24 §:n 1–3 momentissa tarkoitettulla tavalla tai häntä on pidettävä mainituissa momenteissa tarkoitettulla tavalla työkyvyttömänä; ja

2) jos työntekijän tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat 53 §:n 2 momentin mukaiset työansiot ovat vähintään 25 133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille taikka jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun suuruiset tai eläkkeessä on otettu huomioon tuleva aika 53–58 §:n mukaan, sellaisina kuin mainitut lainkohdat olivat 31 päivänä joulukuuta 2004.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla työkyvyttömyyden uhkalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että työntekijälle lähivuosina, vaikka hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen toteutuksen mahdollisuudet otetaan huomioon, ilman ammatillisia kuntoutustoimia tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon hakijan ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, vakiintuminen työelämään sekä se, johtaako haettu ammatillinen kuntoutus todennäköisesti hakijan terveydentilalle sopivassa työssä jatkamiseen tai työhön palaamiseen. Lisäksi tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon, lykkääkö ammatillinen kuntoutus hakijan eläkkeelle jäämistä.

Ammatillisena kuntoutuksena voidaan työntekijälle antaa työhön tai ammattiin johtavaa koulutusta, järjestää työkokeilua ja

työhön valmennusta sekä myöntää elinkeinotukea. Työntekijälle voidaan korvata kuntoutuksen aiheuttamat välttämättömät ja tarpeelliset kustannukset. Ennen ammatillisen kuntoutuksen käynnistämistä työntekijällä on oltava suunnitelma ammatillisesta kuntoutuksesta (*kuntoutussuunnitelma*), jonka laatimisesta eläkelaitos voi tukea.

21 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen kuntoutusrahan aikana

Oikeutta 24 §:n 1–3 momentissa tarkoitettuun työkyvyttömyyseläkkeeseen ei ole ilman pätevää syytä ennen kuin oikeus työeläkelain taikka Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaiseen kuntoutusrahaan on päättynyt.

22 §

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Ennen kuin kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

23 §

Työkyvyttömyysetuudet

Työntekijällä on oikeus heikentyneen työkyvyn perusteella työkyvyttömyyseläkkeeseen tai 25 §:ssä tarkoitettuun kuntoutustukseen 63 vuoden iän täyttämiseen saakka siten kuin tässä laissa säädetään. Työkyvyttö-

myyseläke myönnetään toistaiseksi ja kuntoutustuki määräajaksi.

24 §

Työkyvyttömyyseläke

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä:

2) jos hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida heikentyneen vähintään kahdella viidesosalla ja työkyvyn heikentymisen tai 1 kohdan mukaisen työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan; taikka

Edellä 1 momentin 2 kohdan mukaista työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työkyvyn heikentymisen arvioinnissa huomioon otettavista tekijöistä, sellaisen 60 vuotta täyttäneen työntekijän työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa, jonka ansiotyöura on pitkä, otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työnteon jatkamisen kohtuuttomaksi.

26 §

Täysi- ja osatyökyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, joka on tullut kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä tai jonka työkyky on heikentynyt 24

§:ssä tarkoitetulla tavalla vähintään kolmella viidesosalla. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

27 §

Selvitys työkyvyttömyyden jatkumisesta

Jos kunnallisella eläkelaitoksella on perusteltua syytä olettaa, että eläkkeensaajan työkyky on palautunut, eläkkeensaaja on velvollinen käymään eläkelaitoksen määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämistä varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Eläkelaitoksen on tällöin korvattava tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

28 §

Työkyvyn muutoksen vaikutus

Työkyvyn muuttumista ja palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon eläkkeensaajan työnansioissa tapahtuneet muutokset. Työntekijällä ei ole oikeutta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta, eikä osatyökyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta.

29 §

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta. Kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus voidaan lakkauttaa, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen

kuntoutuksen.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 17 §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta ja siten korotettuna kuin 46 §:ssä säädetään.

30 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja:

1) on ansiotyössä ja tästä työstä saadut ansiot ovat tilapäisesti yli 28 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ansiorajojen;

2) ei suostu eläkelaitoksen 27 §:n mukaan määräämään tutkimukseen, ei kuitenkaan, jos kieltäytymiseen on hyväksyttävä syy;

3) ei toimita 27 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen tuloksia eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa; tai

4) kieltäytyy eläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta tai koulutuksesta ilman pätevää syytä.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta 1 momentissa taikka 28 tai 29 §:ssä säädetyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeytysajankohdasta lukien.

32 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi ja oikeus eläkkeen aikana karttuneeseen uuteen eläkkeeseen

Eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta.

40 §

Karttumisprosentit

Kun eläkettä lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 osaa 1—3 ja 5 momentissa mainitusta määrästä. Jos kalenterivuoden aikana maksetuista työansioista karttuu eläkettä 1 momentin perusteella eri karttumisprosenttien mukaan, vuoden karttumisprosentti saadaan laskemalla kuukautta kohden laskettujen karttumisprosenttien keskiarvo kuukausilta vuoden alusta tai aikaisemman eläkkeen päättymisestä vuoden loppuun, enintään kuitenkin eläkkeen alkamiseen ja kertomalla tämä luvulla 12.

Jos työntekijä 53 vuotta täytettyään työskentelee Suomen ulkopuolisessa maassa, jossa sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *EY:n sosiaaliturvaasetus*, laskennalliseen eläkkeeseen, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maassa työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi (*teoreettinen eläke*), lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

43 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia työntekijälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista ja 76 §:n mukaisesti vähennetyistä työeläkkeistä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan karttuneesta eläkkeestä. Tällaiseen eläkkeeseen rinnastetaan EY:n sosiaaliturva-asetusta soveltavassa ja Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen tehneessä maassa karttunut vastaava etuus. Jollei tällaisesta etuudesta saada tietoa, enimmäismäärää laskettaessa huomioon otettavana eläkkeenä voidaan käyttää sellaista teoreettista eläkettä, joka työntekijälle olisi karttunut, jos hänen vieraassa valtiossa työskentelyyn perustuva vakuutusaikansa olisi ollut tämän lain alaista palvelusta. Osa-aikaeläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä 76 §:ssä tarkoitettua päivärahaa tai ansionmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osa-aikaeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain perusteella ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, tehdään vähennys näiden lakien kesken niiden mukaan vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

44 §

Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä, taikka osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään muun työeläkelain mukainen uusi osa-aikaeläke.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään 76 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen muutosta seuraavan kalenterikuukauden

alusta tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä.

Kun osa-aikaeläke lasketaan uudelleen, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

45 §

Kuntoutusrahan määrä

Jos työntekijä on kokonaan estynyt tekevästä ansiotyöstä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi, kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille.

Jos työntekijä on jäänyt sairauslomalle palvelussuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa, kuntoutusraha on kuitenkin yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi sairausloman alkaessa.

Jos työntekijä ammatillisen kuntoutuksen aikana ansaitsee enemmän kuin puolet vakiintuneesta ansiosta, jonka perusteella 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen tulevan ajan eläkkeenosa lasketaan, kuntoutusrahan määrä on puolet 1 momentissa tarkoitettua täyden kuntoutusrahan määrästä.

46 §

Kuntoutuskorotuksen määrä

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen ja työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

47 §

Harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen määrä

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus on työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen, eikä siihen makseta kuntoutuskorotusta.

48 §

Työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on 40 §:n mukaan määräytyvän eläkkeen ja 53 ja 54 §:n mukaisen tulevan ajan eläkeosan yhteismäärä. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä eläkkeestä.

49 §

Työttömyyseläkkeen määrä

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tulevan ajan eläkettä laskettaessa sovelletaan kuitenkin 53—58 ja 68—72 §:ää sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004 ja siten, että työttömyyseläkkeen eläketapahtumana pidetään 31 päivää joulukuuta 2006. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulevan ajan eläkettä.

52 §

Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne 1—9 kohdassa mainitut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun. Palkattomat ajat oikeuttavat eläkkeeseen, jos työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työeläkelain mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelain mukaista muuta eläkettä kuin osa-aika- tai perhe-eläkettä. Palkattoman ajan perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon

etuusaika kohdentuu. Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio siltä osin kuin päivärahaa on saatu 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä;

7) työeläkelain tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan, osasairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle;

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta. Momentin 8 kohdassa tarkoitettu osasairauspäivärahan perusteena oleva työtulo on kuitenkin puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, 1—3 momentissa mainituista ansioista karttuneen eläkkeen osan käsittelee ja ratkaisee 7 luvussa tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai, jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, työntekijän eläkelain 106 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkelaitos, tai jos työntekijällä ei ole yksityisten alojen eläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita, se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Vastuu näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijän eläkelain 178 §:ssä säädetään.

53 §

Tuleva aika

Tulevan ajan ansiota määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluajaksi kohdistuva 52 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo kuitenkin siten, että äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo otetaan huomioon pykälän 2 momentissa mainitun suuruisena.

Jos työntekijä on tarkasteluajaksi saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, työmarkkinatukea tai peruspäivärahan suuruista koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapolusta annetun lain mukaista koulutustukea perustuksena, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluajaksi hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 1 momentin mukaisena ansiota sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

54 §

Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa

Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluajaksi on sen estämättä, mitä 53 §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden päät-

tymisen välinen aika, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluajaksi saatujen 71 §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä, kuitenkin enintään 60:llä.

55 §

Tulevan ajan ansion jakaantuminen

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin tämän lain alaisten työansioiden osuus on kaikkien työeläkelakien alaisten ansioiden yhteismäärästä 53 ja 54 §:n mukaisena tarkasteluajaksi.

59 §

Eläkkeellöoloajan lukeminen eläkeajaksi

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella uusi perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansioista, joka vastaa tämän lain mukaisten työansioiden määrää kaikkien työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä.

Jos työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä aiheuttomasti, uutta eläkettä laskettaessa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi tätä eläkkeellöoloaika.

68 §

Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu

tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomaisen tai muu maksaja (*sijaismaksaja*). Luottamushenkilön työansiona pidetään ansionmenetyksen korvauksia ja määrääjältä maksettuja erillisiä palkkioita.

Jos työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi:

1) yleisöltä saatavilla maksuilla tai lunastuksilla, jotka otetaan huomioon samansuuruisina kuin viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä; taikka

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettujen sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta, luetaan myös tällainen tulo eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei kuitenkaan pidetä muun muassa:

9) henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeria, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä, tai henkilöstörahastosta nostettua rahastosuutta;

10) eria, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona, edellyttäen että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen palkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä

11) yhtiön osakkaan nostamaa voittoosuutta tai osinkoa.

Kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon kunnan virkatehtävistä suorittamien palkkausetujen lisäksi eläinlääkärin eläimen

omistajilta tai haltijoilta periminä eläinlääkintähuoltolain (685/1990) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuina palkkioina lain 7 §:ssä tarkoitettun kunnan toimielimen vuosittain vahvistama rahamäärä siten kuin eläinlääkintähuoltolain nojalla säädetään.

69 §

Palkansaaajien eläkemaksun vähentäminen

Vastaava vähennys tehdään myös eläinlääkärien muilta kuin jäsenyhteisöiltä saamista 68 §:n 6 momentin mukaan eläkepalkassa huomioon otettavista palkkioista.

70 §

Eläkkeen karttumisen eläketapahtumavuodelta

Jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeavat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosenttia tai jos työntekijällä on eläketapahtumavuonna 52 §:ssä tarkoitettuja eläkkeeseen oikeuttavia etuuksia, ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään, vaan eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain alaisista ansiosta.

71 §

Palkkakerroin

Tässä laissa säädetyt ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden ansio tarkistetaan kertoimella, josta säädetään työntekijän eläkelain 96, 97 ja 100 §:ssä (*palkkakerroin*).

72 §

Ikäkorotus

Työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttö-

myyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertoimella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen tai kuntoutustuen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24—26 vuotta korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Iän ollessa yli 55 vuotta korotusta ei tehdä. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

73 §

Elinaikakerroin

Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa kerrointa.

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

Jos työntekijällä on oikeus 1 momentissa mainittuun etuuteen, tämän lain mukaisena eläkkeenä maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja 1 momentissa mainitun etuuden erotuksesta yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on kaikista työeläkkeistä.

Ensisijaisena etuutena pidetään myös 1 momentissa tarkoitettua etuutta vastaavaa muusta valtiosta maksettavaa etuutta. Jos työntekijän eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika kahden tai useamman EY:n sosiaaliturva-asetusta soveltavan valtion taikka sellaisen valtion eläkelainsäädännön mukaan, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus, tulevan ajan päällekkäisyys estetään siten, että tulevaa aikaa myönnetään tämän lain mukaan siinä suhteessa kuin työntekijän työeläkelakien mukainen vakuutusaika on kaikkien tulevan ajan myöntävien maiden vakuutusaikaan.

77 §

Ensisijaisen etuuden muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Eläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

3) eläkkeensaajalle myönnetään 76 §:n 6 momentissa tarkoitettu etuus; tai

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahaa ei kuitenkaan vähennetä silloin, kun se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen saajalle ja se perustuu osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneeseen tapaturmaan.

Eläkkeen määrää ei tarkisteta, jos 1 momentissa tarkoitettu etuus myönnetään tai jos se muuttuu enintään neljän kuukauden ajaksi etuuden alkamisesta tai muuttumisesta lähtien.

Eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu etuus myönnetään tai josta sen määrä muuttuu, tai siitä ajankohdasta, kun eläkelaitos saa tiedon 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden myöntämisestä tai muuttumisesta.

78 §

Indeksitarkistus

Eläkettä tarkistetaan kalenterivuosittain siten kuin työntekijän eläkelain 98 §:ssä säädetään.

83 §

Lapsi

Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti. Lapseneläkettä maksetaan aina lapsen oman vanhemman jälkeen. Jos kahden edunjättäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta

oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Jollei edunjättäjä saanut 1 momentissa mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 76 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

87 §

Perhe-eläkkeestä vähennettävät etuudet

Perhe-eläkkeestä vähennetään 76 §:ssä tarkoitettuja etuuksia vastaava perhe-eläke tai korvaus. Perhe-eläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai työeläkelakien mukainen perhe-eläke ja tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus. Muutoin noudatetaan soveltuvien osin, mitä 76 ja 77 §:ssä säädetään.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken työeläkkeet. Lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 76 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski on edunjättäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, vähennys tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Muussa tapauksessa leskeneläkkeen

vähennys tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Jos kuitenkin edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi, jolla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkkeen vähennystä ei tehdä ennen kuin lapsi tai, jos lapseneläkkeeseen oikeuttavia lapsia on useampia, nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla taikka ollut Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelyyn taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaansa luettava työskentely olisi tämän lain alaista.

Jos eläkelaitos antaa tiedon lesken laskennallisen eläkkeen määrästä muulle eläkelaitokselle muun eläkelain mukaisen leskeneläkkeen määräämistä varten, leskellä on oikeus pyynnöstä saada eläkelaitokselta päätös laskennallisen eläkkeen määrästä.

89 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 88 §:ssä tarkoitettut eläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennyksen peruste on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 84 §:n mukaisesti laskettu eläke ja työeläkelakiin perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. Vähennyksen peruste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa vähennyksen peruste on 324,77 euroa.

Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken

88 §:ssä tarkoitettujen eläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Jos leskellä on oikeus saada myös muuta kuin tämän lain mukaista työeläkelain mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, vähennetään tämän lain mukaisesta leskeneläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitettusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista sanotuista perhe-eläkkeistä.

Eläkkeen vähennyksen perustetta määrätessä otetaan huomioon 1 momentissa mainittuja työeläkkeitä vastaava ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 88 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

90 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 88 §:n mukaisesti määrätty eläke.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu keskimääräinen ansiotulo lasketaan lesken kuudelta kuukaudelta ennen hakemuksen tekemistä saamista ansioista, ja eläkkeen vähentäminen 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tehdään aikaisintaan tämän takautuvan jakson alusta.

91 §

Leskeneläkkeen tarkistus

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 90 §:n 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty. Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osaaikaeläkkeenä.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

94 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Jos edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

Kun perhe-eläke myönnetään määräajaksi 1 momentin mukaisesti, edunjättäjän työeläke lakkautetaan perhe-eläkkeen alkamispäivästä.

95 §

Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta.

96 §

Leskeneläkkeen maksaminen kertasuorituksena

Leskelle, jonka leskeneläke 95 §:n 1 momentin mukaan lakkautetaan, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut. Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausielä-

kettä tai, jos eläkelaitos toimii 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, sen maksamaa eläkkeiden yhteismäärää kuukaudessa.

97 §

Perhe-eläkkeen uudelleen laskeminen

Perhe-eläkkeen määrä lasketaan uudelleen, kun leski tai lapsi lakkaa olemasta edunsaajana tai edunsaajien lukumäärä muuttuu. Perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan myös, kun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 72 §:n 2 momentin mukaisesti kertakorotus. Tällöin perhe-eläke tarkistetaan samasta ajankohdasta kuin kertakorvaus lisätään.

Jos perhe-eläkkeen suorittaminen on joltakulta edunsaajalta keskeytetty tai perhe-eläkettä on joltakulta edunsaajalta vähennettävä, keskeyttäminen tai vähentäminen kohdistuu hänen osaansa perhe-eläkkeestä.

98 §

Eläkkeen hakeminen

Eläkehakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jona se on saapunut kunnalliselle eläkelaitokselle, jollekin työeläkelaiissa mainitulle eläketurvasta huolehtivalle viranomaiselle tai eläkelaitokselle tai Eläketurvakeskukselle taikka eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen sitä varten valtuuttamalle asiamiehelle.

Tarkemmat säännökset eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista annetaan tarvittaessa sisäasianministeriön asetuksella.

99 §

Selvitys terveydentilasta

Työkyvyttömyyseläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen määräyksestä käymään

työkyvyn heikentymisen selvittämiseksi tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistettuna lääkäri luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan hakijalle tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

100 §

Päätöksenteko ja päätöksen tiedoksiantaminen

Kunnallinen eläkelaitos antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle kirjjeellä hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen tai antaa sen tiedoksi koneellisesti siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Päätöksen koneellisesta allekirjoittamisesta on voimassa, mitä mainitussa laissa säädetään.

104 §

Työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä

Jos eläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon tuleva aika, viimeinen eläkelaitos on sen estämättä, mitä 103 §:ssä säädetään, se julkisten tai yksityisten alojen eläkelaitos, jossa työntekijän eläketurva oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen.

Mitä 1 momentissa ja 103 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos työntekijän eläketurva on järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen julkisten alojen eläkelaitoksessa ja työntekijällä on työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain (72/1956) mukaisia ansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa eläketapahtumavuotta edeltäneen kahden kalenterivuoden aikana. Mitä 1 momentissa ja 103 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen.

seen myöskään, jos työntekijällä on eläketa-
pahtumavuonna alkanut jatkuva kunnallinen
palvelus ja hänen eläketurvansa oli järjestetty
eläketapahtumavuotta edeltävän kalenteri-
vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen yksi-
tyisten alojen eläkelaitoksessa tai muun jul-
kisen alan eläkelaitoksessa.

Jos osa-aikaeläke myönnetään samanaikai-
sesti sekä tämän lain että muun julkisten alo-
jen eläkelain tai yksityisten alojen eläkelain
mukaisena, eläkkeen käsittelyyn ei sovelleta,
mitä viimeisestä eläkelaitoksesta 103 §:ssä
säädetään.

105 §

Neuvotteluvollisuus

Jos kunnallinen eläkelaitos tässä luvussa
tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena rat-
kaisee oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen
24 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja jos
yksityisten alojen eläkelaitoksen eläkkeen
määrä kuukaudessa ylittää 688,02 euroa,
kunnallisen eläkelaitoksen on ennen päätös-
tään pyydettävä yksityisten alojen eläkelai-
tokselta arvio eläkkeenhakijan työkyvystä.
Jos kunnallinen eläkelaitos ja yksityisten alo-
jen eläkelaitos ovat tällöin eläkkeenhakijan
työkyvyn arvioinnista eri mieltä, yksityisten
alojen eläkelakien piiriin kuuluvaan eläke-
turvaan ei sovelleta, mitä viimeisestä eläke-
laitoksesta 103 §:n 1 momentissa säädetään.

106 §

*Eläkettä maksava eläkelaitos viimeisenä elä-
kelaitoksena*

Eläkkeensaajalle vanhuus-, työkyvyttö-
myys- tai osa-aikaeläkettä maksavaa yksi-
tyisten tai julkisten alojen eläkelaitosta pide-
tään viimeisenä eläkelaitoksena silloin, kun
eläkkeensaajalle myönnetään vanhuuseläke.
Työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä
maksavaa eläkelaitosta pidetään viimeisenä
eläkelaitoksena myös silloin, kun eläkkeen-
saajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke,
jollei 104 §:n 2 momentista muuta johdu.
Osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävää työ-
kyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä viimei-

nen eläkelaitos määräytyy kuitenkin siten
kuin 103 ja 104 §:ssä säädetään.

107 §

*Tarkemmat säännökset viimeisestä eläkelai-
toksesta*

Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyihin
kuuluvat eläkelaitokset voivat sopia, että
viimeisen eläkelaitoksen järjestelyjä noudate-
taan myös 104 §:n 2 ja 3 momentissa sääde-
tyissä tilanteissa tai muussa sellaisessa tilan-
teessa, jossa sitä ei lain säännöksen mukaan
olisi noudatettava. Eläkkeenhakijalle on il-
moitettava, missä eläkelaitoksessa hänen elä-
keasiansa hoidetaan.

108 §

Eläkkeen maksaminen

Tämän lain mukainen eläke maksetaan
eläkkeensaajalle, jolle se on myönnetty, jollei
laissa säädetä toisin.

Eläke maksetaan kuukausittain kunnallisen
eläkelaitoksen päättämänä aikana eläkkeen-
saajan ilmoittaman Suomessa toimivan raha-
laitoksen välityksellä. Eläke voidaan maksaa
myös eläkkeensaajan ulkomailloin olevalla ti-
lille.

110 §

*Takautuva maksaminen ja eläkesaatavan
vanhentuminen*

Perhe-eläke, osa-aikaeläke ja työttömyys-
eläke voidaan maksaa takautuvasti kuuden
kuukauden ajalta ennen hakemuksen teke-
mistä. Pätevistä syistä perhe-eläke ja työt-
tömyyseläke voidaan maksaa tätä pitemmäl-
täkin ajalta.

Tämän lain mukaisen etuuden saaminen
vanhentuu viiden vuoden kuluttua siitä päi-
västä, jona eläke olisi pitänyt maksaa, jollei
vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Van-
hentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi
viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentu-

minen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

112 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan, jollei tässä pykälässä toisin säädetä, aikaisintaan sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun päivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; tai

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päivärahaehakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa.

114 §

Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä makseta takautuvasti pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen hakemuksen tekemistä.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta siltä ajalta, jolta eläkkeensaaja on saanut työeläkelain tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavas-

ta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 112 §:n 2 momentin mukaisesti tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa tai osasairauspäivärahaa sairausvakuutuslain mukaan, maksetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän

115 §

Kertasuoritus

Kunnallinen eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena vanhuuseläkkeen, perhe-eläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen, jos eläkkeen määrä ennen 76 ja 77 §:n mukaisen ensisijaisen etuuden vähentämistä on pienempi kuin 20 euroa kuukaudessa. Jos eläkelaitos maksaa toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Kertasuoritus lasetaan työntekijän eläkelain 114 §:n 6 momentissa tarkoitettujen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Kun 1 momentissa tarkoitettun eläkkeen määrä on vähintään 20 euroa, mutta enintään 50 euroa kuukaudessa, kunnallinen eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena, jos eläkkeensaajalle on ilmoitettu eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena eikä eläkkeensaaja ole vastustanut sitä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa.

Kun työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, takautuvaa eläkettä ei makseta sairausvakuutusrahastolle.

117 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeen lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä on täyttänyt 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava

kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä, ja vanhuuseläke lakautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

119 §

Eläkkeen maksamisen päättyminen

Jos eläkelaitoksella on syytä epäillä, että eläkkeensaaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, eläkelaitos voi keskeyttää eläkkeen maksamisen. Edellytyksenä on, että eläkelaitos on pyytänyt eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään tai eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista, mutta eläkkeensaaja ei tällaista selvitystä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa esitä.

Jos eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, eläkelaitos voi lakkauttaa eläkkeen eläkkeensaajan katoamispäivään.

120 §

Liikaa maksetun eläkkeen takaisinperintä

Aiheettomasti maksettu eläke voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä eläkkeen maksamisen ole katsottava johtuneen eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Eläkelaitos voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisinperittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu eläke saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin maksettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidetty veron ennakko.

Päätös aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa eläkkeen maksupäivästä. Takaisin-

perintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

124 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle tai sairauskassalle

Jos kunnallinen eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutusrahan ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke tai kuntoutusraha maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle, kuitenkin enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuskassalaissa tarkoitettuna sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 32 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla takautuvasti 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, kuntoutusraha ja työkyvyttömyyseläke siihen liittyvine kuntoutuskorotuksineen maksetaan tältä

ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 125 §:n 1, 3 tai 4 momentin perusteella suoritettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain nojalla.

125 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuksien maksaminen sairausvakuutusrahastolle

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 112 §:n 1 momentin mukaisesti samalle ajalle, jolta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, eläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos kuntoutusraha tai -korotus myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin ne vastaavat määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan tai osasairauspäivärahan määrää.

126 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle

Jos eläkkeensaaja on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa, työ-

markkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, kunnallisen eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 1 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen tai eläkkeen ja asumistuen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai silloin, kun eläkkeensaaja on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

Eläkettä ei kuitenkaan makseta Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi.

Jos eläkkeensaaja on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

127 §

Eläkkeen maksaminen sosiaalihuollon toimielimelle

Jos eläkkeensaaja on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua ennakkoa, takautuvasti myönnettävä eläke tai osa siitä maksetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen hakemuksesta sille jo annetun toimeentulotuen korvaamiseksi.

128 a §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimieliimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

- 1) sairausvakuutusrahastolle 125 §:n mukaan;
- 2) eläkelaitokselle yrittäjien eläkelain 12 §:n 6 momentin mukaan tai maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjien eläkelain 12 §:n 5 momentin mukaan maksamattomina vakuutusmaksuina;
- 3) eläkelaitokselle aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintänä 120 §:n mukaan;
- 4) työnantajalle tai sairauskassalle 124 §:n mukaan;
- 5) työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 1 momentin mukaan;
- 6) Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 2 momentin mukaan;
- 7) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimieliimelle 127 §:n 1 momentin mukaan;
- 8) kunnalle tai kuntayhtymälle 127 §:n 2 momentin mukaan;
- 9) Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 4 momentin mukaan;
- 10) Potilasvakuutuskeskukselle potilasvahinkolain (585/1986) 9 §:n mukaan,
- 11) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 artiklan 1 kohdan mukaan;

12) ulosottoviranomaiselle ulosottolain (37/1895) 4 luvun 7 §:n mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan;

14) sosiaaliturvasopimuksen mukaiselle sosiaaliturvasopimusmaan laitokselle eläkkeen ja muun etuuden aiheeton maksu sosiaaliturvasopimuksen määräysten mukaan; sekä

15) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimieliimelle 127 §:n 3 momentin mukaan.

129 §

Eläkkeen siirtäminen ja panttaaminen

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaamista, on mitätön.

Tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

131 §

Jäsenyhteisöjen maksuosuudet

Kunnallisen eläkelaitoksen menot jaetaan jokaiselta varainhoitovuodelta jäsenyhteisöjen vastattaviksi. Eläkelaitoksen valtuuskunnan päättämä osuus kustannuksista jaetaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden 68 §:ssä tarkoitettujen työansioiden yhteismäärien suhteessa. Valtuuskunta voi myös päättää jakaa osan kustannuksista jäsenyhteisöjen palveluksen perusteella maksettujen tämän lain mukaisten eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärien suhteessa.

132 §

Valvontamaksu, oikeushallintomaksu ja lisäturvan maksuosuudet

Edellä 131 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin menoihin kuuluviksi luetaan myös va-

kuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) 1 §:n 1 momentin nojalla määrätty valvontamaksu sekä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:n mukainen oikeushallintomaksu.

133 §

Palkansaajien eläkemaksu

Eläkemaksu on työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osuus 68 §:ssä tarkoitetuista eläkkeessä huomioon otettavista ansioista.

Jäsenyhteisö on velvollinen pidättämään 1 ja 2 momentissa tarkoitettua maksun palkanmaksun yhteydessä ja tilittämään sen kunnalliselle eläkelaitokselle. Maksu on osa jäsenyhteisön ennakkomaksua.

Jos palkansaajan eläkemaksu on ilmeisen virheen vuoksi jäänyt palkanmaksun yhteydessä pidättämättä, jäsenyhteisö voi pidättää palkanmaksun yhteydessä pidättämättä jääneen maksun enintään kahden seuraavan palkanmaksun yhteydessä.

Jos työntekijälle ei palkanmaksun yhteydessä ole maksettu palkansaajan eläkemaksun pidättämiseen riittävää rahapalkkaa ja hänelle kuitenkin kertyy eläketurvaa, jäsenyhteisö voi pidättää palkansaajan eläkemaksun vuoden kuluessa seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

Jäsenyhteisön on työntekijän vaatimuksesta palautettava työntekijälle aiheuttomasti pidättämänsä palkansaajan eläkemaksu tai lain mukaisen palkansaajan eläkemaksun ylittävä osa.

134 §

Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen

Kunnallisen eläkelaitoksen on määrättävä tähän lakiin perustuva maksu viiden vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Maksusuosuussaatavan katsotaan syntyvän tämän

lain mukaisen lopullisen maksun eräpäivänä. Tämän lain perusteella määrätty maksu sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Aiheuttomasti suoritettua maksun ja palkansaajan eläkemaksun palautus vanhentuu viiden vuoden kuluttua maksun maksupäivästä tai palkansaajan eläkemaksun pidätyspäivästä, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

144 §

Eläkelaitoksen oikeus saada tietoja

Kunnallisella eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, sekä yksityiseltä työnantajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämistä ja käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa taikka EY:n sosiaaliturva-asetuksessa tai sen täytäntöönpanoasetuksessa säädettyjen taikka sosiaaliturvasopimuksessa määrättyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettua ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalvelujen tuottajalta ja

hoitolaitokselta pyynnöstä tämän laatima lausunto ja muut 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jollei hakija itse toimita edellä mainittuja tietoja.

Eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettut tiedot maksutta. Jos tiedot tarvitaan tietyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava.

145 §

Eläkkeenhakijan ja -saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon yhdenjaksoisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta;

5) muutoksista yrittäjätoiminnassa;

6) uuden työeläkkeen tai vastaavan EU- tai ETA-maasta myönnetyn etuuden alkamisesta; sekä

7) ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.

Eläkkeensaajan 2—5 momentissa tarkoitusta ilmoittamisvelvollisuudesta riippumatta eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen 2—5 momentissa mainituista sekä muista vastaavista eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen vaikuttavista seikoista, jos on aihetta epäillä, että näissä seikoissa on tapahtunut muutoksia.

148 §

Eläkelaitoksen oikeus antaa tietoja

Kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) tämän lain 144 ja 146 §:n nojalla saamansa tiedot Eläketurvakeskukselle ja työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentin ja 2 momentin 2—7 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 144 §:ssä mainitulta taholta tai Eläketurvakeskukselta;

3) Eläketurvakeskukselta ja työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentin ja 2 momentin 2—7 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;

7) jäsenyhteisön järjestämän 9 §:ssä tarkoitettun vapaamuotoisen eläkevakuutuksen tai yksityisen työnantajan järjestämän työntekijän eläkelain mukaiseen eläketurvaan liittyvän vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan jatkuvaa hoitamista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määristä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot lisäeläketurva hoitavalle henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle;

149 §

Tekninen käyttöyhteys

Kunnallisella eläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalla yhteisöllä tai laitoksella ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanosta huolehtivalle viranomaiselle sellaisiin tietoihin, joita sillä on 148 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan oikeus saada;

3) 148 §:n 1 momentin 2, 3 ja 6 kohdassa säädetyille viranomaiselle tai toimielimelle mainituissa kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

151 §

Työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeus saada tietoja

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava työntekijälle tämän pyynnöstä hallussaan olevat työntekijän eläkeoikeutta koskevat tiedot. Asianosaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsensä rekisteriin talletetut tiedot on muutoin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen eläkehakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan sään-

nönmukaisesti luovuttaa.

153 §

Muutoksen hakeminen

Kunnallisen eläkelaitoksen päätökseen eläkettä koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. Lautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Vakuutusoikeudesta säädetään vakuutuslakiin (132/2003).

Kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunnan tai hallituksen päätöksestä muussa kuin eläkeoikeutta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä eläkelaitoksen kotipaikka on.

Kunnallisen eläkelaitoksen 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Kun kunnallisen eläkelaitoksen päätös sisältyy muun eläkelaitoksen 103 §:n 2 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin muussa julkisten alojen eläkelaiissa tai yksityisten alojen eläkelaiissa säädetään. Tällöin muun julkisten alojen eläkelaitoksen tai yksityisten alojen eläkelaitoksen on siltä osin kuin valitus koskee tämän lain mukaista eläketurvaa pyydettyä valituksesta kunnallisen eläkelaitoksen lausunto. Lausuntoa ei pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

154 §

Valitusoikeus

Eläke- ja ennakkopäätöstä koskevassa asiassa valitusoikeus on asianosaisella.

Kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunnan tai hallituksen päätöksestä muussa kuin eläkeoikeutta koskevassa asiassa valitusoikeus

on asianosaisella ja jäsenyhteisöllä.

Tämän lain soveltamispiiriin kuuluva henkilö voi vaatia oikaisua jäsenyhteisön häneltä 133 §:n nojalla perimään eläkemaksuun. Kunnallisen eläkelaitoksen oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen haetaan muutosta noudattaen soveltuvin osin, mitä 153 §:n 3 momentissa säädetään.

155 §

Muutoksen hakeminen EU-päätösten yhteen- vetoon

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 48 artiklassa tarkoitetun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan eläkelaitoksen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

157 §

Valitusaika

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaanannista. Kunnallisen eläkelaitoksen ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätös saadaan antaa tiedoksi asianosaiselle lähettämällä se hänelle postitse. Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postin kuljetettavaksi. Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Jos eläkelaitos ei voi oikaista valituksen

kohteena olevaa päätöstä 2 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan käsiteltäviksi. Jos valitus koskee lautakunnan päätöstä, valituskirjelmä ja lausunto on samassa ajassa toimitettava vakuutusosoikeuden käsiteltäviksi. Eläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos asia oli jo toimitettu valitusviranomaiselle, eläkelaitoksen on ilmoitettava sille heti väliaikaisesta päätöksestä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta. Eläkeasiamiehen tekemä valitus on aina toimitettava valitusviranomaisen käsiteltäväksi.

160 §

Muutoksenhaku päätösyhdistelmään

Jos päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia ja jos kunnallinen eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena hyväksyy sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi, oikaistu päätösyhdistelmä. Jos se ei oikaise päätösyhdistelmää, menetellään siten kuin 159 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Jos kysymyksessä on 105 §:ssä tarkoitettu tilanne ja yksityisten alojen eläkelaitos ei hyväksy valittajan vaatimuksia, kunnallisen eläkelaitoksen on siirrettävä valitus yksityisten alojen eläkelaitoksen päätöstä koskevalta osin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan ja valituksen osalta menetellään siten kuin työntekijän eläkelain 9 luvussa säädetään.

Kun päätösyhdistelmää koskeva valitusasia käsitellään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa tai vakuutusosoikeudessa tai kun on kysymys lainvoimaisen päätösyhdistelmän poistamisesta tai oikaisemisesta eläkkeensaajan eduksi taikka kun päätösyhdistelmässä on 163 §:ssä tarkoitettu virhe, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei vakuutusosoikeuslaissa toisin säädetä.

161 §

Päätöksen täytäntöönpano

Kunnallisen eläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Eläkelaitoksen ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio.

162 §

Lainvoimaisen päätöksen muuttaminen

Jos kunnallisen eläkelaitoksen tämän lain perusteella antama eläkettä koskeva lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta voi kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan tämän lain perusteella annettu lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, kuultuaan muita asianosaisia poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosoikeuden on varattava asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Edellä mainituin perustein vakuutusosoikeus voi poistaa myös oman päätöksensä ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan esityksen, se voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat tutkia valitusajan jälkeen saapuneen valituksen, jos muutosta ei ole painavan syyn vuoksi haettu määräajassa.

Eläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 156 ja 157 §:ssä säädetään.

167 a §

Päätös teoreettisen eläkkeen määrästä

Jos työntekijä on työskennellyt yhdessä tai useammassa EU- tai ETA-maassa ja hän hakee kansaneläkettä, hänellä on oikeus pyynnöstä saada päätös teoreettisen eläkkeen määrästä, jonka eläkelaitos ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle hänen kansaneläkkeensä laskemista varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun ansioedellytyksen täyttymistä arvioitaessa otetaan huomioon työansioita kuntoutushakemuksen vireilletuloa edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

Jos työntekijä ei ole työskennellyt kunnallisen eläkelain alaisessa palvelussuhteessa 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen, 40 §:n 5 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen palvelussuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen kunnallisen eläkelain mukaan.

Eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 76 §:n 5 momenttia. Kunnallisen eläkelain mukaisesta eläkkeestä ei vähennetä sellaista sotilasvammalain mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939—1945 sodissa saatuun vammaan.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 86 §:n 3 momentin mukaista täysorvon

lisää saavan lapseneläkkeen saajan oikeus täysorvon lisäksi määräytyy edellä mainitun lainkohdan mukaisesti silloinkin, kun perhe-eläkkeen määrä tulee tarkistettavaksi tämän lain tultua voimaan.

Lesken uuden avioliiton takia lakkautettua leskeneläkettä aletaan maksaa lesken hakemuksesta uudelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 95 §:n 1 momentin mukaisesti, jos lesken uusi avioliitto purkautuu ennen tämän lain voimaantuloa ja hakemus uudelleen maksamisesta toimitetaan eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain 110 §:n 3 momentin, 120 §:n 5 momentin ja 134 §:n mukaista viiden vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan vuoden 2013 alusta. Vuosina 2007 ja 2008 mainittu vanhentumisaika on kymmenen vuotta, vuonna 2009 yhdeksän, vuonna 2010 kahdeksan, vuonna 2011 seitsemän ja vuonna 2012 kuusi vuotta. Näitä vanhentumisaikoja laskettaessa

otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 162 §:n 1 momentin mukaisesti vakuutusosoikeudessa vireille tullut hakemus käsitellään vakuutusosoikeudessa.

Maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukainen eläke sekä maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukainen luopumiskorvauksen ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukainen luopumistuen perusmäärä otetaan huomioon:

- 1) eläkkeenä, jota saavalla ei ole oikeutta osa-aikaeläkkeeseen;
- 2) lesken eläkettä määrättäessä lesken ansiotyön perusteella saamana eläkkeenä;
- 3) tämän lain 76 §:n 3 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä; ja
- 4) tämän lain 106 §:ssä tarkoitettuna eläkkeenä.

Naantalissa 29 päivänä kesäkuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 28 §:n 3 ja 4 momentti, 41 §, 76 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 86 §:n 3 momentti, 112 §:n 3 momentti sekä 118, 156 ja 158 §,

sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 3 ja 4 momentti, 41 § sekä 76 §:n 2, 4 ja 5 momentti laissa 713/2004 ja 158 § laissa 921/2003,

muutetaan 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 3—5, 8 ja 10 kohta, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohta sekä 2 momentti, 15 ja 16 §, 17 §:n 1—3 momentti, 21 ja 22 §, 23 §:n suomenkielinen sanamuoto, 24 §:n 1 momentin 2 kohdan suomenkielinen sanamuoto, 2 momentti ja 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 26 §:n suomenkielinen sanamuoto, 27 §, 28 §:n 2 momentti, 29 ja 30 §, 40 §:n 4 momentti, 43 §:n 4 momentti, 44—49 §, 52 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3, 7 ja 8 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 53 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 54 §:n 2 momentti, 55 ja 59 §, 68 §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 momentin 9 ja 10 kohta, 69 §:n 2 momentti, 70 §:n 2 momentti, 71 §, 72 §:n 1 momentti, 73 §:n 3 momentti, 76 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 6 momentti, 77 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 2—4 momentti, 78 §, 83 §:n 2 momentti, 84 §:n 2 ja 3 momentti, 87—91 ja 94 §, 95 §:n 1 momentti, 96 ja 97 §, 98 §:n 2 momentti, 99 §:n 2 momentti, 100 §:n 2 momentti, 104—106 §, 107 §:n 3 momentti, 108 §:n 1 ja 2 momentti, 110 §:n 1 ja 3 momentti, 112 §:n 1 ja 2 momentti, 114 §, 115 §:n 1—3 momentti, 120 §:n 2, 3 ja 5 momentti, 124—126 §, 127 §:n 1 momentti, 129 §, 131 §:n 1 momentti, 132 §:n otsikko ja 1 momentti, 133 §:n 2 ja 3 momentti, 134 ja 144 §, 145 §:n 4 momentin 4—6 kohta sekä 6 momentti, 148 §:n 1 momentin 1—3 ja 7 kohta, 149 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 4 momentti, 151 ja 153—155 §, 157 §:n 1 momentti, 159 §:n 3 momentti, 160 §:n 3 ja 4 momentti sekä 161 ja 162 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 8 ja 10 kohta, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §, 23 §:n suomenkielinen sanamuoto, 24 §:n 2 momentti ja 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 26 §:n suomenkielinen sanamuoto, 27 §, 28 §:n 2 momentti, 29 ja 30 §, 40 §:n 4 momentti, 43 §:n 4 momentti, 45—49 §, 52 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3, 7 ja 8 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 53 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 54 §:n 2 momentti, 55 ja 59 §, 68 §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 momentin 9 ja 10 kohta, 69 §:n 2 momentti, 70 §:n 2 momentti, 71 §, 72 §:n 1 momentti, 73 §:n 3 momentti, 76 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 6 momentti, 77 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 2—4 momentti, 78 §, 83 §:n 2 momentti, 87 ja 105 §, 110 §:n 1 momentti, 112 §:n 1 momentti, 115 §:n 1 momentti, 133 §:n 2 momentti ja 148 §:n 1 momentin 7 kohta mainitussa laissa 713/2004, 4 §:n 4 ja 5 kohta, 104 ja 106 § sekä 107 §:n 3 momentti laissa 1188/2003, 17 §:n 1 momentti mainituissa laeissa 921/2003 ja 713/2004, 17 §:n 2 ja 3 momentti, 21 ja 22 § sekä 132 §:n otsikko ja 1 momentti mainitussa laissa 921/2003, 88, 89, 125 ja 126 § osaksi mainitussa laissa 713/2004, 100 §:n 2 momentti, 110 §:n 3 momentti, 120 §:n 5 momentti ja 134 § laissa 1216/2004, 153 § osaksi mainituissa laeissa 921/2003 ja 1188/2003, 154 § osaksi mainituissa laeissa 921/2003 ja 713/2004 sekä 155 § osaksi mainituksa laissa 921/2003, sekä

lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 713/2004, uusi 4 momentti, 14 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa, uusi 4 momentti, 32 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, 40 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 momentti, 68 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on vii-

meksi mainitussa laissa, uusi 11 kohta ja pykälään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 6 momentti, 98 §:ään uusi 4 momentti, lakiin siitä viimeksi mainitulla lailla kumotun 117 §:n tilalle uusi 117 §, 119 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lakiin uusi 128 a §, 133 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa, uusi 5—7 momentti, 145 §:n 4 momenttiin uusi 7 kohta ja lakiin uusi 167 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 Luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

3 §

Lain soveltamisala

Eläketurvan piiriin kuuluu myös:

2) hoitaja, joka on tehnyt jäsenyhteisön kanssa sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 b:ssä tarkoitetun sopimuksen omaishoidon tuesta (*omaishoitaja*);

4 §

Yleiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) työeläkelaillla työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa mainittuja lakeja ja eläkesääntöjä sekä muita niihin verrattavia säädöksiä, joissa määritellään työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva eläke;

4) julkisten alojen eläkelaillla tätä eläkelakia ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 4, 7 ja 8 kohdassa mainittua lakia ja näitä lakeja vastaavia *perhe-eläkelakeja*;

5) yksityisten alojen eläkelaillla työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1 ja 2 sekä 10—13 kohdassa mainittuja lakeja;

8) tulevalla ajalla sen vuoden alun, jona työkyvyttömyys alkaa ja henkilön 63 vuoden iän välistä aikaa;

10) rahamäärillä summia, jotka vastaavat

3 §

Lain soveltamisala

Eläketurvan piiriin kuuluu myös:

2) *omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 2 §:n mukainen omaishoitaja*;

4 §

Yleiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) työeläkelaillla *työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä* mainittuja lakeja ja eläkesääntöjä sekä muita niihin verrattavia säädöksiä, joissa määritellään työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva eläke;

4) julkisten alojen eläkelaillla tätä eläkelakia ja *työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 2, 3 ja 5* kohdassa mainittua lakia;

5) yksityisten alojen eläkelaillla *työntekijän eläkelakia ja mainitun lain 3 §:n 1 momentissa* mainittuja lakeja;

8) tulevalla ajalla sen vuoden alun, jona työkyvyttömyys alkaa, ja henkilön 63 vuoden iän *täyttämiskauden viimeisen päivän* välistä aikaa;

10) rahamäärillä summia, jotka vastaavat

työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004;

työntekijän eläkelain 96, 97 ja 100 §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004;

3 Luku

Eläkeoikeus

11 §

Vanhuuseläke

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä palvelussuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

Vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta kuitenkin aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa palvelussuhteen päättymisestä, eläke myönnetään kuitenkin palvelussuhteen tai muussa työeläkelaisissa tarkoitetun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan päättymistä lähinnä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

11 §

Vanhuuseläke

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku.

Vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä ja palvelussuhteen päättämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. *Vanhuuseläkettä ei kuitenkaan myönnetä ilman pätevää syytä takautuvasti pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta.*

13 §

Varhennettu ja lykätty vanhuuseläke

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna aikaisintaan 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vähennettynä 42 §:n mukaisella varhennusvähennyksellä tai lykättyä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen korotettuna mainitun pykälän mukaisella lykkäyskorotuksella. Edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku.

13 §

Varhennettu ja lykätty vanhuuseläke

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna aikaisintaan 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vähennettynä 42 §:n mukaisella varhennusvähennyksellä tai lykättyä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen korotettuna mainitun pykälän mukaisella lykkäyskorotuksella. *Varhennettun vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku.*

Jos työntekijä jatkaa työntekoa 68 vuotta täytettyään, vanhuuseläke myönnetään ai-

kaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta.

14 §

Osa-aikaeläke

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 58—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

1) hän ei saa työeläkettä;

5) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa; tähän kuuden viikon jaksoon ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain (364/1963) mukaista päivärahaa.

Perhepäivähoitajalla 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kolmen kalenterivuoden ansiovaatimus kuitenkin täyttyy, jos ansioita on vähintään 10 500 euroa vuodessa. Tällöin kokoaikaisena palveluna pidetään sellaista työtä, jossa työansiot ovat vähintään 875 euroa kuukaudessa. Työajan vähentymistä ei edellytetä.

14 §

Osa-aikaeläke

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 58—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

1) hän ei saa *muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa eläkettä*;

5) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa; tähän kuuden viikon jaksoon ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja etuuksia yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Perhepäivähoitajalla ja *perhehoitajalla* 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kolmen kalenterivuoden ansiovaatimus kuitenkin täyttyy, jos ansioita on vähintään 10 500 euroa vuodessa. Tällöin kokoaikaisena palveluna pidetään sellaista työtä, jossa työansiot ovat vähintään 875 euroa kuukaudessa. Työajan vähentymistä ei edellytetä.

Jos työntekijän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu ansiotulojen vähentyminen poikkeaa työajan lyhentymisestä sen vuoksi, että kokoaikaisen ansiotyön ansiotuloon on sisällytetty palkkaukseen kuuluvaa ylityökorvausta, sunnuntai-, yötyö- tai vuorolisää taikka muuta sellaista erityistä lisää tai korvausta, jota ei sisälly osa-aikatyöstä saatavaan ansiotuloon, tällainen lisä tai korvaus jätetään huomioon ottamatta 1

momentin 4 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä arvioitaessa.

15 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä ei täytä enää osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi.

Jos osa-aikaeläke on 1 momentin mukaisesti lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläkettä hänen täyttäessään sen saamisen edellytykset. Jos osa-aikaeläke alkaa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman osa-aikaeläkkeen päättymisestä, eläke myönnetään entisiin perustein, jollei 44 §:stä muuta johdu.

15 §

Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen, lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Jos työntekijän osa-aikatyön ansio tai työstä poissaoloaika muuttuu tilapäisesti siten, etteivät osa-aikatyölle 14 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetty edellytykset täyty, keskeytetään osa-aikaeläkkeen maksaminen eläkkeensaajan ilmoituksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta. Maksaminen keskeytetään seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen edellyttäen, että syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa. Maksettu osa-aikaeläke peritään takaisin 120 §:ssä säädetyllä tavalla ajalta, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdytään eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamista ei ole pyydetty kuuden kuukauden kuluessa osa-aikaeläkkeen keskeyttämistä, eläke lakkautetaan keskeyttämisaikakohdasta lukien.

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä ei täytä enää osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksiä ja 1 momentista ei muuta johdu. Jos päivä, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät täyty, on kalenterikuukauden ensimmäinen päivä, sen estämättä, mitä 119 §:n 1 momentissa säädetään, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin tästä päivästä lukien. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

Jos osa-aikaeläke on 3 momentin mukaisesti lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläkettä hänen täyttäessään sen saamisen edellytykset. Jos osa-aikaeläke on ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta, eläke myönnetään entisiin perustein, jollei 44 §:stä muuta johdu.

16 §

Siirtyminen osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle

Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä täytettyään 68 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Työntekijän lopettaessa osa-aikatyön maksetaan vanhuuseläkkeen lykkääntynyt osa siten korotettuna kuin 42 §:n 2 momentissa säädetään ja lisättynä 51 §:n 3 momentissa tarkoitetulla määrällä.

17 §

Ammatillinen kuntoutus

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta:

1) jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa uhan, että työntekijä tulee työkyvyttömäksi 24 §:n 1—3 momentissa tarkoitetulla tavalla tai häntä on pidettävä mainituissa momenteissa tarkoitetulla tavalla työkyvyttömänä; ja

2) jos työntekijän eläkkeeseen sisältyvän tulevan ajan ansiot ovat vähintään 25 133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana (*kuntoutustapahtumapäivä*), jona hakemus tehtiin tai jona hakijan kuntoutustarve on viimeistään selvitetävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä

16 §

Siirtyminen osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle

Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä täytettyään 68 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. *Kun työntekijä lopettaa osa-aikatyön, vanhuuseläke lasketaan hakemuksesta uudelleen.*

17 §

Ammatillinen kuntoutus

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta:

1) jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa uhan, että työntekijä tulee työkyvyttömäksi 24 §:n 1—3 momentissa tarkoitetulla tavalla tai häntä on pidettävä mainituissa momenteissa tarkoitetulla tavalla työkyvyttömänä; ja

2) *jos työntekijän tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat 53 §:n 2 momentin mukaiset työansiot ovat vähintään 25 133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille taikka, jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, tulevan ajan työansiot ovat vähintään*

kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun rajamäärän suuruiset tai että eläkkeessä on otettu huomioon tuleva aika 53—58 §:n mukaan, sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Kuntoutustapahtumapäivä on kuitenkin kuntoutustoimenpidettä edeltävä päivä, jos kuntoutusta haetaan kuntoutustoimenpiteen jo alettua, tai sairausloman ensimmäinen päivä, jos hakija on jäänyt sairauslomalle palvelussuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla työkyvyttömyyden uhkalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että työntekijälle lähivuosina, vaikka hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen toteutuksen mahdollisuudet otetaan huomioon, ilman ammatillisia kuntoutustoimia tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon hakijan ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, yhteys työelämään sekä se, johtaako haettu ammatillinen kuntoutus todennäköisesti hakijan terveydentilalle sopivassa työssä jatkamiseen tai työhön palaamiseen. Lisäksi tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon, lykkääkö ammatillinen kuntoutus hakijan eläkkeelle jäämistä.

Ammatillisena kuntoutuksena voidaan työntekijälle tehdä muun muassa kuntoutustutkimuksia, antaa työhön tai ammattiin johtavaa koulutusta, järjestää työhön valmennusta, myöntää elinkeinotukea ja järjestää ammatillista kuntoutusta tukevaa lääkinnällistä kuntoutusta. Työntekijälle voidaan korvata kuntoutuksen aiheuttamat välttämättömät ja tarpeelliset kustannukset.

edellä mainitun suuruiset tai eläkkeessä on otettu huomioon tuleva aika 53—58 §:n mukaan, sellaisina kuin mainitut lainkohdat olivat 31 päivänä joulukuuta 2004.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla työkyvyttömyyden uhkalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että työntekijälle lähivuosina, vaikka hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen toteutuksen mahdollisuudet otetaan huomioon, ilman ammatillisia kuntoutustoimia tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon hakijan ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, *vakiintuminen* työelämään sekä se, johtaako haettu ammatillinen kuntoutus todennäköisesti hakijan terveydentilalle sopivassa työssä jatkamiseen tai työhön palaamiseen. Lisäksi tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon, lykkääkö ammatillinen kuntoutus hakijan eläkkeelle jäämistä.

Ammatillisena kuntoutuksena voidaan työntekijälle antaa työhön tai ammattiin johtavaa koulutusta, järjestää *työkokeilua* ja työhön valmennusta *sekä* myöntää elinkeinotukea. Työntekijälle voidaan korvata kuntoutuksen aiheuttamat välttämättömät ja tarpeelliset kustannukset. *Ennen ammatillisen kuntoutuksen käynnistämistä työntekijällä on oltava suunnitelma ammatillisesta kuntoutuksesta (kuntoutussuunnitelma), jonka laatimista eläkelaitos voi tukea.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen kuntoutusrahan aikana

Oikeutta 24 §:n 1—3 momentissa tarkoitettuun työkyvyttömyyseläkkeeseen ei ole ilman painavaa syytä ennen kuin oikeus työeläkelain taikka kuntoutusrahain (611/1991) mukaiseen kuntoutusrahaan on päättynyt.

22 §

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Ennen kuin kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkehakemus hylätään, eläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

23 §

Työkyvyttömyysetuudet

Työntekijällä on oikeus alentuneen työkyvyn perusteella työkyvyttömyyseläkkeeseen tai 25 §:ssä tarkoitettuun kuntoutustukseen 63 vuoden iän täyttämiseen saakka siten kuin tässä laissa säädetään. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi ja kuntoutustuki määräajaksi.

24 §

Työkyvyttömyyseläke

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyt-

21 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen kuntoutusrahan aikana

Oikeutta 24 §:n 1—3 momentissa tarkoitettuun työkyvyttömyyseläkkeeseen ei ole ilman pätevää syytä ennen kuin oikeus työeläkelain taikka *Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005)* mukaiseen kuntoutusrahaan on päättynyt.

22 §

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Ennen kuin kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. *Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.*

23 §

Työkyvyttömyysetuudet

Työntekijällä on oikeus *heikentyneen* työkyvyn perusteella työkyvyttömyyseläkkeeseen tai 25 §:ssä tarkoitettuun kuntoutustukseen 63 vuoden iän täyttämiseen saakka siten kuin tässä laissa säädetään. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi ja kuntoutustuki määräajaksi.

24 §

Työkyvyttömyyseläke

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyt-

tömyyseläkettä:

2) jos hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida alentuneen vähintään kahdella viidesosalla ja työkyvyn alentumisen tai 1 kohdan mukaisen työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan; taikka

Edellä 1 momentin 2 kohdan mukaista työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työkyvyn alenemisen arvioinnissa huomioon otettavista tekijöistä, sellaisen 60 vuotta täyttäneen työntekijän työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa, jonka ansiotyöura on pitkä, otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työnteon jatkamisen kohtuuttomaksi.

26 §

Täysi- ja osatyökyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, joka on tullut kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä tai jonka työkyky on alentunut 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla vähintään kolmella viidesosalla. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

tömyyseläkettä:

2) jos hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida *heikentyneen* vähintään kahdella viidesosalla ja työkyvyn *heikentymisen* tai 1 kohdan mukaisen työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan; taikka

Edellä 1 momentin 2 kohdan mukaista työkyvyn *heikentymistä* arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja *sellaisella* saatavissa olevalla työllä, *jota työntekijän* voidaan kohtuudella edellyttää *tekevän*. *Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat*. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työkyvyn *heikentymisen* arvioinnissa huomioon otettavista tekijöistä, sellaisen 60 vuotta täyttäneen työntekijän työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa, jonka ansiotyöura on pitkä, otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työnteon jatkamisen kohtuuttomaksi.

26 §

Täysi- ja osatyökyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, joka on tullut kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä tai jonka työkyky on *heikentynyt* 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla vähintään kolmella viidesosalla. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

27 §

Työkyvyttömyyseläkkeen eväminen tai vähentäminen

Työkyvyttömyyseläkettä ei myönnetä tai sen määrää vähennetään, jos työntekijä on aiheuttanut työkyvyttömyyden tahallaan.

Työkyvyttömyyseläkettä voidaan vähentää myös, jos työntekijä on aiheuttanut työkyvyttömyyden törkeällä tuottamuksella tai saanut sairautensa, vikansa tai vammansa rikollisella teolla taikka jos hän ei ole ilman hyväksyttävää syytä suostunut kunnallisen eläkelaitoksen määräämään ja kustantamaan tutkimukseen tai lääkärin määräämään hoitoon. Samoin voidaan eläkettä vähentää, jos työkyvyttömyys aiheutuu alkoholin tai muiden päihdyttävien aineiden väärinkäytännistä ja työntekijä kieltäytyy hakeutumasta hoitoon, jonka eläkelaitos kustantaa.

28 §

Työkyvyn muutoksen vaikutus

Työkyvyn muuttumista ja palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon eläkkeensaajan työansioissa tapahtuneet muutokset. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta eikä ansiorajan ylitys ole tilapäistä.

Jos työansio on vähintään 40 prosenttia, mutta enintään 60 prosenttia 2 momentissa tarkoitettua keskiansiosta, eläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työansio on yli 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työ-

27 §

Selvitys työkyvyttömyyden jatkumisesta

Jos kunnallisella eläkelaitoksella on perusteltua syytä olettaa, että eläkkeensaajan työkyky on palautunut, eläkkeensaaja on velvollinen käymään eläkelaitoksen määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämistä varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Eläkelaitoksen on tällöin korvattava tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

28 §

Työkyvyn muutoksen vaikutus

Työkyvyn muuttumista ja palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon eläkkeensaajan työnansioissa tapahtuneet muutokset. Työntekijällä ei ole oikeutta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta, eikä osatyökyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta.

(3 mom. kumotaan)

(4 mom. kumotaan)

hön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 17 §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

29 §

Työkyvyttömyyseläkkeen tarkistaminen, lakkauttaminen tai keskeyttäminen

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää tai lakkauttaa, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä. Kuntoutusraha voidaan lakkauttaa, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta 1 momentissa ja 28 §:ssä säädetyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeytysajankohdasta lukien.

30 §

Työhönsijoittumisraha

Työntekijälle, jolle myönnetty tulevan ajan eläkettä sisältävä kuntoutustuki on lakkautettu, voidaan myöntää työhönsijoittumista varten eläkkeen määräistä työhönsijoit-

29 §

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta. Kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus voidaan lakkauttaa, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 17 §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta ja siten korotettuna kuin 46 §:ssä säädetään.

30 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja:

1) on ansiotyössä ja tästä työstä saadut

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tumisrahaa enintään kolmen kuukauden ajaksi. Jos hänelle myönnetään myöhemmin eläkettä samalle ajalle, työhönsijoittumisraha vähennetään eläkkeestä.

ansiot ovat tilapäisesti yli 28 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ansiorajojen;

2) ei suostu eläkelaitoksen 27 §:n mukaan määräämään tutkimukseen, ei kuitenkaan, jos kieltäytymiseen on hyväksyttävä syy;

3) ei toimita 27 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen tuloksia eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa; tai

4) kieltäytyy eläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta tai koulutuksesta ilman pätevää syytä.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta 1 momentissa taikka 28 tai 29 §:ssä säädetyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeytysajankohdasta lukien.

32 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi ja oikeus eläkkeen aikana karttuneeseen uuteen eläkkeeseen

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Tällöin osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus hakemuksesta aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien edellyttäen, ettei työntekijä ole enää siinä palvelussuhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle, tai siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä myönnetään sellainen uusi eläke, johon ei sovelleta 60 §:n säännöksiä.

32 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi ja oikeus eläkkeen aikana karttuneeseen uuteen eläkkeeseen

Eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta.

4 luku

Eläkkeiden ja muiden etuuksien määräytyminen

40 §

Karttumisprosentit

Kun eläkettä lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 osaa 1—3 momentissa mainitusta määrästä. Jos kalenterivuoden aikana maksetuista työansioista karttuu eläkettä 1 momentin perusteella eri karttumisprosenttien mukaan, vuoden karttumisprosentti saadaan laskemalla kuukautta kohden laskettujen karttumisprosenttien keskiarvo kuukausilta vuoden alusta tai aikaisemman eläkkeen päättymisestä vuoden loppuun, enintään kuitenkin eläkkeen alkamiseen ja kertomalla tämä luvulla 12.

41 §

Eläkkeen karttuminen luottamustoimista

Luottamushenkilölle karttuu eläkettä jokaiselta kalenterivuodelta ansionmenetyksen korvauksista ja määräajalta maksetuista erillisistä palkkioista, joita jäsenyhteisö

40 §

Karttumisprosentit

Kun eläkettä lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 osaa 1—3 ja 5 momentissa mainitusta määrästä. Jos kalenterivuoden aikana maksetuista työansioista karttuu eläkettä 1 momentin perusteella eri karttumisprosenttien mukaan, vuoden karttumisprosentti saadaan laskemalla kuukautta kohden laskettujen karttumisprosenttien keskiarvo kuukausilta vuoden alusta tai aikaisemman eläkkeen päättymisestä vuoden loppuun, enintään kuitenkin eläkkeen alkamiseen ja kertomalla tämä luvulla 12.

Jos työntekijä 53 vuotta täytettyään työskentelee Suomen ulkopuolisessa maassa, jossa sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä EY:n sosiaaliturva-asetus, laskennalliseen eläkkeeseen, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maassa työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi (teoreettinen eläke), lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittuun työansioiden perusteella.

(41 § kumotaan)

on hänelle kunakin kalenterivuonna maksanut.

43 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia työntekijälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista ja yhteensovitetuista työeläkkeistä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan karttuneesta eläkkeestä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain perusteella ja tässä tarkoitettu rajausta vähentää osa-aikaeläkettä, tehdään vähennys näiden lakien kesken niiden mukaan vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa. Tällaiseen eläkkeeseen voidaan rinnastaa vieraassa valtiossa tai kansainvälisen järjestön palveluksessa karttunut vastaava etuus. Jollei mainitusta etuudesta saada tietoa, enimmäismäärää laskettaessa huomioon otettavana eläkkeenä voidaan käyttää sellaista teoreettista eläkettä, joka viranhaltijalle tai työntekijälle olisi karttunut, jos hänen vieraassa valtiossa työskentelyyn perustuva vakuutusajankaus olisi ollut tämän lain alasta palvelusta.

44 §

Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka merkittävästi poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä.

43 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia työntekijälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista ja 76 §:n mukaisesti vähennyistä työeläkkeistä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan karttuneesta eläkkeestä. Tällaiseen eläkkeeseen rinnastetaan EY:n sosiaaliturva-asetusta soveltavassa ja Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen tehneessä maassa karttunut vastaava etuus. Jollei tällaisesta etuudesta saada tietoa, enimmäismäärää laskettaessa huomioon otettavana eläkkeenä voidaan käyttää sellaista teoreettista eläkettä, joka työntekijälle olisi karttunut, jos hänen vieraassa valtiossa työskentelyyn perustuva vakuutusajankaus olisi ollut tämän lain alasta palvelusta. Osa-aikaeläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä 76 §:ssä tarkoitettua päivärahaa tai ansionmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osa-aikaeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain perusteella ja tässä tarkoitettu rajausta vähentää osa-aikaeläkettä, tehdään vähennys näiden lakien kesken niiden mukaan vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

44 §

Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä, taikka osa-

aikaeläkkeen saajalle myönnetään muun työeläkelain mukainen uusi osa-aikaeläke.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään 76 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä.

Kun osa-aikaeläke lasketaan uudelleen, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

45 §

Kuntoutusrahan määrä

Jos työntekijä on kokonaan estynyt tekevästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi, kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärä, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna kuntoutustapahtumapäivänä korotettuna 33 prosentilla. Jos hakijan työeläkelain piiriin kuuluva työskentely jatkuu vielä sen jälkeen, kun hän on saanut päätöksen oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen, tässä momentissa tarkoitettuna ajankohtana pidetään kuntoutustoimenpiteen alkamista edeltävää päivää.

Jos työntekijä ammatillisen kuntoutuksen aikana ansaitsee enemmän kuin puolet siitä eläkkeen perusteena olevasta ansiosta, jonka perusteella 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen tulevan ajan eläkkeenosa lasketaan, kuntoutusrahan määrä on puolet 1 momentissa tarkoitettua täyden kuntoutusrahan määrästä.

45 §

Kuntoutusrahan määrä

Jos työntekijä on kokonaan estynyt tekevästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi, kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille.

Jos työntekijä on jäänyt sairauslomalle palvelussuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa, kuntoutusraha on kuitenkin yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi sairausloman alkaessa.

Jos työntekijä ammatillisen kuntoutuksen aikana ansaitsee enemmän kuin puolet vakiintuneesta ansiosta, jonka perusteella 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen tulevan

ajan eläkkeenosa lasketaan, kuntoutusrahan määrä on puolet 1 momentissa tarkoitettujen täyden kuntoutusrahan määrästä.

46 §

Kuntoutuskorotuksen määrä

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen *yhteensovitusta* määrästä.

46 §

Kuntoutuskorotuksen määrä

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen ja työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

47 §

Harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen määrä

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus on työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen, eikä siihen makseta kuntoutuskorotusta. *Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta voidaan maksaa enintään kuudelta kuukaudelta. Harkinnanvarainen kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä.*

47 §

Harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen määrä

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus on työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen, eikä siihen makseta kuntoutuskorotusta.

48 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 40 §:n mukaan. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä eläkkeestä.

48 §

Työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on 40 §:n mukaan määräytyvän eläkkeen ja 53 ja 54 §:n mukaisen tulevan ajan eläkeosan yhteismäärä. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä eläkkeestä.

49 §

Työttömyyseläkkeen määrä

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke,

49 §

Työttömyyseläkkeen määrä

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke,

joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tulevan ajan eläkettä laskettaessa sovelletaan kuitenkin 53—58 ja 68—72 §:ää sellaisena kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulevan ajan eläkettä.

52 §

Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne jäljempänä 1—9 kohdassa mainitut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä. Edellytyksenä on, että työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työeläkelain mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelain mukaista muuta eläkettä kuin perhe-eläkettä. Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio edellyttäen, että päivärahaa on saatu joko työttömyysturvalaissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrittäjänä, siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

7) työeläkelain taikka kuntoutusrahalain (611/1991) mukaisen kuntoutusrahan tai ta-

joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tulevan ajan eläkettä laskettaessa sovelletaan kuitenkin 53—58 ja 68—72 §:ää sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004 ja siten, että työttömyyseläkkeen eläketapahtumana pidetään 31 päivää joulukuuta 2006. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulevan ajan eläkettä.

52 §

Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne 1—9 kohdassa mainitut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun. Palkattomat ajat oikeuttavat eläkkeeseen, jos työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työeläkelain mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelain mukaista muuta eläkettä kuin osa-aikatai perhe-eläkettä. Palkattoman ajan perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuus aika kohdentuu. Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio siltä osin kuin päivärahaa on saatu 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä;

7) työeläkelain tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuk-

paturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetyksen korvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle;

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, 1—3 momentissa mainituista ansioista karttuneen eläkkeen osan käsittelee ja ratkaisee 7 luvussa tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, työntekijäin eläkelain 10 d §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkelaitos tai jos työntekijällä ei ole yksityisten eläkelakien mukaan vakuutettuja työnansioita, se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Vastuu näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään.

53 §

Tuleva aika

Tulevan ajan ansiota määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluaikaan kohdistuva 52 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo tarkistettuna palkkakertomella.

sista annetun lain mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetyksen korvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan, *osasairauspäivärahan* ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle;

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta. *Momentin 8 kohdassa tarkoitettu osasairauspäivärahan perusteena oleva työtulo on kuitenkin puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta.*

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, 1—3 momentissa mainituista ansioista karttuneen eläkkeen osan käsittelee ja ratkaisee 7 luvussa tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai, jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, *työntekijän eläkelain 106 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkelaitos*, tai jos työntekijällä ei ole yksityisten alojen eläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita, se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Vastuu näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin *työntekijän eläkelain 178 §:ssä säädetään.*

53 §

Tuleva aika

Tulevan ajan ansiota määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluaikaan kohdistuva 52 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo *kuitenkin siten, että äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan*

Jos työntekijä on tarkasteluaikana saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruista työvoimapolitiittista koulutustukea tai koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista perustukea, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruusena.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluaikana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoidon vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt.

54 §

Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa

Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluaika on sen estämättä, mitä 53 §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden päättymisen välinen aika, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluaikana saatujen 71 §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä.

perusteena oleva tulo otetaan huomioon pykälän 2 momentissa mainitun suuruusena.

Jos työntekijä on tarkasteluaikana saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, työmarkkinatukea tai peruspäivärahan suuruista koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea perustukena, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruusena.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluaikana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoidon vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. *Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.*

54 §

Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa

Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluaika on sen estämättä, mitä 53 §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden päättymisen välinen aika, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluaikana saatujen 71 §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä, *kuitenkin enintään 60:llä.*

55 §

Tulevan ajan ansion jakaantuminen

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus 53 §:n 2—4 ja 6 momentissa ja 54 §:n 1 ja 2 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin tämän lain alaisten työansioiden osuus on kaikkien työeläkelakien alaisten ansioiden yhteismäärästä 53 §:n 2 momentin ja 54 §:n 2 momentin mukaisena tarkasteluaikana

59 §

Eläkkeelläoloajan lukeminen eläkeajaksi

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella eläkettä, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jolta hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä. *Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan lasketa aikaa, jolta 28 §:n 2 momentin mukaan ei ole oikeutta eläkkeeseen.* Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansioista, joka vastaa tämän lain mukaisten työansioiden määrää kaikkien työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä.

68 §

Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalais-

55 §

Tulevan ajan ansion jakaantuminen

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin tämän lain alaisten työansioiden osuus on kaikkien työeläkelakien alaisten ansioiden yhteismäärästä 53 ja 54 §:n mukaisena tarkasteluaikana.

59 §

Eläkkeelläoloajan lukeminen eläkeajaksi

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta, käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansioista, joka vastaa tämän lain mukaisten työansioiden määrää kaikkien työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä.

Jos työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä aiheettomasti, uutta eläkettä laskettaessa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi tätä eläkkeelläoloaikaa.

68 §

Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkka-

sa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (*sijaismaksaja*).

Jos työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi:

1) yleisöltä saatavilla maksuilla tai lunastuksilla; tai

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettuna sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovittun palkan sijasta, luetaan myös tällainen tulo eläkkeen perusteena olevaan työansioon; *edellä 1 kohdassa mainitut maksut luetaan jäsenyhteisön vahvistamien perusteiden mukaisesti.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei kuitenkaan pidetä muun muassa:

9) henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta; *eikä*

10) eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voittonjakona tai käteisenä voittopalkkiona, edellyttäen että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työ sopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä.

turvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (*sijaismaksaja*). *Luottamushenkilön työansiona pidetään ansionmenetyksen korvauksia ja määräajalta maksettuja erillisiä palkkioita.*

Jos työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi:

1) yleisöltä saatavilla maksuilla tai lunastuksilla, *jotka otetaan huomioon samansuuruksina kuin viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä; taikka*

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettuna sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovittun palkan sijasta, luetaan myös tällainen tulo eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei kuitenkaan pidetä muun muassa:

9) henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä, tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

10) eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voittonjakona tai käteisenä voittopalkkiona, edellyttäen että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työ sopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen palkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; *eikä*

11) *yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.*

Kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon kunnan virkatehtävistä suorittamien palkkausetujen lisäksi eläinlääkärin

eläimen omistajilta tai haltijoilta periminä eläinlääkintähuoltolain (685/1990) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuina palkkioina lain 7 §:ssä tarkoitetun kunnan toimielimen vuosittain vahvistama rahamäärä siten kuin eläinlääkintähuoltolain nojalla säädetään.

69 §

Palkansaajien eläkemaksun vähentäminen

Palkansaajien eläkemaksua vähennettäessä sovelletaan soveltuvin osin, mitä työntekijäin eläkelain 7 a §:ssä säädetään. Vastaava vähennys tehdään myös eläinlääkärien muilta kuin jäsenyhteisöiltä saamista eläinlääkintähuoltolain (685/1990) 14 §:n 1 momentin mukaan eläkepalkassa huomioon otettavista palkkioista.

69 §

Palkansaajien eläkemaksun vähentäminen

Vastaava vähennys tehdään myös eläinlääkärien muilta kuin jäsenyhteisöiltä saamista 68 §:n 6 momentin mukaan eläkepalkassa huomioon otettavista palkkioista.

70 §

Eläkkeen karttuminen eläketapahtumavuodelta

Jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeavat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosentilla, ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään, vaan eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain alaisista ansiosta.

70 §

Eläkkeen karttuminen eläketapahtumavuodelta

Jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeavat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosenttia tai jos työntekijällä on eläketapahtumavuonna 52 §:ssä tarkoitettuja eläkkeeseen oikeuttavia etuuksia, ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään, vaan eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain alaisista ansiosta.

71 §

Palkkakerroin

Tässä laissa säädetty ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden ansio tarkistetaan kertoimella, josta säädetään työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä (palkkakerroin).

71 §

Palkkakerroin

Tässä laissa säädetty ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden ansio tarkistetaan kertoimella, josta säädetään työntekijän eläkelain 96, 97 ja 100 §:ssä (palkkakerroin).

72 §

Ikäkorotus

Työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertoimella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkettä tai kuntoutustukea on maksettu yhteensä viideltä täydeltä kalenterivuodelta. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24—26 vuotta korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Iän ollessa yli 55 vuotta korotusta ei tehdä.

72 §

Ikäkorotus

Työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertoimella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä *eläkkeen tai kuntoutustuen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta*. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24—26 vuotta korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Iän ollessa yli 55 vuotta korotusta ei tehdä. *Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.*

73 §

Elinaikakerroin

Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijäin eläkelain 7 h §:n nojalla vuosittain vahvistamaa kerrointa.

73 §

Elinaikakerroin

Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain *työntekijän eläkelain 83 §:n* nojalla vahvistamaa kerrointa.

76 §

Yhteensovitus

Tämän lain mukainen eläke yhteensovitaan vähentämällä eläkkeestä seuraavat etuudet:

Jos työntekijälle myönnetään vanhuuseläke 13 §:n mukaisesti 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen, yhteensovitus toimitetaan vastaten 68 vuoden ikää.

Jos työntekijällä on oikeus 1 momentissa mainittuun etuuteen, tämän lain mukaisena eläkkeenä maksetaan kaikkien jäljempänä 4 momentissa tarkoitettujen peruseläkkeiden yhteismäärän ja 1 momentissa mainitun etuuden erotuksesta yhtä suuri osa kuin tä-

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

(2 mom. kumotaan)

Jos työntekijällä on oikeus 1 momentissa mainittuun etuuteen, tämän lain mukaisena eläkkeenä maksetaan kaikkien *työeläkkeiden* yhteismäärän ja 1 momentissa mainitun etuuden erotuksesta yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on kaikista työ-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

män lain mukainen eläke on kaikista peruseläkkeistä.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuja peruseläkkeitä ovat työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitut eläkkeet.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, eläkettä yhteensovittaessa ei oteta huomioon tapaturmavakuutuslakiin, liikennevakuutuslakiin tai sotilasvammalakiin perustuvaa sellaista korvausta, jota työntekijä on saanut vähintään kolmen vuoden ajan ennen eläketapahtumaa, siltä osin kuin korvaus ei ylitä eläketapahtumaa edeltänyttä tasoa vastaavaa korvausta eikä tällaiseen korvaukseen perustuvaa perhe-eläkettä. Uutena eläketapahtumana ei tällöin pidetä työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi, osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttumista työttömyyseläkkeeksi, työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi eikä oikeuden syntymistä perhe-eläkkeen saamiseen eläkkeensaajan jälkeen. Niin ikään ei oteta eläkkeitä yhteensovittaessa huomioon sellaista sotilasvammalain mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939—1945 sodissa saatuun vammaan.

Yhteensovituksessa otetaan huomioon myös 1 momentissa tarkoitettua etuutta vastaava vieraan valtion maksama etuus. Jos työntekijän eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika kahden tai useamman valtion eläkelainsäädännön mukaan, tulevan ajan päällekkäisyys estetään ottamalla huomioon 4 momentissa tarkoitettua etuutta vastaava vieraan valtion etuus tulevan ajan osalta silloin, kun on kysymys sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, tai Suomea velvoittavien sosiaaliturvasopimusten alaisesta etuudesta.

eläkkeistä.

(4 mom. kumotan)

(5 mom. kumotaan)

Ensisijaisena etuutena pidetään myös 1 momentissa tarkoitettua etuutta vastaavaa muusta valtiosta maksettavaa etuutta. Jos työntekijän eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika kahden tai useamman EY:n sosiaaliturva-asetusta soveltavan valtion taikka sellaisen valtion eläkelainsäädännön mukaan, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus, tulevan ajan päällekkäisyys estetään siten, että tulevaa aikaa myönnetään tämän lain mukaan siinä suhteessa kuin työntekijän työeläkelakien mukainen vakuutusaika on kaikkien tulevan ajan myöntävien maiden vakuutusaikaan.

77 §

Eläkkeiden uudelleen yhteensovitus

Edellä 76 §:ssä tarkoitettu yhteensovitus tehdään uudelleen, jos:

3) eläkkeensaajalle myönnetään 76 §:n 6 momentissa tarkoitettu yhteensovituksessa huomioon otettava etuus; tai

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahaa ei kuitenkaan yhteensoviteta silloin, kun se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen saajalle ja se perustuu osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneeseen tapaturmaan.

Yhteensovitusta ei tehdä uudelleen, jos 1 momentissa tarkoitettu etuus myönnetään tai jos se muuttuu lyhyemmäksi ajaksi kuin neljäksi kuukaudeksi luettuna etuuden alkamisesta tai muuttumisesta.

Yhteensovitus tehdään uudelleen siitä ajankohdasta, josta 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu etuus myönnetään tai josta sen määrä muuttuu, tai kun eläkelaitos saa tiedon 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden myöntämisestä tai muuttumisesta.

78 §

Indeksitarkistus

Eläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

5 luku

Perhe-eläke

83 §

Lapsi

Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen

77 §

Ensisijaisen etuuden muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Eläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

3) eläkkeensaajalle myönnetään 76 §:n 6 momentissa tarkoitettu etuus; tai

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahaa ei kuitenkaan vähennetä silloin, kun se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen saajalle ja se perustuu osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneeseen tapaturmaan.

Eläkkeen määrää ei tarkisteta, jos 1 momentissa tarkoitettu etuus myönnetään tai jos se muuttuu enintään neljän kuukauden ajaksi etuuden alkamisesta tai muuttumisesta laskettuna.

Eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu etuus myönnetään tai josta sen määrä muuttuu, tai siitä ajankohdasta, kun eläkelaitos saa tiedon 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden myöntämisestä tai muuttumisesta.

78 §

Indeksitarkistus

Eläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijän eläkelain 98 §:ssä säädetään.

83 §

Lapsi

Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

samanaikaisesti. Lapseneläkettä maksetaan aina lapsen oman vanhemman jälkeen.

samanaikaisesti. Lapseneläkettä maksetaan aina lapsen oman vanhemman jälkeen. *Jos kahden edunjättäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa.*

84 §

84 §

*Perhe-eläkkeen peruste**Perhe-eläkkeen peruste*

Jollei edunjättäjä saanut 1 momentissa mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, *jollei edunsaaja muuta selvitä.*

Jollei edunjättäjä saanut 1 momentissa mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 76 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen *yhteensovituksesta johtuvaa vähennystä.*

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 76 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

86 §

86 §

*Lapseneläkkeen määrä**Lapseneläkkeen määrä*

Jos edunsaajina on lapsia, joilla ei ole kumpaakaan vanhempaa, lapseneläkkeiden yhteismäärään lisätään 2/12 erikseen kummankin edunjättäjän eläkkeistä edellyttäen, että lesken- ja lapseneläkkeet eivät yhteensä ylitä edunjättäjän eläkkeen määrää. Jos lapsi saa lapseneläkettä muun edunjättäjän kuin vanhempansa jälkeen, määrätään lisäksi edunjättäjien eläkkeistä, joiden perusteella täysorpo lapsi saa lapseneläkkeensä. Lisä jaetaan edellä mainittujen täysorpojen lasten kesken tasan.

(3 mom. kumotaan)

87 §

Perhe-eläkkeen yhteensovitus

Perhe-eläkkeen yhteensovituksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 76 ja 77 §:ssä säädetään. Jos yhteensovitus tehdään uudelleen, otetaan 76 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtaa sovellettaessa huomioon siinä tarkoitettua etuutta vastaava perhe-eläke.

88 §

Leskeneläkkeen eläkesovitus

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken työeläkkeet (eläkesovitus). Työntekijän eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) ja yrittäjien eläkelain (468/1969) mukainen eläke otetaan eläkesovituksessa huomioon vähimmäisehtojen mukaisena ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Eläkesovituksessa voidaan ottaa huomioon myös mainittua eläkettä vastaava vieraasta valtiosta tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella leskelle maksettava edellä tarkoitettua eläkettä vastaava etuus.

Jos leski on edunjäntäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, eläkesovitus tehdään edunjäntäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Muussa tapauksessa eläkesovitus tehdään edunjäntäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Jos kuitenkin edunjäntäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi, jolla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjäntäjän jälkeen, eläkesovitusta ei tehdä ennen kuin lapsi tai, jos lapseneläkkeeseen oikeuttavia lapsia on useampia, nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken ansioihin perustuvana eläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen

87 §

Perhe-eläkkeestä vähennettävät etuudet

Perhe-eläkkeestä vähennetään 76 §:ssä tarkoitettuja etuuksia vastaava perhe-eläke tai korvaus. Perhe-eläkkeen määrä laskeetaan uudelleen, jos edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai työeläkelakien mukainen perhe-eläke ja tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä 76 ja 77 §:ssä säädetään.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken työeläkkeet. *Lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 76 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.*

Jos leski on edunjäntäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, *vähennys* tehdään edunjäntäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Muussa tapauksessa *leskeneläkkeen vähennys* tehdään edunjäntäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Jos kuitenkin edunjäntäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi, jolla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjäntäjän jälkeen, *leskeneläkkeen vähennystä* ei tehdä ennen kuin lapsi tai, jos lapseneläkkeeseen oikeuttavia lapsia on useampia, nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken *työeläkkeenä* pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyys-

työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Näin menetellään myös vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön palveluksessa ansaitun vastaavan etuuden osalta. Jollei mainitusta etuudesta saada tietoa, mainittuna lesken ansiotyöhön perustuvana eläkkeenä voidaan pitää sellaista teoreettista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen vieraassa valtiossa työskentelyyn tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuva vakuutus-aikansa olisi tämän lain alaista palvelusta.

eläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla taikka ollut Euroopan yhteisöjen toimieliimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelyyn taikka Euroopan yhteisöjen toimieliimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajansa luetta-va työskentely olisi tämän lain alaista.

Jos eläkelaitos antaa tiedon lesken laskennallisen eläkkeen määrästä muulle eläkelaitokselle muun eläkelain mukaisen leskeneläkkeen määräämistä varten, leskellä on oikeus pyynnöstä saada eläkelaitokselta päätös laskennallisen eläkkeen määrästä.

89 §

Eläkesovitusperuste

Eläkesovituksessa vähennetään leskeneläkettä, jos lesken 88 §:ssä tarkoitettujen eläkkeiden ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 84 §:n mukaisesti laskettu eläke ja työeläkelakiin perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 324,77 euroa.

Eläkesovituksesta johtuva vähennys on 50 prosenttia lesken 88 §:ssä tarkoitettujen eläkkeiden ja eläkesovitusperusteen erotuksesta. Jos leskellä on oikeus saada myös muuta kuin tämän lain mukaista työeläkelain mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, vähennetään tämän lain mukaisesta leskeneläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitettusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista sanotuista perhe-eläkkeistä.

Jos lesken 88 §:ssä tarkoitettua eläkettä

89 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 88 §:ssä tarkoitettujen eläkkeiden ylittävät eläkkeiden vähennyksen perusteen. *Eläkkeen vähennyksen peruste* on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 84 §:n mukaisesti laskettu eläke ja työeläkelakiin perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. *Vähennyksen peruste* on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa vähennyksen peruste on 324,77 euroa.

Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 88 §:ssä tarkoitettujen eläkkeiden ja eläkkeiden vähennyksen perusteen erotuksesta. Jos leskellä on oikeus saada myös muuta kuin tämän lain mukaista työeläkelain mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, vähennetään tämän lain mukaisesta leskeneläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitettusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista sanotuista perhe-eläkkeistä.

Eläkkeen vähennyksen perustetta määrät-

on vähennetty tapaturmavakuutuslain (608/1948) säännöksiin perustuvan päivärahan tai tapaturmaeläkkeen, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnetyn omaan vammaan perustuvan jatkuvan korvauksen tai sotilasvammalain (404/1948) nojalla myönnetyn elinkoron vuoksi, jätetään tämä vähennys huomioon ottamatta eläkesovitusta tehtäessä.

90 §

Poikkeuksellinen eläkesovitus

Jos leskellä ei ole oikeutta saada työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä, otetaan eläkesovituksessa lesken hakemuksesta eläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke. Edellytyksenä on kuitenkin, että sanotut ansiotulot ja etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään neljänneksen pienemmät kuin lesken 88 §:n mukaisesti määrätty eläke.

Leskeneläkkeen määrä voidaan myös hakemuksesta tarkistaa, jos lesken olosuhteissa tapahtuu viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta muutos, jonka vuoksi 1 momentissa mainittu edellytys täyttyy. Eläkesovitusta ei kuitenkaan tehdä todellisten tulojen perusteella ennen kuin olosuhteiden muutos on kestänyt vähintään kuusi kuukautta. Jos lesken ansiotaso on vaihdellut, keskiansio lasketaan sanotun kuuden kuukauden ajalta tai kuuden kuukauden ajalta ennen hakemusta, jos se on tehty yli kuuden kuukauden kuluttua olosuhteiden muutoksesta ja muutoksen katsotaan tapahtuneen tämän takautuvan jakson alussa. Näin tarkistettua leskeneläkettä maksetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta lukien, kuitenkin takautuvasti enintään kuudelta kuukau-

täessä otetaan huomioon 1 momentissa mainittuja työeläkkeitä vastaava ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 88 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

90 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaan työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 88 §:n mukaisesti määrätty eläke.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu keskimääräinen ansiotulo lasketaan lesken kuudelta kuukaudelta ennen hakemuksen tekemistä saamista ansioista, ja eläkkeen vähentäminen 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tehdään aikaisintaan tämän takautuvan jakson alusta.

delta ennen hakemusta.

Edellä 1 ja 2 momentin mukaan määrättyä leskeneläkettä maksetaan kahden vuoden ajan. Sen jälkeen leskeneläke määrätään hakemuksesta uudelleen tämän pykälän mukaisesti kahden vuoden ajaksi kerrallaan, jos edellytykset tähän ovat edelleen olemassa.

(3 mom. kumotaan)

91 §

Uusi eläkesovitus

Sen lisäksi mitä 90 §:ssä säädetään, eläkesovitus tehdään uudelleen vain, jos leskelle myönnetään 88 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä. Tällöin käytetään samaa eläkesovitusperustetta kuin eläkesovitusta ensimmäistä kertaa tehtäessä.

91 §

Leskeneläkkeen tarkistus

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 90 §:n 1 momentissa tarkoitettujen edellytykset eivät enää täyty. Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

94 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi, vaikka selvitystä edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää, mutta on todennäköistä, että edunjättäjä on kuollut.

94 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Jos edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

Kun perhe-eläke myönnetään määräajaksi 1 momentin mukaisesti, edunjättäjän työeläke lakkautetaan perhe-eläkkeen alkamispäivästä.

95 §

Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta. *Jos uusi avioliitto purkautuu viiden vuoden kuluessa eikä*

95 §

Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta.

leskellä ole oikeutta leskeneläkkeeseen tämän avioliiton perusteella, lakkautettua leskeneläkettä aletaan hakemuksesta maksaa uudelleen. Eläkkeen uudelleen maksaminen ei koske edunjättäjän entistä puolisoa.

96 §

Leskeneläkkeen maksaminen kertasuorituksena

Leskelle, jonka leskeneläke 95 §:n 1 momentin mukaan lakkautetaan, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut. Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä tai, jos eläkelaitos toimii 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, sen maksamaa eläkkeiden yhteismäärää kuukaudessa. *Jos lakkautettua leskeneläkettä aletaan maksaa uudelleen, eläkkeestä vähennetään maksetun kertasuorituksen määrä siten, että kulloinkin maksettavasta eläke-erästä vähennetään kolmannes enintään yhdeksän vuoden ajan. Saman edunjättäjän jälkeen kertasuoritus maksetaan vain kerran.*

97 §

Perhe-eläkkeen uudelleen laskeminen

Perhe-eläkkeen määrä lasketaan uudelleen, kun leski tai lapsi lakkaa olemasta edunsaajana, edunsaajien lukumäärä muuttuu tai jos edunsaajana olevasta lapsesta tulee 86 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla täysorpo. Perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos perhe-eläkkeen suorittaminen on joltakin edunsaajalta keskeytettävä tai perhe-eläkettä on joltakin edunsaajalta vähennettävä, keskeyttäminen tai vähentäminen kohdistuu hänen osaansa perhe-eläkkeestä.

96 §

Leskeneläkkeen maksaminen kertasuorituksena

Leskelle, jonka leskeneläke 95 §:n 1 momentin mukaan lakkautetaan, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut. Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä tai, jos eläkelaitos toimii 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, sen maksamaa eläkkeiden yhteismäärää kuukaudessa.

97 §

Perhe-eläkkeen uudelleen laskeminen

Perhe-eläkkeen määrä lasketaan uudelleen, kun leski tai lapsi lakkaa olemasta edunsaajana tai edunsaajien lukumäärä muuttuu. Perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan myös, kun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 72 §:n 2 momentin mukaisesti kertakorotus. Tällöin perhe-eläke tarkistetaan samasta ajasta.

kohdasta kuin kertakorvaus lisätään.

Jos perhe-eläkkeen suorittaminen on joltakulta edunsaajalta keskeytetty tai perhe-eläkettä on joltakulta edunsaajalta vähennettävä, keskeyttäminen tai vähentäminen kohdistuu hänen osaansa perhe-eläkkeestä.

6 luku

Eläkkeen hakeminen ja ennakkopäätökset

98 §

Eläkkeen hakeminen

Eläkehakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jona se on saapunut kunnalliselle eläkelaitokselle, jollekin työeläkelaiassa mainitulle eläketurvasta huolehtivalle viranomaiselle tai eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle tai Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle.

98 §

Eläkkeen hakeminen

Eläkehakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jona se on saapunut kunnalliselle eläkelaitokselle, jollekin työeläkelaiassa mainitulle eläketurvasta huolehtivalle viranomaiselle tai eläkelaitokselle tai Eläketurvakeskukselle *taikka eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen sitä varten valtuuttamalle asiamiehelle.*

Tarkemmat säännökset eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista annetaan tarvittaessa sisäasianministeriön asetuksella.

99 §

Selvitys terveydentilasta

Työkyvyttömyyseläkkeen hakija tai saaja on velvollinen eläkelaitoksen määräyksestä käymään työkyvyttömyyden selvittämiseksi eläkelaitoksen nimeämän lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetun ammattihenkilön luona tai eläkelaitoksen osoittamassa potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa terveydenhuollon toimintayksikössä. Eläkelaitoksen on tällöin korvattava tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset, joihin luetaan myös kohtuulliset matkakustan-

99 §

Selvitys terveydentilasta

Työkyvyttömyyseläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen määräyksestä käymään *työkyvyn heikentymisen* selvittämiseksi *tutkittavana* eläkelaitoksen nimeämän *laillistetun* lääkärin luona tai eläkelaitoksen *osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa.* Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan hakijalle tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytävissä olevan selvityksen nojalla.

nukset ja kohtuullinen matkapäiväraha toiselle paikkakunnalle määräyksen mukaan tehdystä matkasta. Jos hakija tai saaja ilman hyväksyttävää syytä jättää edellä tarkoitetun määräyksen noudattamatta, hakemuksen käsittely voidaan määrätä raukeamaan.

100 §

Päätöksenteko ja päätöksen tiedoksiantaminen

Kunnallinen eläkelaitos antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen kirjeellä.

100 §

Päätöksenteko ja päätöksen tiedoksiantaminen

Kunnallinen eläkelaitos antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle *kirjeellä* hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen *tai antaa sen tiedoksi koneellisesti siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Päätöksen koneellisesta allekirjoittamisesta on voimassa, mitä mainitussa laissa säädetään.*

7 luku

Viimeinen eläkelaitos

104 §

Tulevan ajan eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena

Jos *kuitenkin* eläkkeen määrää laskettaessa tuleva aika tai sitä vastaava ansio otetaan huomioon muun kuin viimeisen virka- tai työsuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, viimeinen eläkelaitos on sen estämättä, mitä 103 §:ssä säädetään, se julkisten tai yksityisten alojen eläkelaitos, missä tulevaa aikaa koskeva tai sitä vastaava eläketurva on järjestetty.

Jos eläkkeen määrää laskettaessa on tai olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio sekä tämän lain että muiden julkisten alojen eläkelakien tai yksityisten alojen eläkelakien mukaisissa eläkkeissä tai tällaisen eläkkeen jälkeen myönnetään uusi eläke, eläkkeen käsittelyyn ei sovelleta, mitä viimeisestä eläkelaitoksesta 103 §:ssä säädetään. Näin menetellään myös, kun

104 §

Työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä

Jos eläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon tuleva aika, viimeinen eläkelaitos on sen estämättä, mitä 103 §:ssä säädetään, se julkisten tai yksityisten alojen eläkelaitos, *jossa työntekijän eläketurva oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen.*

Mitä 1 momentissa ja 103 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos työntekijän eläketurva on järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen julkisten alojen eläkelaitoksessa ja työntekijällä on työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain (72/1956) mukaisia ansioita yhteensä vä-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osa-aikaeläke myönnetään samanaikaisesti sekä tämän lain että muiden julkisten alojen eläkelain tai yksityisten alojen eläkelain mukaisena. Kuitenkin perhe-eläkkeen käsittelyyn sovelletaan, mitä 103 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, vaikka perhe-eläkettä laskettaessa olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio sekä tämän lain että muiden julkisten alojen eläkelakien tai yksityisten alojen eläkelakien mukaisissa eläkkeissä.

hintään 12 566,70 euroa eläketapahtumavuotta edeltäneen kahden kalenterivuoden aikana. Mitä 1 momentissa ja 103 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen myöskään, jos työntekijällä on eläketapahtumavuonna alkanut jatkuva kunnallinen palvelus ja hänen eläketurvansa oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen yksityisten alojen eläkelaitoksessa tai muun julkisen alan eläkelaitoksessa.

Jos osa-aikaeläke myönnetään samanaikaisesti sekä tämän lain että muun julkisten alojen eläkelain tai yksityisten alojen eläkelain mukaisena, eläkkeen käsittelyyn ei sovelleta, mitä viimeisestä eläkelaitoksesta 103 §:ssä säädetään.

105 §

Neuvotteluvollisuus

Jos kunnallinen eläkelaitos tässä luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen 24 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja jos työntekijäin eläkelain 10 d §:n 1 momentissa tarkoitetun yksityisten alojen eläkelaitoksen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun rahamäärän kolminkertaisena, kunnallisen eläkelaitoksen on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen eläkelaitokselta arvio eläkkeenhakijan työkyvystä. Jos kunnallinen eläkelaitos ja yksityisten alojen eläkelaitos ovat tällöin eläkkeenhakijan työkyvyn arvioinnista eri mieltä, yksityisten alojen eläkelakien piiriin kuuluvaan eläketurvaan ei sovelleta, mitä viimeisestä eläkelaitoksesta 103 §:n 1 momentissa säädetään.

105 §

Neuvotteluvollisuus

Jos kunnallinen eläkelaitos tässä luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen 24 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja jos yksityisten alojen eläkelaitoksen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää 688,02 euroa, kunnallisen eläkelaitoksen on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen eläkelaitokselta arvio eläkkeenhakijan työkyvystä. Jos kunnallinen eläkelaitos ja yksityisten alojen eläkelaitos ovat tällöin eläkkeenhakijan työkyvyn arvioinnista eri mieltä, yksityisten alojen eläkelakien piiriin kuuluvaan eläketurvaan ei sovelleta, mitä viimeisestä eläkelaitoksesta 103 §:n 1 momentissa säädetään.

106 §

Eläkettä maksava eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena

Eläkettä tai luopumistukea maksavaa julkisten tai yksityisten alojen eläkelaitosta pidetään viimeisenä eläkelaitoksena silloinkin, kun eläkkeensaajalle myönnetään muu uusi eläke kuin työkyvyttömyyseläke. Kuitenkin työttömyys- tai osa-aikaeläkettä maksavaa eläkelaitosta pidetään viimeisenä eläkelaitoksena, kun eläkkeensaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke, jollei 104 §:n 2 momentista muuta johdu.

107 §

Tarkemmat säännökset viimeisestä eläkelaitoksesta

Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyihin kuuluvat eläkelaitokset voivat sopia, että viimeisen eläkelaitoksen järjestelyjä noudatetaan myös 104 §:n 2 momentissa ja 106 §:ssä säädetyissä tilanteissa. Eläkkeenhakijalle on ilmoitettava, missä eläkelaitoksessa hänen eläkeasiansa hoidetaan.

8 luku

Eläkkeen maksaminen

108 §

Eläkkeen maksaminen

Tämän lain mukainen eläke maksetaan eläkkeensaajalle, jolle se on myönnetty, jollei laissa säädetä toisin. *Eläkkeen maksamisesta sille, jolla on edunvalvoja, on soveltuvien osin voimassa, mitä holhoustoimes-*

106 §

Eläkettä maksava eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena

Eläkkeensaajalle vanhuus-, työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkettä maksavaa yksityisten tai julkisten alojen eläkelaitosta pidetään viimeisenä eläkelaitoksena silloin, kun eläkkeensaajalle myönnetään vanhuuseläke. Työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä maksavaa eläkelaitosta pidetään viimeisenä eläkelaitoksena myös silloin, kun eläkkeensaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke, jollei 104 §:n 2 momentista muuta johdu. Osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävää työkyvyttömyysasiaa käsiteltäessä viimeinen eläkelaitos määräytyy kuitenkin siten kuin 103 ja 104 §:ssä säädetään.

107 §

Tarkemmat säännökset viimeisestä eläkelaitoksesta

Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyihin kuuluvat eläkelaitokset voivat sopia, että viimeisen eläkelaitoksen järjestelyjä noudatetaan myös 104 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyissä tilanteissa tai muussa sellaisessa tilanteessa, jossa sitä ei lain säännöksen mukaan olisi noudatettava. Eläkkeenhakijalle on ilmoitettava, missä eläkelaitoksessa hänen eläkeasiansa hoidetaan.

108 §

Eläkkeen maksaminen

Tämän lain mukainen eläke maksetaan eläkkeensaajalle, jolle se on myönnetty, jollei laissa säädetä toisin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ta annetussa laissa (442/1999) säädetään. Alle 15-vuotiaan eläke maksetaan kuitenkin hänen edunvalvojalleen.

Eläke maksetaan kuukausittain kunnallisen eläkelaitoksen päättämänä aikana eläkkeensaajan ilmoittaman tai erityisestä syystä eläkelaitoksen määräämän rahalaitoksen välityksellä.

Eläke maksetaan kuukausittain kunnallisen eläkelaitoksen päättämänä aikana eläkkeensaajan ilmoittaman Suomessa toimivan rahalaitoksen välityksellä. Eläke voidaan maksaa myös eläkkeensaajan ulkomailla olevalle tilille.

110 §

Takautuva maksaminen ja eläkesaatavan vanhentuminen

Perhe-eläke voidaan maksaa takautuvasti vuoden ajalta ennen hakemuksen tekemistä ja työttömyyseläkettä tai osa-aikaeläkettä kuuden kuukauden ajalta ennen hakemuksen tekemistä. Pätevästä syystä perhe-eläke ja työttömyys- ja osa-aikaeläke voidaan maksaa tätä pitemmältäkin ajalta.

Tämän lain mukaisen etuuden saaminen vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä lukien, jona se olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään.

112 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä, aikaisintaan sen kalenterikuukauden alusta, joka ensiksi seuraa sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun päivärahan ensisijaisuusajan eli 150 ensimmäisen suorituspäivän ja tämän jälkeisten, sanotussa pykälässä tarkemmin säädettyjen viiden tai neljän täyden kalenterikuukauden jälkeen.

110 §

Takautuva maksaminen ja eläkesaatavan vanhentuminen

Perhe-eläke, osa-aikaeläke ja työttömyyseläke voidaan maksaa takautuvasti kuuden kuukauden ajalta ennen hakemuksen tekemistä. Pätevästä syystä perhe-eläke ja työttömyyseläke voidaan maksaa tätä pitemmältäkin ajalta.

Tämän lain mukaisen etuuden saaminen vanhentuu viiden vuoden kuluttua siitä päivästä, jona eläke olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

112 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan, jollei tässä pykälässä toisin säädetä, aikaisintaan sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun päivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttämistä, eläke laskeetaan työkyvyttömyyseläkkeenä, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin 1 momentin mukaista päivärahaa on maksettu 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä.

Edellä 2 momentissa mainitussa tilanteessa täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraha on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivärahan maksaminen lakkaa ensisijaisuusajana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty työeläkelain mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle maksetaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; tai

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa.

(3 mom. kumotaan)

114 §

Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä makseta takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen hakemuksen tekemistä.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta siltä ajalta, jolta eläkkeensaaja on saanut työeläkelain tai kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

114 §

Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä makseta takautuvasti pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen hakemuksen tekemistä.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta siltä ajalta, jolta eläkkeensaaja on saanut työeläkelain tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 112 §:n 2 momentin mukaisesti tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa tai osasairauspäivärahaa sairausvakuutuslain mukaan, maksetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän

115 §

Kertasuoritus

Kunnallinen eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena vanhuuseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen, jos eläkkeen määrä ennen 76 ja 77 §:n mukaista yhteensovitusta on pienempi kuin 12,72 euroa kuukaudessa. Jos eläkelaitos maksaa työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Niin ikään eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena 12,72 euroa pienemmän perhe-eläkkeen ja Suomesta lapselle maksettavan eläkkeen, joka maksetaan lapselle sosiaaliturva-asetuksen perusteella niiden etuuksien, joihin lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotuksena. Kertasuoritus lasketaan työntekijäin eläkelain 19

115 §

Kertasuoritus

Kunnallinen eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena vanhuuseläkkeen, perhe-eläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen, jos eläkkeen määrä ennen 76 ja 77 §:n mukaisen ensisijaisen etuuden vähentämistä on pienempi kuin 20 euroa kuukaudessa. Jos eläkelaitos maksaa toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. *Kertasuoritus lasketaan työntekijän eläkelain 114 §:n 6 momentissa tarkoitettujen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.*

b §:n 5 momentissa tarkoitettujen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman johdosta oikeutta eläkkeeseen niiden palvelussuhteiden perusteella, joihin kertasuoritus perustui. Jos kuntoutustuki on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määräajan jälkeen jatkuu.

Jos työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, siihen ei sovelleta, mitä 112 ja 113 §:ssä, 114 §:n 2 momentissa sekä 125 §:ssä säädetään.

Kun 1 momentissa tarkoitetun eläkkeen määrä on vähintään 20 euroa, mutta enintään 50 euroa kuukaudessa, kunnallinen eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena, jos eläkkeensaajalle on ilmoitettu eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena eikä eläkkeensaaja ole vastustanut sitä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa.

Kun työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, takautuvaa eläkettä ei makseta sairausvakuutusrahastolle.

117 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeen lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä on täyttänyt 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

118 §

Eläkkeen maksamatta jättäminen

Eläke voidaan kokonaan tai osaksi jättää maksamatta ajalta, jona eläkkeensaaja on suorittamassa vankeusrangaistusta tai sakon muutorangaistusta taikka on vaarallisten rikostenuusijain eristämisestä annetun lain (317/1953) 1 §:ssä tarkoitetussa pakkolaitoksessa. Jos eläkettä siltä ajalta maksetaan, se voidaan kunnan sosiaalihuoltoon kuuluvia tehtäviä hoitavan toimielimen esityksestä maksaa eläkkeensaajan

(118 § kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

omaisille tai kunnan sosiaalihuoltoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle toimielimelle käytettäväksi eläkkeensaajan ja hänen huollettavinaan olevien niiden omaisten huoltoon, joista hän lain mukaan on velvollinen pitämään huolta.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti myös maksettavaan eläkkeeseen sellaiselta ajalta, jona eläkkeensaaja on päihdehuoltolaissa (41/1986) tarkoitetussa hoidossa.

119 §

Eläkkeen maksamisen päättyminen

119 §

Eläkkeen maksamisen päättyminen

Jos eläkelaitoksella on syytä epäillä, että eläkkeensaaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, eläkelaitos voi keskeyttää eläkkeen maksamisen. Edellytyksenä on, että eläkelaitos on pyytänyt eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään tai eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista, mutta eläkkeensaaja ei tällaista selvitystä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa esittä.

Jos eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, eläkelaitos voi lakkauttaa eläkkeen eläkkeensaajan katoamispäivään.

120 §

Liikaa maksetun eläkkeen takaisinperintä

120 §

Liikaa maksetun eläkkeen takaisinperintä

Aiheettomasti maksettu eläke voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi ja eläkkeen maksamisen ei ole katsottava johtuneen eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos takaisinperittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu eläke voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä eläkkeen maksamisen ole katsottava johtuneen eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Eläkelaitos voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisinperittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu eläke saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin maksettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty ennakko *tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verotamisesta annetun lain (627/1978) nojalla lähdevero.*

Aiheettomasti maksettu etuus on perittävä takaisin kymmenen vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

124 §

Eläkkeen ja kuntoutusrahan maksaminen työnantajalle

Jos kunnallinen eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutusrahan ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke tai kuntoutusraha maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle, kuitenkin enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Eläkettä ei makseta työnantajalle siltä osin kuin se on 125 §:n 1 momentin perusteella suoritettava sairausvakuutusrahastolle eikä eläkettä tai kuntoutusrahaa makseta työnantajalle myöskään silloin, kun työnantaja on saanut korvauksen sairausajalta maksamastaan palkasta muun lain nojalla. Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläke ja siihen liittyvä kuntoutuskorotus ja työnantaja on

Aiheettomasti maksettu eläke saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin maksettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty *veron ennakko.*

Päätös aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa eläkkeen maksupäivästä. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

124 §

*Eläkkeen ja **kuntoutusetuuden** maksaminen työnantajalle tai **sairauskassalle***

Jos kunnallinen eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutusrahan ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke tai kuntoutusraha maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle, kuitenkin enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. *Vakuutuskaassa laissa tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle.*

maksanut tai maksaa työntekijälle samalta ajalta palkkaa, menetellään työkyvyttömyyseläkkeen ja siihen liittyvän kuntoutuskorotuksen maksamisessa samoin kuin edellä työkyvyttömyyseläkkeen maksamisesta säädetään.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 32 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, kuntoutusraha ja työkyvyttömyyseläke siihen liittyvine kuntoutuskorotuksineen maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 125 §:n 1, 3 tai 4 momentin perusteella suoritettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain nojalla.

125 §

Eläkkeen maksaminen sairausvakuutusrahastolle

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 112 §:n 1 momentin mukaisesti samalle ajalle, jolta on maksettu

125 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuksien maksaminen sairausvakuutusrahastolle

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 112 §:n 1 momentin mukaisesti samalle ajalle, jolta on maksettu

sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, eläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 112 §:n 2 momentin mukaisesti tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa sairausvakuutuslain mukaan, maksetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän.

126 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle

Jos eläkkeensaaja on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, kunnallisen eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai ansiotuen määrää.

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on

sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, eläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos kuntoutusraha tai -korotus myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin ne vastaavat määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan tai osasairauspäivärahan määrää.

126 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle

Jos eläkkeensaaja on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, kunnallisen eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 1 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hä-

maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menettellä, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitettua valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai silloin, kun eläkkeensaaja on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuella jatkoa takautuvasti.

Jos eläkkeensaaja on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

127 §

Eläkkeen maksaminen sosiaalihuollon toimielimelle

Jos eläkkeensaaja on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua ennakkoa, takautuvasti myönnettävä eläke tai osa siitä maksetaan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimen hakemuksesta sille jo annetun

nelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitettua valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen tai eläkkeen ja asumistuen määrää. Samoin voidaan menettellä, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitettua valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai silloin, kun eläkkeensaaja on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuella jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

Eläkettä ei kuitenkaan makseta Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi.

Jos eläkkeensaaja on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

127 §

Eläkkeen maksaminen sosiaalihuollon toimielimelle

Jos eläkkeensaaja on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua ennakkoa, takautuvasti myönnettävä eläke tai osa siitä maksetaan *sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa* tarkoitettua toimielimen hakemuksesta sille

toimeentulotuen korvaamiseksi.

jo annetun toimeentulotuen korvaamiseksi.

128 a §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

- 1) sairausvakuutusrahastolle 125 §:n mukaan;*
- 2) eläkelaitokselle yrittäjien eläkelain 12 §:n 6 momentin mukaan tai maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjien eläkelain 12 §:n 5 momentin mukaan maksamattomina vakuutusmaksuina;*
- 3) eläkelaitokselle aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintänä 120 §:n mukaan;*
- 4) työnantajalle tai sairauskassalle 124 §:n mukaan;*
- 5) työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 1 momentin mukaan;*
- 6) Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 2 momentin mukaan;*
- 7) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 127 §:n 1 momentin mukaan;*
- 8) kunnalle tai kuntayhtymälle 127 §:n 2 momentin mukaan;*
- 9) Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 4 momentin mukaan;*
- 10) Potilasvakuutuskeskukselle potilasvahinkolain (585/1986) 9 §:n mukaan,*
- 11) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 artiklan 1 kohdan mukaan;*
- 12) ulosottoviranomaiselle ulosottolain (37/1895) 4 luvun 7 §:n mukaan;*
- 13) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 ar-*

tiklan 2 ja 3 kohdan mukaan;

14) sosiaaliturvasopimuksen mukaiselle sosiaaliturvasopimusmaan laitokselle eläkkeen ja muun etuuden aiheeton maksu sosiaaliturvasopimuksen määräysten mukaan; sekä

15) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 127 §:n 3 momentin mukaan.

129 §

Eläkkeen siirtäminen tai panttaaminen

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää ilman eläkelaitoksen suostumusta toiselle. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaamista, on mitätön.

129 §

Eläkkeen siirtäminen ja panttaaminen

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaamista, on mitätön.

Tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

9 luku

Eläketurvan rahoitus

131 §

Jäsenyhteisöjen maksusuudet

Kunnallisen eläkelaitoksen menot jaetaan jokaiselta varainhoitovuodelta jäsenyhteisöjen vastattaviksi. Eläkelaitoksen valtuuskunnan päättämä osuus kustannuksista jaetaan jäsenyhteisöjen tämän lain soveltamisalaan kuuluville henkilöille maksamien palkkojen, palkkioiden ja ansionmenetyksen korvausten sekä muiden valtuuskunnan edellä lueteltuihin rinnastamien ansioiden yhteismäärien suhteessa. Ennen jakoa edellä tarkoitettut ansiot kerrotaan valtuuskunnan vahvistamalla kertomella, jonka suuruus riippuu tämän lain soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden eläketurvan sisällöstä sekä valtuuskunnan harkinnan mukaan muistakin eläkevastuisiin vaikuttavista tekijöistä. Valtuuskunta voi myös päättää jakaa osan kustannuksista jäsenyhteisöjen palveluksen perusteella varainhoitovuonna maksettujen tämän lain mukaisten eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärien suhteessa.

131 §

Jäsenyhteisöjen maksusuudet

Kunnallisen eläkelaitoksen menot jaetaan jokaiselta varainhoitovuodelta jäsenyhteisöjen vastattaviksi. Eläkelaitoksen valtuuskunnan päättämä osuus kustannuksista jaetaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden 68 §:ssä tarkoitettujen työansioiden yhteismäärien suhteessa. valtuuskunta voi myös päättää jakaa osan kustannuksista jäsenyhteisöjen palveluksen perusteella maksettujen tämän lain mukaisten eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärien suhteessa.

132 §

Valvontamaksu, kuntien eläkelautakunnan kustannukset ja lisäturvan maksusuudet

Edellä 131 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin menoihin kuuluviksi luetaan myös vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) 1 §:n 1 momentin nojalla määrätty valvontamaksu sekä kuntien eläkelautakunnan kustannukset. Kuntien eläkelautakunta perii kustannukset vuosittain kunnalliselta eläkelaitokselta.

132 §

Valvontamaksu, oikeushallintomaksu ja lisäturvan maksusuudet

Edellä 131 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin menoihin kuuluviksi luetaan myös vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) 1 §:n 1 momentin nojalla määrätty valvontamaksu sekä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:n mukainen oikeushallintomaksu.

133 §

Palkansaajien eläkemaksu

Eläkemaksu on työntekijäin eläkelain 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osuus 68 §:ssä tarkoitettuihin eläkkeessä huomioon otettavista ansiosta.

Jäsenyhteisö on velvollinen pidättämään 1 ja 2 momentissa tarkoitettua maksua ja tilittämään sen kunnalliselle eläkelaitokselle. Maksu on osa jäsenyhteisön ennakkomaksua.

133 §

Palkansaajien eläkemaksu

Eläkemaksu on työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osuus 68 §:ssä tarkoitettuihin eläkkeessä huomioon otettavista ansioista.

Jäsenyhteisö on velvollinen pidättämään 1 ja 2 momentissa tarkoitettua maksua palkanmaksun yhteydessä ja tilittämään sen kunnalliselle eläkelaitokselle. Maksu on osa jäsenyhteisön ennakkomaksua.

Jos palkansaajan eläkemaksu on ilmeisen virheen vuoksi jäänyt palkanmaksun yhteydessä pidättämättä, jäsenyhteisö voi pidättää palkanmaksun yhteydessä pidättämättä jääneen maksun enintään kahden seuraavan palkanmaksun yhteydessä.

Jos työntekijälle ei palkanmaksun yhteydessä ole maksettu palkansaajan eläkemaksun pidättämiseen riittävää rahapalkkaa ja hänelle kuitenkin kertyy eläketurvaa, jäsenyhteisö voi pidättää palkansaajan eläkemaksun vuoden kuluessa seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

Jäsenyhteisön on työntekijän vaatimuksesta palautettava työntekijälle aiheettomasti pidättämänsä palkansaajan eläkemaksu tai lain mukaisen palkansaajan eläkemaksun ylittävä osa.

134 §

Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen

Kunnallisen eläkelaitoksen on määrättävä tähän lakiin perustuva maksu kymmenen vuoden kuluessa saatavan syntymisestä lukien. Maksusuussaataavan katsotaan syntyvän tämän lain mukaisen lopullisen maksun eräpäivänä. Tämän lain perusteella määrätty maksu sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Aiheettomasti suoritetun maksun palautus vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua maksun maksupäivästä lukien, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään.

11 luku

Tietojen antaminen ja saaminen

144 §

Eläkelaitoksen oikeus saada tietoja

Kunnallisella eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, sekä yksityi-

134 §

Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen

Kunnallisen eläkelaitoksen on määrättävä tähän lakiin perustuva maksu *viiden* vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Maksusuussaataavan katsotaan syntyvän tämän lain mukaisen lopullisen maksun eräpäivänä. Tämän lain perusteella määrätty maksu sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Aiheettomasti suoritetun maksun ja *palkansaajan eläkemaksun* palautus vanhentuu *viiden* vuoden kuluttua maksun maksupäivästä tai *palkansaajan eläkemaksun pidätyspäivästä*, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. *Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.*

144 §

Eläkelaitoksen oikeus saada tietoja

Kunnallisella eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, sekä yksityi-

seltä työnantajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämistä ja käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta pyynnöstä lausunto ja muut välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jollei hakija itse toimita edellä mainittuja tietoja.

Eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulla ammattihenkilöllä on kuitenkin oikeus saada 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

145 §

Eläkkeenhakijan ja -saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon yhdenjaksoisesta työstä poissaolosta;

5) muutoksista yrittäjätoiminnassa; *sekä*

seltä työnantajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämistä ja käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa taikka EY:n sosiaaliturvasopimuksessa tai sen täytäntöönpanoasetuksessa säädettyjen taikka sosiaaliturvasopimuksessa määrättyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta pyynnöstä *tämän laittima* lausunto ja muut 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jollei hakija itse toimita edellä mainittuja tietoja.

Eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettut tiedot maksutta. Jos tiedot tarvitaan tietyssä muodossa ja *siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava.*

145 §

Eläkkeenhakijan ja -saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon yhdenjaksoisesta työstä poissaolosta, *jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta;*

5) muutoksista yrittäjätoiminnassa;

6) uuden työeläkkeen alkamisesta.

6) uuden työeläkkeen *tai vastaavan EU-tai ETA-maasta myönnetyn etuuden alkamisesta; sekä*

7) *ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.*

Eläkkeensaajan 2—5 momentissa tarkoitettua ilmoittamisvelvollisuudesta riippumatta eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen 2—5 momentissa mainituista sekä muista vastaavista eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen vaikuttavista seikoista, jos on aihetta epäillä, että näissä seikoissa on tapahtunut muutoksia. *Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut edellä tarkoitettuja eläkelaitoksen vaatimia selvityksiä eläkelaitoksen määräämässä kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista käytettävissä olevilla tiedoilla.*

Eläkkeensaajan 2—5 momentissa tarkoitettua ilmoittamisvelvollisuudesta riippumatta eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen 2—5 momentissa mainituista sekä muista vastaavista eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen vaikuttavista seikoista, jos on aihetta epäillä, että näissä seikoissa on tapahtunut muutoksia.

148 §

Eläkelaitoksen oikeus antaa tietoja

Kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, sallassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) tämän lain 144 ja 146 §:n nojalla saamansa tiedot eläketurvakeskukselle ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 4, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 144 §:ssä mainitulta taholta tai eläketurvakeskukselta;

3) eläketurvakeskukselta ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 4, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansan-

148 §

Eläkelaitoksen oikeus antaa tietoja

Kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, sallassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, *jotka ovat välttämättömiä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;*

2) tämän lain 144 ja 146 §:n nojalla saamansa tiedot Eläketurvakeskukselle ja *työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentin ja 2 momentin 2—7 kohdassa* mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 144 §:ssä mainitulta taholta tai Eläketurvakeskukselta;

3) Eläketurvakeskukselta ja *työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentin ja 2 momentin 2—7 kohdassa* mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansan-

eläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;

7) jäsenyhteisön järjestämän 9 §:ssä tarkoitetun vapaamuotoisen eläkevakuutuksen taikka yksityisen työnantajan järjestämän muun kuin työntekijäin eläkelain 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan jatkuvaa hoitamista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot lisäeläketurvaa hoitavalle henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle;

149 §

Tekninen käyttöyhteys

Kunnallisella eläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalla yhteisöllä tai laitoksella henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 148 §:n 1 momentin 1—3 ja 6 kohdassa säädetylle viranomaiselle tai toimielimelle mainituissa kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

3) tuloverolain (1535/1992) 96 §:ssä tarkoitettua vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi;

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. *Jos kuitenkin*

eläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;

7) jäsenyhteisön järjestämän 9 §:ssä tarkoitetun vapaamuotoisen eläkevakuutuksen tai yksityisen työnantajan järjestämän työntekijän eläkelain mukaiseen eläketurvaan liittyvän vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan jatkuvaa hoitamista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot lisäeläketurvaa hoitavalle henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle;

149 §

Tekninen käyttöyhteys

Kunnallisella eläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalla yhteisöllä tai laitoksella ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanosta huolehtivalle viranomaiselle sellaisiin tietoihin, joita sillä on 148 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan oikeus saada;

3) 148 §:n 1 momentin 2, 3 ja 6 kohdassa säädetylle viranomaiselle tai toimielimelle mainituissa kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

on kysymys 1 momentin 3 kohdan nojalla avatusta teknisestä käyttöyhteydestä, sen avulla saa hakea salassa pidettäviä henkilötietoja vain asianomaisen henkilön suostumuksella.

151 §

Velvollisuus ilmoittaa eläkkeenhakijalle tietojen luovuttamisesta

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen sopivin tavoin tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa.

12 luku

Muutoksenhaku

153 §

Muutoksen hakeminen

Kunnallisen eläkelaitoksen päätökseen eläkettä koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla kuntien eläkelautakuntaan.

Eläkelautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

151 §

Työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeus saada tietoja

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava työntekijälle tämän pyynnöstä hallussaan olevat työntekijän eläkeoikeutta koskevat tiedot. Asianomaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsestään rekisteriin talletetut tiedot on muutoin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen *eläkehakemuskommuunikkeella tai muulla vastaavalla tavalla* tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa.

153 §

Muutoksen hakeminen

Kunnallisen eläkelaitoksen päätökseen eläkettä koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. *Lautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa.*

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Vakuutusoikeudesta säädetään vakuutusoikeuslaissa (132/2003).

Kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunnan

Kunnallisen eläkelaitoksen 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin tässä luvussa säädetään. Silloin kun kunnallisen eläkelaitoksen päätös sisältyy muun eläkelaitoksen 103 §:n 2 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin muussa julkisten alojen eläkelaisissa tai yksityisten alojen eläkelaisissa säädetään. Tällöin muun julkisten alojen eläkelaitoksen tai yksityisten alojen eläkelaitoksen on siltä osin kuin valitus koskee tämän lain mukaista eläketurvaa pyydettyä valituksesta kunnallisen eläkelaitoksen lausunto. Lausuntoa ei pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

154 §

Kuntien eläkelautakunta

Kuntien eläkelautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä 10 muuta jäsentä. Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on oltava oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja perehtyneisyys virkamies- ja työoikeuteen.

Eläkelautakunnan jäsenistä yhden tulee olla lääkäri ja kahden perehtynyt vakuutus-toimintaan. Muista jäsenistä kolme on määrättävä Suomen Kuntaliitto ry:n ja kolme kunnallisen pääsopimuksen 3 §:ssä tarkoitettujen pääsopijajärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen, josta on voimassa, mitä jäsenestä säädetään.

Valtioneuvosto määrää sisäasiainministeriön esityksestä kuntien eläkelautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä muut jäsenet enintään viideksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Heidän paikkansa vapautuessa kesken toimikauden määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

tai hallituksen päätökseen muussa kuin eläkeoikeutta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä eläkelaitoksen kotipaikka on.

Kunnallisen eläkelaitoksen 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Kun kunnallisen eläkelaitoksen päätös sisältyy muun eläkelaitoksen 103 §:n 2 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin muussa julkisten alojen eläkelaisissa tai yksityisten alojen eläkelaisissa säädetään. Tällöin muun julkisten alojen eläkelaitoksen tai yksityisten alojen eläkelaitoksen on siltä osin kuin valitus koskee tämän lain mukaista eläketurvaa pyydettyä valituksesta kunnallisen eläkelaitoksen lausunto. Lausuntoa ei pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

154 §

Valitusoikeus

Eläke- ja ennakkopäätöstä koskevassa asiassa valitusoikeus on asianosaisella.

Kunnallisen eläkelaitoksen valtuuskunnan tai hallituksen päätöksestä muussa kuin eläkeoikeutta koskevassa asiassa valitusoikeus on asianosaisella ja jäsenyhteisöllä.

Tämän lain soveltamispiiriin kuuluva henkilö voi vaatia oikaisua jäsenyhteisön häneltä 133 §:n nojalla perimään eläkemaksuun. Kunnallisen eläkelaitoksen oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen haetaan muutosta noudattaen soveltuvin osin, mitä 153 §:n 3 momentissa säädetään.

Heidän oikeudestaan pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijoista säädetään. Eläkelautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Jäsenen, joka ei ole aikaisemmin tehnyt tuomarinvalaa tai sitä vastaavaa vakuutusta, tulee ennen tehtävänsä ryhtymistä tehdä se eläkelautakunnassa.

Eläkelautakunta voi toimia jaostoihin jakaantuneena. Jaoston jäsenistä enintään puolet voidaan nimetä Suomen Kuntaliitto ry:n ja 2 momentissa tarkoitettujen pääsopijajärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

155 §

Kuntien eläkelautakunnan talousarvio, tilinpäätös, järjestysmuoto, esittelijät sekä asian käsittely

Sisäasiainministeriö vahvistaa kuntien eläkelautakunnan talousarvion, määrää tilintarkastajan ja hyväksyy tilinpäätöksen. Ministeriö vahvistaa myös lautakunnan esityksestä eläkelautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten palkkiot.

Eläkelautakunta vahvistaa itselleen työjärjestyksen, jossa annetaan tarkemmat määräykset eläkelautakunnan järjestysmuodosta ja toiminnasta.

Eläkelautakunnalla on esittelijät, joiden tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinon suorittaneita sekä tarpeellinen toimistohenkilökunta. Heidät ottaa eläkelautakunta, joka myös päättää heidän palkkauksestaan.

Asian käsittelyssä kuntien eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suulliseen käsittelyyn sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus tai jotka eläkelautakunta määrää käsiteltäväksi suljetuin ovin sillä perusteella, että julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa.

155 §

Muutoksen hakeminen EU-päätösten yhteenvedon

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan EY:n sosiaaliturvasäätöasetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 48 artiklassa tarkoitetun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan eläkelaitoksen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

Eläkelautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisi- ja muilta viranomaisilta

156 §

(156 § kumotaan)

Eläkepäätöstä koskevassa asiassa valitus-oikeus on eläkkeenhakijalla tai -saajalla ja eläkeasiamiehellä.

Kunnallisen eläkelaitoksen päätökseen muussa kuin eläkettä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä eläkelaitoksen kotipaikka on. Valitusoikeus on asianosaisella ja jäsenyhteisöllä. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta myös eläkelaitoksen hallitus.

Tämän lain soveltamispiiriin kuuluva henkilö voi vaatia oikaisua jäsenyhteisön häneltä 133 §:n nojalla perimään eläkemaksuun. Kunnallisen eläkelaitoksen oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen haetaan muutosta noudattaen soveltuvain osin, mitä 2 momentissa säädetään.

157 §

157 §

*Valitusaika**Valitusaika*

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Kunnallisen eläkelaitoksen ja kuntien eläkelautakunnan päätös saadaan antaa tiedoksi asianosaiselle lähettämällä se hänelle postitse. Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postin kuljetettavaksi. Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Kunnallisen eläkelaitoksen ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätös saadaan antaa tiedoksi asianosaiselle lähettämällä se hänelle postitse. Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postin kuljetettavaksi. Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Jos eläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 2 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa kuntien eläkelautakunnan käsiteltäväksi. Jos valitus koskee eläkelautakunnan päätöstä, valituskirjelmä ja lausunto on samassa ajassa toimitettava vakuutusosoikeuden käsiteltäväksi. Eläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos asia oli jo toimitettu valitusviranomaiselle, eläkelaitoksen on ilmoitettava sille heti väliaikaisesta päätöksestä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta. Eläkeasiamiehen tekemä valitus on aina toimitettava valitusviranomaisen käsiteltäväksi.

160 §

Muutoksenhaku päätösyhdistelmään

Jos päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia ja jos kunnallinen eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena hyväksyy sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi, oikaistu päätösyhdistelmä. Jos se ei oikaise päätösyhdistelmää, menetellään siten kuin 159 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Jos kysymyksessä on 105 §:ssä tarkoitettu tilanne ja yksityisten alojen eläkelaitos ei hyväksy valittajan vaatimuksia, kunnallisen eläkelaitoksen on siirrettävä valitus yksityisten alojen eläkelaitoksen päätöstä koskevalta osin työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitettuun eläkelautakuntaan ja valituksen osalta menetellään siten kuin työntekijäin eläkelain 21 ja 21 a §:ssä säädetään.

Kun päätösyhdistelmää koskeva valitusasia käsitellään kuntien eläkelautakun-

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Jos eläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 2 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa *työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan* käsiteltäväksi. Jos valitus koskee *lautakunnan* päätöstä, valituskirjelmä ja lausunto on samassa ajassa toimitettava vakuutusosoikeuden käsiteltäväksi. Eläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos asia oli jo toimitettu valitusviranomaiselle, eläkelaitoksen on ilmoitettava sille heti väliaikaisesta päätöksestä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta. Eläkeasiamiehen tekemä valitus on aina toimitettava valitusviranomaisen käsiteltäväksi.

160 §

Muutoksenhaku päätösyhdistelmään

Jos päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia ja jos kunnallinen eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena hyväksyy sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi, oikaistu päätösyhdistelmä. Jos se ei oikaise päätösyhdistelmää, menetellään siten kuin 159 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Jos kysymyksessä on 105 §:ssä tarkoitettu tilanne ja yksityisten alojen eläkelaitos ei hyväksy valittajan vaatimuksia, kunnallisen eläkelaitoksen on siirrettävä valitus yksityisten alojen eläkelaitoksen päätöstä koskevalta osin *työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan* ja valituksen osalta menetellään siten kuin *työntekijän* eläkelain 9 luvussa säädetään.

Kun päätösyhdistelmää koskeva valitusasia käsitellään *työeläkeasioiden muu-*

nassa tai vakuutusoikeudessa tai kun on kysymys lainvoimaisen päätösyhdistelmän poistamisesta tai oikaisemisesta eläkkeensaajan eduksi taikka kun päätösyhdistelmässä on 163 §:ssä tarkoitettu virhe, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei vakuutusoikeuslaissa (132/2003) toisin säädetä.

toksenhakulautakunnassa tai vakuutusoikeudessa tai kun on kysymys lainvoimaisen päätösyhdistelmän poistamisesta tai oikaisemisesta eläkkeensaajan eduksi taikka kun päätösyhdistelmässä on 163 §:ssä tarkoitettu virhe, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei vakuutusoikeuslaissa toisin säädetä.

161 §

Päätöksen täytäntöönpano

Kunnallisen eläkelaitoksen ja kuntien eläkelautakunnan päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevanakin, jollei muutoksen hakeminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa.

Eläkelaitoksen ja eläkelautakunnan lainvoimainen eläkkeen takaisinperintää koskeva päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös kunnallisen eläkelaitoksen 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaa päätösyhdistelmää.

162 §

Lainvoimaisen päätöksen muuttaminen

Jos eläkettä koskeva lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisesti ei ole lain mukainen, vakuutusoikeus voi kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, *kuultuaan muita asianosaisia*, poistaa päätöksen ja *ottaa tai määrätä* asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä mainitun esityksen eläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Kuntien eläkelautakunta ja vakuutusoikeus voivat tutkia valitusajan jälkeen saapuneen valituksen, jos muutosta ei ole painavan syyn vuoksi haettu määräajassa.

161 §

Päätöksen täytäntöönpano

Kunnallisen eläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Eläkelaitoksen ja *työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan* lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio.

(3 mom. kumotaan)

162 §

Lainvoimaisen päätöksen muuttaminen

Jos kunnallisen eläkelaitoksen tämän lain perusteella antama eläkettä koskeva lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti *lain vastainen, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta* voi kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. *Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.*

Eläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös eläkelautakunta ja vakuutusosoikeus voivat menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 156 ja 157 §:ssä säädetään.

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan tämän lain perusteella annettu lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, kuultuaan muita asianosaisia poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosoikeuden on varattava asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Edellä mainituin perustein vakuutusosoikeus voi poistaa myös oman päätöksensä ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan esityksen, se voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat tutkia valitusajan jälkeen saapuneen valituksen, jos muutosta ei ole painavan syyn vuoksi haettu määräajassa.

Eläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 156 ja 157 §:ssä säädetään.

167 a §

Päätös teoreettisen eläkkeen määrästä

Jos työntekijä on työskennellyt yhdessä tai useammassa EU- tai ETA-maassa ja hän hakee kansaneläkettä, hänellä on oikeus pyynnöstä saada päätös teoreettisen eläkkeen määrästä, jonka eläkelaitos ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle hänen kansaneläkkeensä laskemista varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen ansioedellytyksen täyttymistä

arvioitaessa otetaan huomioon työansioita kuntoutushakemuksen vireilletuloa edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

Jos työntekijä ei ole työskennellyt kunnallisen eläkelain alaisessa palvelussuhteessa 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen, 40 §:n 5 momentissa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen palvelussuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ajalta ennen 1 päivää tammi-kuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen kunnallisen eläkelain mukaan.

Eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 76 §:n 5 momenttia. Kunnallisen eläkelain mukaisesta eläkkeestä ei vähennetä sellaista sotilasvammalain mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939–1945 sodissa saatuun vammaan.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 86 §:n 3 momentin mukaista täysorvon lisää saavan lapseneläkkeen saajan oikeus täysorvon lisään määräytyy edellä mainitun lainkohdan mukaisesti silloinkin, kun perhe-eläkkeen määrä tulee tarkistettavaksi tämän lain tultua voimaan.

Lesken uuden avioliiton takia lakkautettua leskeneläkettä aletaan maksaa lesken hakemuksesta uudelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 95 §:n 1 momentin mukaisesti, jos lesken uusi avioliitto purkautuu ennen tämän lain voimaantuloa ja hakemus uudelleen maksamisesta toimitetaan eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 110 §:n 3 momentin, 120 §:n 5 momentin ja 134 §:n mukaista viiden vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan vuoden 2013 alusta. Vuosina 2007 ja 2008 mainittu vanhentumisaika on kymmenen vuotta, vuonna 2009 yhdeksän, vuonna 2010 kahdeksan, vuonna 2011 seitsemän ja vuonna 2012 kuusi vuotta. Näitä vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 162 §:n 1 momentin mukaisesti vakuu-

tusoikeudessa vireille tullut hakemus käsitellään vakuutusosoikeudessa.

Maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukainen eläke sekä maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukainen luopumiskorvauksen ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukainen luopumistuen perusmäärä otetaan huomioon:

1) eläkkeenä, jota saavalla ei ole oikeutta osa-aikaeläkkeeseen;

2) lesken eläkettä määrättäessä lesken ansiotyön perusteella saamana eläkkeenä;

3) tämän lain 76 §:n 3 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä; ja

4) tämän lain 106 §:ssä tarkoitettuna eläkkeenä.
